

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 28 (1743) 1983 LIEPA-JULY 14 • "AUŠROS" METAI •

LIEUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY

2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672

Išėivijos trimitai

Antrosios Pasaulio Lietuvių Dienos Čikagoje jau praėityje. Tikėtai jaunimo kongresas dar nebaigtas — kelias šimtų jaunimo išvyko stovyklauti Oberline prie Klevelando, atvykę į Torontą, Otavą, turės studijų dienas Trento universitete, Ontario provincijoje, ir pagaliau kongreso pabaigai persikels Montrealin. Žvelgiant į didžiulius renginius Čikagoje, galima pasakyti, kad lietuvių išėivija tebėra visais atžvilgiais gyvatinga ir pajėgi. Jei po 40 metų gyvenimo be tėvynės ji sugeba bei pajėgia surengti dainų šventę, sporto žaidynes, jaunimo kongresą, operą, meno parodas tokio plataus masto, yra aiškus ženklas, kad išėivija nėra nudžiūvusi tautos šaka, skirta liūdnom laidotuvėm. Ji tebėra gyva, jaučianti bendrą tautos pulsą, dalyvaujanti visuotiniuose tautos rūpestiuose. Tiesa, mūsų išėivija fiziškai yra gerokai izoliuota nuo tautos kamieno prievartinėmis priemonėmis, bet nuo jo neatplėšta. Ir juo labiau tauta yra spaudžiama pavergejo, juo stipriau jaučia jos gėlą išėiviją, gyvenanti laisvėje. Tautos pavergimas yra tas akstinas, kuris nejučiomis skatina laisvą išėiviją budėti, veikti ir šauktis pasaulio pagalbos. Pasaulio Lietuvių Dienos Čikagoje parodė, kad išėivijos trimitai nėra nutilę. Tiesa, jų garsai Lietuvos vergijos sienų nesugriovė, bet apreiškė išėivijos pasirošimą gyventi ir kovoti.

Jei šiandieną įvyktų stebuklas, vienu mostu nušluojantis Lietuvos vergiją ir atidarantis vartus į laisvą Lietuvą, išėivija pasirodytų kaip didelis pagalbos rezervuaras. Net ir dabar, kai keliai į pavergtą Lietuvą yra labai suvaržyti, daug kas vyksta anapus Atlanto, vargsta muštinėse, prastuose viešbučiuose, orasčiuose, pasitenkina vos keliom trumpom dienom Vilniuje, kad galėtų padėti saviesiems. Visai kitas vaizdas būtų, jei Lietuva gyventų laisvėje. Tuo atveju išėivijos santapus plauktų plauktų tėvynėn ir ją greitai atstatytų. Per 40 metų klajojusi nauja, pokarinė išėivijos banga, sovietinės okupacijos išbėksta, perėjo daug vargų, bet prasigynėno ir dabar yra pajėgi padėti savajai tėvynei. Deja, toji medžiaginė pagalba lieka už Lietuvos ribų, nes jai nėra kelių, išskyrus siaurus keelius, kuriais paskiri išėiviai bando rizikuoti ir saviesiems priviškai padėti. Platus masto pagalba nėra įmanoma, nes ji tikriausiai plauktų Maskvos valdovams, o ne pavergtiems Lietuvos žmonėms. Šiuo metu jau daug išėivijų įsaina į pensiją, gauna pakankamas lėšas pragyvenimui. Daugelis jų vykty saulėlydžio dienoms į Lietuvą, prisidėty prie krašto atkutmio, bet nėra sąlygų. Važiuoti Sovietijon ir tapti jos vergu, nuolat klausyti įkyrios propagandos bei ploti valdomas niekas nenori.

Išėivija Čikagoje parodė, kad ji yra laisva tautos šaka, turinti savitą religinį, kultūrinį, visuomeninį, politinį ir sportinį gyvenimą. Jokia Maskva jai negali diktuoti, juo labiau pavergti. Ji gali siųsti gausius būrius savo agentų, bandančių silpninti, kirsti bei skaldyti išėiviją, bet tai nemoralus užmojis, sėjantis blogio sėklą. Keturių dešimtmečių patirtis aiškiai parodė, kad išėivija sovietiniams agentams yra kietas rėšutas. Jis gali atlaikyti daug išorinių smūgių, bet sugesti iš vidaus. Taigi didžioji sąmoningos išėivijos grėsmė yra ne sovietiniai agentai, o vidinė nesveikata. Kai atsiranda kirminas viduje, prasideda savęs naikinimo procesas. Ta grėsmė buvo aiškiai jaučiama ir PLB seimo atstovų, suvažiavusių iš bene 16 pasaulio šalių. Jie drąsiai kėlė neigiamybės, plaukiančias iš veiksmų sankirčių ir skatino veiksmus atstatyti veiklos darną. Visų pasitenkinimui pagaliau pasirodė raštas, kuriuo PLB valdybės ir VLIKO viršūnės viešai sutarė atstatyti prarastus santykius ir derinti būsimą veiklą. Reikia pripažinti, kad toje viršūnių veikloje tebėra daug painiavos, ypač JAV-se. Sutelkimas visų veiksmų viename krašte yra viena ty priežasčių, kurios verčia veiksmus kumšėiuotis. Buvo bandyta PLB valdybą vienai kadencijai perkelti Kanadon, bet ta iniciatyva nerado pakankamai atamos seime. Yra betgi vilties, kad naujoji PLB valdyba ras kelius darnion veiklon, pagrįstom tarpusaviu pasitikėjimu.

Popiežius vyks okupuoton Lietuvon?

Jonas-Paulius II pakviesias aplankyti ir Lietuvą

Lietuvos vyskupai, lankydamiesi Romoje 1983 m. pavasarį, buvo priimti Šv. Tėvo audiencijoje, kurioje vysk. L. Povilonis, Kauno ir Vilkauskio vyskupų apštalinis administratorius, pasakė kalbą, išreiškdamas pageidavimą, kad Šv. Tėvas aplankytų Lietuvą. Pastarasis, jau daug krašty aplankęs, mielai tai padarytų, jeigu okupacinė sovietų valdžia leistų. Grižęs iš Lenkijos, kurion sovietinė valdžia įsileido tam tikrom sąlygom, panoro išbandyti galimybę keliauti į Lietuvą ir Sov. Sąjungą.

Kaip matyti iš žinių agentūrų pranešimų, Jonas-Paulius II jau pradėjo derybas su Kremliumi. Tą žinią paskelbė laikraščiai, kurie didieji dienra-

ščiai ir radijas, nepateikdami jokių komentarų ir pasitenkindami tikimais keliomis eilutėmis. Žymiai platesnė informacija paskelbė Toronto dienraščis "Star" 1983.VII.5 laidoje. Jo informacija gauta Varšuvoje iš katalikų sluogsnų. Toje informacijoje sakoma, kad šios nepaprastos kelionės tikslas yra Lietuva. Esą 1984 m. kovo mėnesį sueina 500 metų nuo Lietuvos globėjo šv. Kazimiero mirties. Tai būtų puiki istorinė proga popiežiaus kelionei. Ar ji įvyks, niekas dar nežino, tačiau pirmieji pasiteiravimai Maskvoje jau padaryti.

Jonas-Pauliaus II kelionė būtų grynai asmeninė ir sielovadinė. Jis nekartą yra sakęs, kad pusė jo širdies priklaus-

Didžiosios Britanijos ir Saudi Arabijos lietuvių atstovai šeštajame Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seime Čikagoje 1983 m. birželio 26–30 dienomis. Iš kairės: PR. DZIDOLIKAS, V. DARGIS — iš D. Britanijos, V. ŠLIUPAS — iš S. Arabijos. Toliau matyti Kanados lietuvių stalas

PRANEŠIMAS IŠ EUROPOS

Lietuviams neleido dalyvauti konferencijoje

Švedijoje įvyko baltistikos konferencija, kurioje dalyvavo įvairių šalių mokslininkai

Birželio 10-13 d.d. Stockholme įvyko 7-ji baltistiekų studijų konferencija. Ją surengė Stockholmo universiteto baltistiekų studijų centras drauge su Skandinavijos baltistiekų institutu ir karališkąja Švedijos muzikos akademija.

Konferencijos pagrindinė tema buvo — "Tautiniai sąjūdžiai Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje 19-jo šimtmečio antroje pusėje". Konferencijoje dalyvavo keliadesimt mokslininkų ir tyrinėtojų iš įvairių pasaulio šalių ir žemynų.

Rengėjų ir dalyvių nusivylimą sukėlė faktas, kad į konferenciją negalėjo atvykti delegatai iš Lietuvos. Buvo laukiama, kad atvyks iš Vilniaus istorikai — akademikas Juozas Jurginis, profesorius Leonas Mulevičius ir dailėtyrininkė

santi Lietuvai. Be to, jis yra pasiryžęs integruoti, įjungti Rytų Europos tautas į pagrindinę katalikybės srovę.

Diplomatiniui sluogsniai, kuriems tas Šv. Tėvo užmojis yra žinomas, jį sutiko abejingai ta prasme, kad tokia kelionė priklauso nuo Sov. Sąjungos vyriausybės, kuri yra ateistinė. Dėlto vargu ar ji sutiks duoti leidimą. Šv. Tėvo kelionė šiuo metu ir betkurio Sov. Sąjungos sritį būtų iki šiol negirdėtas dalykas, o juo labiau į Lietuvą, kurioje katalikybė ir tautiškas yra glaudžiai susiję. Kremliaus akys jį yra labiausiai besipriešinantį respublika.

Dėlto Šv. Tėvo kelionė Lietuvon galinti būt rizikinga sovietiniu požiūriu. Vienas vakariečių diplomatas pareiškė nemanąs, kad sovietai įsileistų popiežių, tačiau antra vertus jie moka jį apraizgyti varžtais. "Aš manau, kad rusai pareikalaus tokios didelės (politinės) kainos už įsileidimą, kad popiežius negalės sutikti" — pareiškė diplomatas.

Vatikano spaudos įstaiga, paklausta žurnalisto apie minėtą Šv. Tėvo kelionę, atsiskakė ką nors pareikšti — ji nepaneigė minėtos žinios, bet ir nepatvirtino.

Sov. Sąjungos užsienio reikalų ministerija irgi atsiskakė ką nors tuo klausimu pareikšti. (Nukelta į 9-tą psl.)

Ingrida Korsakaitė. Jų moksliniai pranešimai laiku pasiekė Stockholmą ir patvirtinti, tačiau paskutinę akimirką jiems buvo atšauktos išvažiavimo vizos. Vilniškių nedalyvavimas Stockholmo konferencijoje buvo juo labiau pastebėtas, kad iš Estijos buvo atvykusi palyginti nemaža keliolikos asmenų delegacija. Dalyvavo ir atstovai iš Latvijos. Konferencijos rengėjai buvo numatę, kad vienam posėdžiui pirmininkaus akademikas Jurginis.

Stockholme negauta jokio pranešimo, kodėl vilniečiams nebuvo leista konferencijoje dalyvauti. Spėjama, kad tai reiškia, jog visi trys mokslininkai — Jurginis, Mulevičius ir Korsakaitė neturi pakankamo partijos pasitikėjimo. Tuo tarpu neaišku kur — Vilniaus ar Maskvos sferose.

Septintoje baltistiekų studijų konferencijoje Stockholme iš viso buvo perskaityta apie 50 mokslinių pranešimų kalbos, literatūros, istorijos, visuomeninių mokslų ir muzikologijos sekcijų posėdžiuose. Bendras įspūdis buvo, kad vakariečiai paskaitininkai buvo geriau pasirengę. Tik vienas vyresnio amžiaus Latvijos akademikas buvo pajėgus laisvai kalbėti vokiškai.

Nusistebėjimą kelia tai, kad oficialioji "Tass-Elta" birželio 11 d. visdėlto skelbė, kad konferencijos darbuose dalyvauja ir sovietinė delegacija, kurią sudaro mokslininkai iš Estijos, Latvijos ir Lietuvos. Tokią "Tass-Elto" žinią birželio 14 d. persispausdino ir "Tiesa", pridėdama antraštę — "Mokslininkai domisi Pabaltijo tautų kultūra". Regis, sovietiniai informacijos šaltiniai turėtų būti geriausiai informuoti apie savo mokslininkų dalyvavimą ar nedalyvavimą konferencijoje. Šiuo atveju jų teigimas apie mokslininkų dalyvavimą iš Lietuvos, yra, deja, iš pirmo išlaužtas.

"Mažasis kraštas ir popiežius"

Vakarų Vokietijos dienraštis "Frankfurter Allgemeine Zeitung" birželio 18 d. paskyrė visą puslapį Lietuvai. "Mažasis kraštas ir popiežius" — taip pavadintas straipsnis, kurį parašė Leo Wielandas,

neseniai Lietuvą aplankęs to laikraščio bendradarbis. Ankstesniame straipsnyje tas pats autorius aprašė savo pasikalbėjimą užsienio reikalų ministerijoje Vilniuje. Šiame straipsnyje rašoma apie Lietuvos praeitį ir dabartį.

Lietuva esanti katalikiška, sovietinė respublika, į kurią popiežius dar negali atvykti — teigia Wielandas. Jis aprašo pusmilijoninio Vilniaus barokinį grožį, primena, kad Lietuva buvo paskutinė Europos valstybė, priėmusi krikštą vos prieš šėsis šimtus metų. Šiandien katalikybė Lietuvoje turi gilius šaknis. Didžioji lietuvių dalis yra pakrikštijusi ir savo vaikus toliau krikštija. Tuo neišsiskiria nė partijos nariai — teigia vokiečių žurnalistas.

Kaip katalikai kasdienime gyvenime varginami, persekiojami ir priešinasi, tai slapta užrašoma ir platinama. Valdžia budi ir vadinamus "ekstremistus" kunigus spaudžia. Padėtis Lietuvoje nuo Lenkijos tuo skiriasi, kad Lietuvos K. Bendrija nėra politinė jėga. Tačiau įvykiai Lenkijoje čia daro įtakos: katalikai ir komunistai pastebi juos jungiančius saitus.

Sovietiniai užmojai

"Frankfurter Allgemeine Zeitung" bendradarbis, apžvelgęs lenkų ir rusų mažumų gyvenimą Lietuvoje, teigia, kad rusifikacija čia mažiau jaučiama, negu kitose Baltijos šalyse. Dėlto Maskvoje vyrauja jausmas, kad Lietuvoje reikėtų daugiau pastangų rusifikumui išplėsti.

Lietuvių atmintyje istorija turi ypatingą reikšmę — pastebi Wielandas. Nors oficiali istoriografija daug ką nutyli, lietuviai prisimena ir su Sov. Sąjunga pasirašytas sutartis, Hitlerio-Stalino sandėrį, okupaciją, masinius trėmimus, žydų sunaikinimą.

Straipsnio pabaigoje autorius pasakoja apie šv. Kazimiero šventovę, Vilniaus baroką žymybę, paverstą "ateizmo muzėjom", ir teigia, kad popiežius į Lietuvą dabartinėmis sąlygomis negali atvykti, nors esančios geros progos: 500 metų šventojo Kazimiero mirties sukaktis ateinančiais metais ir šeši šimtai metų nuo Lietuvos krikšto 1987 m. Lmb.

Pasaulio įvykiai

V. VOKIETIJOS KANCLERIS H. KOHLIS TAPO PIRMUOJU Atlanto Sąjungos vadovu, apsilankiusiu Kremliuje po L. Brežnevo mirties, kai valdžios vadžios pilnai perėmė J. Andropovas. Pagrindinis dėmesys teko branduoliniams ginklams, konferencijai Ženevoje jų sumažino klausimu. Pirmą viešnagės dieną J. Andropovas nepasirodė nei pokalbiui su svečiu iš Bonnos, nei oficialiame jo priėmime. J. Andropovą pakeitė premjeras N. Tichonovas. Teigiama, kad pakeitimas buvo padarytas dėl J. Andropovo negalavimo. Platesnių informacijų apie J. Andropovo sveikatos stovį pateikia sovietų žurnalistas Ilja Gerolis, 1976 m. ištremtas iš Sovietų Sąjungos, dabar gyvenantis Kanados Vankuveryje. Esą J. Andropovas jau yra turėjęs du širdies priepuolius, akmenis inkstuose. Jį taipgi kamuoja reumatizmas rankose, dėl kurio matomas jų drebejimas, neturintis nieko bendro su vakariečių įtariama Parkinsono liga. Du pokalbiai su H. Kohliu J. Andropovą turėjo sekančią dieną. Juose buvo pakartotas N. Tichonovo pareiškimas, kad JAV "Pershing-2" raketų ir skraidančių bombų įvedimas į Atlanto Sąjungos šalis neatneš jokių Maskvos nuolaidų Ženevos konferencijoje. Į tuos ginklus bus reaguota naujais sovietiniais ginklais. Visos 108 "Pershing-2" raketos bus išdėstytos V. Vokietijoje. Pasak J. Andropovo, tai pirmas pokarinis atvejis, kai V. Vokietija susilauks tokių ginklų. Susidarę įspūdis, kad panašūs sovietiniai ginklai bus parūpinti ir R. Vokietijai. H. Kohlis priminė laimėtus parlamento rinkimus, savo vyriausybės įsipareigojimą įsileisti "Pershing-2" raketą kaip atsvarą sovietinėms "SS-20" raketoms. Esą rinkimai liudija, kad vokiečių tauta remia šį įsipareigojimą. J. Andropovas priėmė H. Kohlio kvietimą apsilankyti V. Vokietijoje.

Nesėkminga kelionė

JAV valstybės sekr. G. Shultzas nieko nelaimėjo nei Sirijoje, nei Izraelyje. Sirijos prez. H. Assadas atsisakė atitraukti savo kariuomenę iš Libano, kol nebus panaikinta jo pasiektas Izraelio ir Libano sutartis. Esą jį sudaro pavojų Sirijai, pažeidžia Libano nepriklausomybę daliniu Izraelio kariuomenės pasilikimu. Priimtinas būtų tik pilnas abiejų kariuomenių atitraukimas, kurį atmets Izraelis, reikalaujantis saugumo zonos savo pasienyje. Oficialiai Izraelis invaziją Libanui pradedo dėl savo ambasadoriaus Š. Argovo peršovimo Londone. Jis išliko gyvas, bet buvo paralyžuotas. Britų policija suėmė tris arabus, susilaukusius teismo ir kalėjimo. Buvęs ambasadorius Š. Argovas dabar viešai pasmerkė premjero M. Begino pradėtą karą kaip nepateisinamą žalingą veiksmą, nesiskaitymą su gyvybės aukomis. Esą tą karą pradedo ne palestiniečiai, ne arabų šalys, o

pats Izraelis, lig šiol netekęs jau 503 savo karių, susilaukęs invalidų sužeistųjų eilėse.

Kaltina KGB

Romoje birželio 22 d. buvo pagrobta penkiolikmetė Emanuela Orlandi, Vatikane dirbančio ir ten gyvenančio tarnautojo dukra. Už jos sugrąžinimą pagrobėjai reikalauja paleisti iš kalėjimo turkų M. A. Agcą, 1981 m. gegužės 13 d. bandžiusį nužudyti popiežių Joną-Paulių II. Priešingu atveju E. Orlandi bus nužudyta liepos 20 d. Matyt, dėl šio reikalavimo M. A. Agca buvo apklašinėjamas vyriausioje policijos būstinėje Romoje. Iš automobilio jis pareiškė žurnalistams nieko nežinąs apie merginos pagrobimą, bet viešai pakartojo savo kaltinimą, kad į jo bandymą nužudyti Joną-Paulių II yra įsivėlę sovietų KGB agentai. Esą tam atstatui jie į paruošė Bulgarijoje ir Sirijoje. TASSO agentūra šį M. A. Agcos kaltinimą pavadino visiškai absurdu, neturintiu jokio pagrindo.

Ordinai generolui

Gen. W. Jaruzelskis, vadovaujantis kariniam režimui Lenkijoje, amžiam šešiasdešimtmečio proga susilaukė Lenino ordino iš Maskvos. Oficialiai jis paskirtas už "nuopelnus broliškai draugystei tarp Sovietų Sąjungos ir komunistinės Lenkijos". Česlovakijos kompartija gen. W. Jaruzelskiui paskyrė Klemenso Gottwaldo ordiną. Greičiausiai tas dvigubas apdovanojimas yra susietas su antruoju popiežiaus Jono-Pauliaus II apsilankymu Lenkijoje. Pats gen. W. Jaruzelskis pareiškė spaudai, kad Jono-Paulius II viešnagė buvo sėkminga ir kad ji turėtų sumažins opoziciją komunistinei valdžiai. Atrodo, tokios nuomonės yra ir J. Andropovas Maskvoje. Problema gen. W. Jaruzelskiui vis dar sudaro "Solidarumo" uniijos vadai L. Walensa, staiga pradėjęs nelegalias atostogas liepos mėnesį. Jam buvo pasiūlytas rugpjūčio mėnuo, kai bus trečiosios metinės streikų V. Lenino laivų statykloje Gdanske, pasibaigusios "Solidarumo" uniijos įsteigimu.

Šiame numeryje:

Išėivijos trimitai

II Pasaulio Lietuvių Dienos — išėivijos gyvatingumo veidrodys

Popiežius vyks okupuoton Lietuvon?

Spaudos pranešimas iš Varšuvos ir diplomatų pareiškimai

Lietuviams neleido dalyvauti konferencijoje

Baltistikos konferencijoje Švedijoje dalyvavo estai, latviai ir kiti

Su tautiniais šokiais per pasaulį

Baronaitės-Grėbliūnienės nuopelnai tautinių šokių srityje

Ką mačiau Jaunimo Centre?

II PLB proga surengtos parodos Čikagoje ir lituanistikos centras

Laisvoji ir pavergtoji spauda

Vergė gali tikti lenktis, laisva spauda — ir prieštarauti

Esate mūsų balsas pasaulyje

Okupuotos Lietuvos jaunimo žodis išėivijos jaunimo kongresui

Brazilija su pavergtaisiais

Maldos dienos proga plačiai minėtas Lietuvos vardas

Nekaskime duobės savo tautai

Gvildenant Lietuvos žydų sunaikinimą ir kaikiuros liudijimus

Daubos ir kalnynuose

Literatūrinės prof. Antano Musteikio pastabos bei įspūdžiai

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672

Laidėjas: Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija "Žiburiai"
Redaguoja: k. dr. Pr. Gaidamavičius ir Vyta. Kastytis

Metinė prenumerata \$17, pusmetinė — \$9. Rėmėjo prenumerata \$25
Skelbimai ruošiamam numeriui primumi iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožūra. Autorių pasirašytą straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly

Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.
Subscription rates: \$17.00 per year, \$9.00 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.

RELIGINIAME GYVENIME

Šv. Tėvas Jonas-Paulius II specialiose Mišiose Poznanėje palaimintą paskelbė uršuliečių seselių vienuolijos steigėją Uršulę Ledochowską. Ji pasižymėjo švietimo srityje ir iki savo mirties 1939 m. buvo įsteigusi eilę bendrabučių mokyklų Švedijoje, Rusijoje, Suomijoje ir Lenkijoje. Krokuvėje iškilmingų Mišių metu palaimintaisiais buvo paskelbti kun. Josef Kalinowski ir Adam Chmielowski. Kun. Kalinowski gimė 1835 m. Vilniuje ir, baigęs rusų karo mokyklą, dirbo inžinieriumi prie geležinkelio tiesimo. 1863 m. dalyvavo sukilime prieš caro valdžią. Sukilimui nepavykus, jis buvo sugautas ir ketletą metų praleidė Sibiro tremtyje. 1877 m. įstojo į karmelitų vienuoliją ir 1882 m. buvo įšventintas kunigu. Daug rūpinosi vienuolynų atgaivimu Lenkijoje. Mirė 1907 m. Wadowice (Jono-Pauliaus II gimtinė) vienuolyne. A d a m Chmielowski buvo pasaulietis, pranciškonų vienuolijos tretininkas, kuris įsteigė vargšų globėjį vienuolijas vyrams ir moteris. Mirė 1916 m. Krokuvėje.

Jonas-Paulius II lankysis Liurde rugpjūčio 15 d. — Marijos Dangun Emimo šventėje. Jis buvo planavęs ten vykti 1981 m. liepos mėnesį ir dalyvauti tarptautiniame eucharistiniame kongrese, tačiau netikėtai buvo persiūtas Vatikano aikštėje ir turėjo kelią atidėti. Dabar jis išreiškė džiaugsmą, kad galės ten dalyvauti dar svarbesne proga — Šventaisiais Metais. Liurdas yra pagarsėjęs nuo 1858 m., kai 14 m. amžiaus mergaitė Bernadeta Soubirous apsiėmė Marija net 18 kartų, ragindama melstis ir atgailoti už pasaulio atsitvertimą iš nuodėmingo gyvenimo. Bernadeta vėliau tapo Notre Dame vienuolijos sesele ir 1933 m. Pijus XI ją paskelbė šventąja.

Kardinolas Josef Ratzinger, doktrinos ir tikėjimo kongregacijos prefektas, pasikalbėjime su Hamburge leidžiamu "Der Spiegel" žurnalo atstovu pareiškė sutinkantis su JAV vyskupų nuomone, kad krikščionims neleistina pirmiesiems panaudoti branduolinius ginklus, besiginančiam nuo priešo, kuris vartoja įprastinius ginklus. Kard. Ratzingeris taipgi gynė JAV vyskopus nuo priekaištų, esą jie peržengė savo autoritetą ribas, prieštarauja Prancūzijos ir V. Vokietijos vyskupsams kaip katalikais savo pasisakymais karo ir taikos klausimais. Kardinolas nurodė skirtingas kraštų aplinkybes, kurios vertia kiekvieno krašto vyskopus kitaip pasisakyti. JAV ir Sovietų Sąjunga, pasak jo, esančios vienietės šalys, kurios galinčios sunaikinti visą pasaulį. Tai esą ir vertia JAV vyskopus imtis ypatingos atsakomybės. Jis taipgi nurodė, kad JAV vyskupas niekur neperžengė ribos, kuri buvo nustatyta pasitarime su Vatikanu ir Europos vyskupų atstovais.

"Civiltas Cattolica", jėzuitų žurnalas Romoje, kurio veda-mieji bei pagrindiniai straipsniai atspindi Vatikano mąstyseną, pagrindiniame straipsnyje pasisakė už JAV vyskupų mintis branduolinių ginklų klausimu. Straipsnio autorius kun. Giuseppe Derosa, SJ, 62 m. amžiaus, cituodamas JAV vyskupų priimtojo pareiškimo pastraipą, nurodė, kad dabartinį branduolinių ginklų jėga esanti milijonus kartų didesnė nei numestųjų bombų ant Hirošimos ir Nagasaki miestų. Jis net atmetė galimybę gintis branduolinių ginklų, kai užpuolėjas panaudoja branduolinius ginklus. Jis tame straipsnyje atmetė branduolinių ginklų "laimėtinio" karo sampratą. Pasak jo, dabartinės sąlygos reikia visiškai atmeti bran-

duolinių ginklų panaudojimą kaip moraliskai nepateisinamą. Tačiau jis sutiko su JAV ir V. Vokietijos vyskupų nuomone, kad šiuo metu reikia turėti branduolinių ginklų priešui atgrasinti ir skatinti eiti į abipusio nusiginklavimo derybas. Baigdamas savo straipsnį, kun. Derosa pareiškė, kad nusistatymas prieš karą branduolinių ginklų jėga būdu nesąs galutinis problemos sprendimas. Svarbiausia reikia įgyvendinti taiką, sprendžiant socialinę nelygybę, ekonominius trūkumus ir žmogaus teisių varžymą.

Keturi vietnamiečiai jėzuitai, kurių likimas nebuvo žinomas nuo to meto, kai jie buvo Vietnam prieš 2 metus komunistų sumiti, dabartinėmis žiniomis yra teisiškai už "priešrevoliucinius" nusikaltimus. Šie jėzuitai yra kun. Nguyen Cong Doan, 42 m. amžiaus, kun. Le Thanh Que, 50 m. amžiaus, kun. Hoang Si Qui, 57 m. amžiaus, ir kun. Dinh Trung, 56 m. amžiaus. Šią žinią paskelbė Vatikano radijas, remdamasis Hanoi mieste leidžiamu komunistiniu laikraščiu "Kvan Doi Han San". Laikraštis skelbia, kad tie kunigai dabar laikomi Ho Ci Min (buvusio Saigono) miesto kalėjime. Vatikano radijas taipgi pranešė, kad Hanojaus arkivyskupas kard. Joseph Marie Trin Van Can ir Hué arkivyskupas Philippe Nguyen Kim Dien yra laikomi namų arešte, o kiti vyskupai irgi yra persekiojami.

Negimusių kūdikių žudymo įstaiga, kurią Winnipege įsteigė dr. Henry Morgentaleris, susilaukė smarkaus gyventojų pasipriešinimo, kuriam vadovauja buvęs provincinio kabineto ministras Joe Borowski. To pasipriešinimo dėka policija jau du kartus suėmė eilę įstaigos tarnautojų ir konfiskavo negimusių kūdikių žudymo aparatūrą. Šiuo metu Joe Borowski reikalauja, kad abortus pateisinantis įstatymas būtų paskelbtas nekonstituciniu, nes prieštarauja teisei į gyvybę, kurią garantuoja naujoji Kanados konstitucija. Borowskis pradėjo teisminę kovą už negimusių kūdikių teisę į savąją gyvybę 1978 m. rugsėjo 5 d. Pradžioje byla buvo atidėliojama, nes nebuvo aišku ar privatus pilietis turi teisę imtis gynybos visų negimusių kūdikių vardu. Tačiau 1978 m. gruodžio 1 d. augščiausias Kanados teismas nusprendė, kad Borowskis tokia teise turi. Šiuo metu jo pradėtajai bylai žmonės yra suaukoję per \$350.000.00. Dr. H. Morgentaleris, kuris pagarsėjo negimusių kūdikių žudymo įstaigų įplietinimu Kvebeko provincijoje, tokias įstaigas jau įsteigė Manitobos provincijoje Winnipege ir Ontario provincijoje Toronte. Jis yra pasišovęs tokias įstaigas atidaryti Kalgario mieste, Albertoje, ir Saskatooone mieste, Saskačavane. Visų šių keturių provincijų teisingumo ministrai yra pareiškę, kad dr. Morgentaleris bus traukiamas į teismą, jei tokiose įstaigose bus daromi abortai. Dr. Morgentalerio atvejis yra tiesiog ironiškas: šis gydytojas yra žydas, kuris išliko gyvas Aušvico koncentracijos stovykloje. Užtu pasimokęs ir skyręs savo jėgas rūpėti kitų gyvybėms, žudo pačius nekalčiausius žmones — negimusius kūdikius.

Išėjusių vengrams paskirtas vyskupas. Tai 60 m. amžiaus kun. Ladislauas A. Iranyi, buvęs JAV piarų vienuolių provincijolas. Jis gyvena JAV-se jau nuo 1954 m. ir dabar rūpinis išieviais vengrais katalikais visame pasaulyje. Tai pirmas toks paskyrimas vengrams. Čekai, slovakai, lenkai, gudai ir lietuviai tokius vyskopus jau turi.

Kun. J. Stš.

Su tautiniais šokiais per pasaulį

Marijos Baronaitės-Grėbliūnienės 75 metų amžiaus sukakties proga

B. STRAUKAS

Tautiniai, arba kaip seniau įprasta vadinti, liaudies šokiai buvo kaimuose šokami nuo seniausių laikų. Tik laiko tėkmėje juos nustumė iš kitur atėję įvairūs "moderniški" šokiai, kuriuos jaunimas stengėsi išmokyti, kad neatsilikytų nuo "mados". Taip palengva liaudies šokiai liko nustumti į užmarštį. Kaikurie šokiai ar jų fragmentai dar ilgai išliko senųjų kaimo žmonių atmintyje, ir juos pasisekė "atkasti".

Susidomėjimas tautiniais šokiais, tapęs tikru liaudies šokių renesansu, prasidėjo Lietuvoje maždaug nuo 1935 m. Šiame rašinyje noriu pateikti pluoštą atsiminimų, kuriuos papasakojo su mūsų liaudies šokių atgimimu glaudžiai susijusi Marija Baronaitė-Grėbliūnienė. Ji gyvena tolimoje Australijoje, Adelaidės mieste. Jos 75 m. amžiaus sukaktis buvo paminėta Bendruomenės valdybos ir draugų ratelyje.

Vilnius-Ryga-Kaunas

Marija Baronaitė-Grėbliūnienė gimė Vilniuje 1908 m. sausio 5 d. Baigusi Panevėžio gimnaziją, išvyko į Latviją, kur 1926-1929 m. baigė Rygos Pizinio Auklėjimo Institutą. 1930 m. pradėjo mokytojauti Mažeikių gimnazijoje kaip fizinio auklėjimo mokytoja.

Sekanciais metais, gavusi švietimo ministerijos stipendiją, M. Baronaitė išvyko į Vienos universitetą studijuoti fizinio auklėjimo. Baigusi studijas, 1935 m. grįžo į Lietuvą ir buvo paskirta Augstųjų Kūno Kultūros Kursų lektore merginoms. 1935 m. Londone buvo rengiamas tarptautinis liaudies šokių festivalis, į kurį buvo pakviesta ir Lietuva. Pasiūstį šokėjus į šį festivalį iniciatyvos ėmėsi užsienio reikalų ministerija. Grupės vadove buvo paskirta A. Rūgūtė, kuri, talkinama J. Liutkaus ir kitų, važinėjo po kaimus įieškodami senų šokių. Surastį senuosius liaudies šokius nemažai padėjo ir Tautosakos Archyvo vedėjas dr. J. Balys. Taip buvo surasti pirmieji šokiai. Jų išmokė grupės šokėjus ir išsiuntė į Londoną. Nors tai buvo paskubomis paruošti šokiai, bet jie festivalyje susilaukė didelio pasisekimo, ir mūsų šokėjai laimėjo pirmą vietą. Džiaugsmas buvo didelis, kuris paskatino susidomėti liaudies šokiais.

Jaunimo entuziazmas

Šokėjams grįžus iš Londono, M. Baronaitė kreipėsi į vieną šios grupės vadovę — B. Vokietaitę, prašydama ją išmokyti ten šoktų šokių. Išmokus juos, M. Baronaitė išmokė ir savo AKKK studentes. 1936 m. šiuos šokius įtraukė į neoficialių kursų pasirodymą. Tautiniai drabužiai buvo pasiskolinti iš užsienio reikalų ministerijos. Pasirodymas buvo sėkmingas, ir domėjimasis šokiais plėtėsi.

Netrukus M. Baronaitė buvo pakviesta išmokyti VD universiteto choro grupę šokti tautinius šokius. Vėliau teko šokių mokyti Kauno gimnazijoje ir pradžios mokyklų mokytojus, kurie jų mokė savo mokinius.

Ypač tautiniais šokiais susidomėjo jaunlietuvių vadovė, kuri rengėsi su tautiniais šokiais pasirodyti per jaunlietuvių sąskrydį 1937 m. Jaunlietuvių tautinių šokių pasirodymas buvo labai įspūdingas, nes pirmą kartą juos šoko šimtai porų. Šio sąskrydžio metu buvo pirmą kartą pašoktas Kalvelis, kurio choreografiją sukūrė M. Baronaitė. Šis šokis pasidarė labai populiarus, nes yra lengvas, linksmas ir ratelinis. Gražiai išsidėsto aikštėje.

Vokietijoje

Toliau pasakoja pati M. Baronaitė. "1937 m. su universiteto choro šokių grupe buvome išsiųsti į Hamburgą, kur buvo ruošiamas tarptautinė šokių šventė. Mūsų šokių grupė ten labai išpopuliarėjo ir buvo beveik visų dėmesio centre. Šokim, žygiavom gatvėmis, studentams grojant skuduciais "Du broliukai kunigai", o K. Matiukui ir Ramanauskui traukiant įvairias melodijas akordeonais. Vokiečiai ir kitokia publika grožėjosi ne tik mūsų

šokiais, bet ir tautiniais spalvingais drabužiais, šaukė mums "Ahoj". Po parodo teko paspausti ranką Himlerui, bet "Heil Hitler" nešaukėm, nors grupės vadovas vokiečiai buvo prašęs šiuo būdu su juo pasisveikinti.

Dalyvavimas Hamburgo šokių šventėje mums visiems paliko gražiausius atsiminimus, be to, parodėme, ko mūsų šokiai verti.

Pas mokytojus

Grįžusi iš Hamburgo, išsikubinau į mokytojų stovyklą, kur šalia 400 lietuvių dalyvavo būrys čekų mokytojų, norėjusių susipažinti su mūsų tautiniais šokiais. Supažindinti juos su mūsų šokiais tokioje didele stovykloje buvo nelengvas uždavinys. Tačiau visi nuoširdžiai jais domėjosi ir sąžiningai jų mokėsi. Nėra abejones, kad šis gausus mokytojų būrys su tautiniais šokiais supažindino tolimiausią Lietuvos užkampį jaunimą. Taip atgimstantis liaudies šokis keliavo per visą Lietuvą, nešdamas pramogą ir džiaugsmą visai tautai.

Tą patį rudenį (1937) atvyko Lietuvių-Svedų Dr-jos kvietė svedų tautinių šokių mokytojai. Juos teko supažindinti su mūsų tautiniais šokiais. Mes paprašėme juos išmokyti svediškių šokių KK kursantes. Jie tai mielai padarė. Po to šokom savus ir svediškus šokius kvietėinei publikai karininkų ramovėje per svedų "Liucijos šventę". Ir čia susilaukėme įvertinimo bei pagyrimų.

Britanijoje ir Čekoslovakijoje

1938 m. žiemą buvau iškvietta į užsienio reikalų ministeriją. M. Avietėnaitė pranešė, kad Anglijoje vėl ruošiamas tautinių šokių festivalis, į kurį yra pakviesti ir mūsų šokėjai. Prašė mane sudaryti šokėjų grupę, ją paruošti ir laiku nuvykti su šia grupe į Londoną. Išvykome į Angliją su nedidele grupe — 12 porų. Turėjome du koncertus, kurie labai gerai pasisekė. Ir šį kartą laimėjome pirmą vietą. Anglų laikraščiai mūsų grupę labai išgyrė. Paliuopsino ir "Miss Baronaitė". Grįžę į Lietuvą radome, kad ir mūsų skelbė spaudo nepagalėjo gražių atsiliepimų apie mūsų pasirodymą Anglijoje. Visa tai mus džiugino ir kėlė nuotaiką.

Grįžus iš Londono vėl skubiai teko ruošti naujai išvykai į Čekoslovakiją. Universiteto choras (dir. K. Kavėkas) ir jo šokių grupė buvo pakviesti ten keliame koncerte. Nors Čekoslovakija jau buvo vokiečių okupuota, čekai mus priėmė labai draugiškai. Džiaugėsi mumis ir šluostė ašaras dėl vokiečių žiaurumų. Vokiečių kareiviai maišėsi visur, ir tai sudarė slegiančią nuotaiką. Mes galėjome tik pasidžiaugti, kad tebesame laisvi. Koncertai Čekoslovakijoje praėjo gana sėkmingai.

I Ameriką

Po kelionių Čekoslovakijoje netrukus gavau iš švietimo ministerijos kvietimą vykti į Ameriką. 1939 m. Niujorke buvo ruošiamas pasaulinė paroda. Šios parodos metu įvairios tautybės turėjo savo pasirodymus. Lietuviams buvo skirta rugsėjo 10 d. Kadangi jau buvome su tautiniais šokiais gerokai išsireklamavę, tai Amerikos lietuviai nutarė parodos metu pademonstruoti amerikiečiams lietuvių liaudies šokius. Amerikos lietuvių tarpe liaudies šokiai beveik nebuvo kultivuojami, ir apie juos mažai kas nežinojo. Mano "misija" buvo išmokyti tenykštį jaunimą tautinių šokių. Gavusi iš Kūno Kultūros Rūmų septynis mėnesius atostogų, išsirengiau į šią tolimą kelionę. 1939 m. vasario 15 d. išplaukiau prancūzų laivu į Niujorką.

Jau sekanti rytą turėjau laivą staigmeną. Pasibeldė į duris ir į kajuotę įžengė jaunas jūrininkas. Pasisakė esąs lietuvis Kudirka. Čia pat jis mane pasveikino su Vasario 16. Vėliau kelionėje su juo dažnai pažaisdavom stalo tenisą. Niujorką pasiekiau vasario 22 d.

Atlikusi įvairius formalumus ir išlipusi į krantą, patekau į didelį lietuvių būrį. Čia susipažinau su vicekonsu-

lu A. Simučiu, broliais Motužais, moterų parodos organizatorių atstove Buivydienė, Moterų Vienybės pirmininke ir daugeliu kitų. Vėliau kaikurie "seni amerikoniai" prasiarė, kad jie laukė iš laivo išlipant "storos bobos Marijonos" su ilgu sijonu ir dar skarele surištu ryšulėliu rankoje, kaip anais senais gerais laikais. O čia, girdi, išlipo tokia plona mergičia ir beveik "amerikankai" apsirėdžiusi.

Pradėjom šokti

Vėliau mane savo globon paėmė konsulas J. Budrys ir jo žmona. Su jais aptarėm mano kelionės tikslus. Jie apibūdino Amerikos lietuvių jaunimo pažūras ir būdus su jais užmegzti artimesnius ryšius. Iš Lietuvos buvau atsivežusi komplektą tautinių drabužių, kuriuos demonstravau po nioms ir panelėms įvairių priėmimų progomis. Drabužius buvo pagaminę A. ir A. Tamošaičiai.

Netrukus A. Simutis apgyvendino mane Rockefellerio International House, kur gyvena daug įvairių tautybių jaunimo. Čia išgyvenau porą mėnesių. Kai prasidėjo repetitijos, į savo buveinę dažnai grįždavau vėlai vakare. Bet kai sužinojo, ko aš čia atvykau, šio didžiulio namo jauni gyventojai ėmė mane prašyti, kad aš ir juos pamokyčiau lietuviškų šokių. Ir šokdavome. Išmokiau juos šokti Suktinį, Noriu miego, Kalvelį ir kt. Įsismaginę nueidavome poilsio tik paryčią. Bet buvo linksmo ir nepavargdavome. Buvom jauni ir pilni trykštančios energijos.

Labai domėjosi jaunimas

Lilija Stilsonaitė buvo suorganizavusi Niujorke šokėjų grupę ir ją išmokiusi ketletą tautinių šokių. Aš šią grupę išmokiau keletą naujų šokių, ir ji tapo pagrindine mano grupe šiame mieste. Susipažinusi su vieta, ėmiau važinėti po įvairius priemiesčius ir tolimesnes apylinkes, kur tik atsiradavo norinčių susipažinti su tautiniais šokiais. Vietinei spaudai nuolat garsinant, susidomėjimas tautiniais šokiais plėtėsi. Šoko mokyklų mokinukai, jaunimas, suaugę ir net Maspeth vienuolyno seselės, suvažiavusios čia iš įvairių kraštų. Jaunimas veržėsi į šokių grupes ir, norėdami įrodyti savo lietuviškumą, kalbėjo lietuviškai kaip kuris išmanė ir sugebėjo. Dažnai šį jų lietuvišką kalbą buvo tokia senoviška ir taip praskiesta anglicizmais, kad būdavo sunku suprasti. Bet širdys buvo lietuviškos ir kojos eiklės šokiui. Ir to užteko, kad šis jaunimas įsisuktų į šokio sukūrį.

Per visą tą laiką aplankiau Hartfordą, New Haveną, Waterburį, Bostoną, Worcesterį, Pittsburgą ir jo apylinkes, pranciškiečių vienuolyną, Torontą Kanadoje ir daugelį kitų vietų. Visur šokom, šokom...

Parodoje

Pittsburgo mane pristatė miesto šerifui. Jis prisegė man paauskuotą ženkluką ir pareiškė: "Jei kas užpuolų, parodyk šį ženkluką ir būsi saugi". Ačiū Dievui, niekad nebuvau užpuolta, tad neturėjau progos įsitikinti šio ženkluko magiška galia.

Rugsėjo 10 d. įvyko mūsų pasirodymas pasaulinėje parodoje. Viskas vyko paskubomis. Tą pačią dieną turėjome ir repetitiją, ir pasirodymą. Šokėjams plotas buvo gana ribotas, todėl nevisi šokėjai galėjo įsijungti. Ejo šokis po šokio be jokio perėjimo, visai nesilaikant numatyto brėžinio. Pagrįstai buvome nepatenkinti tokiu patvarkymu. Bet 50.000 žiūrovų vistik nuteikė linksmi.

Po koncerto visus šokėjus pasveikino įgal. ministeris P. Zadeikis. Man jis padėkojo už šokėjų parengimą. Visom šiom iškilimėm pasibaigus, buvau prašoma dar pasilikti Amerikoje bent kelis mėnesius. Deja, negalėjau. Laukė pareigos Lietuvoje. Lietuvs valdžia per visą mano čia išbūtą laiką mokoje man po 120 dol. į mėnesį. Kadangi dažnai buvau išlaikoma svetingų tautiečių, tai šios sumos pilnai pakako pragyvenimui ir pramogom.

(Nukelta į 5-tą psl.)

Toronto Maironio mokyklos IV skyriaus mokinei

a. a. LAIMUTEI KUNCAITYTEI

tragiškai žuvus,

nuoširdžiai užjaučiame jos tėvelius, sesutę, broliuką ir artimuosius —

Toronto Maironio mokykla

Mylimai dukrelei

A+ A

LAIMUTEI KUNCAITYTEI

tragiškai žuvus,

mūsų mielai narei ANELEI KUNCAITYNEI su šeima ir visiems giminėms reiškiamė nuoširdžią užuojautą bei kartu liūdime —

KLK Moterų Draugijos Lietuvos Kankinių parapijos skyrius

Mielai

LAIMUTEI

tragiškai žuvus

Michigano ežero bangose, giliame liūdesyje pasilikusią KUNCAIČIŲ šeimą — tėvelius ANELE ir JAUNIŲ, sesutę MARYTĘ, broliuką VYTUKĄ nuoširdžiai užjaučiame —

Regina ir Juozas Piečaičiai

Štasė ir Jonas Naruševičiai

Silvija ir Vincas Piečaičiai

A+ A

BRONEI SABALIAUSKAITEI

mirus,

reiškiamė nuoširdžią užuojautą velionės seseriai TERESEI, broliams — JERONIMUI ir ANDRIUI, jų šeimoms ir giminėms —

A. A. Žibakai

A. B. J. Brakai

PADĖKA

Mūsų Mylimam Tėveliui

A+ A

STASIUI JASELIŲNUI

iškeliavus amžinybėn, reiškiamė nuoširdžią padėką kun. klebonui Jonui Staškevičiui už pataravimus. Giliai dėkojame visiems už atsiųstas gėles, pareikštas užuojautas, atsilankiusiems į laidotuvių namus, nešiusiems velionies karstą, užprašiusiems šv. Mišias, aukojusiems "Tėviškės Žiburiams" ir Tautos Fondui.

Su nuoširdžiu dėkingumu —

Sūnūs Rimas ir Juozas

Canadian Art Memorials Ltd.

176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUISTEMPORE - oficialus skulptorius -
Bank of Canada, Bank of Montreal,
Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg.
King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmenis ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą menišką darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

KAZLAUSKAS

Mobawk Furniture Ltd.

PILNAS NAMŲ APSTATYMAS

* Elektros reikmenys
* Televizijos aparatai
* Skalbiamosios mašinos
* Vaikų baldai
* Įvairūs kilimai

* Saldytuvai
* Valgomųjų kambarių apstatymas ir kt.
* Siuvamos mašinos
* Rašomos mašinelės

Nemokamas pristatymas į namus.

KRAUTUVĖS:

Vakaruose — 137 RONCESVALLES Ave.
Rytuose — 2448 DANFORTH Ave.
Tel. 537-1442 Tel. 699-4444

Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro

V. Vokietijos lietuvių atstovų dalis VI Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seime Čikagoje 1983 m. birželio 26 – 30 dienomis. Iš kairės: Vasario 16 gimnazijos dir. A. Šmitas, M. Šmitienė, p. Lutz

Ka mačiau Jaunimo Centre?

Parodos, surengtos Pasaulio Lietuvių Dienų proga Čikagoje, PLB archyvas, Lituanistikos Tyrimų Centras

„Aušros“ parodoje

Ryšium su PLB seimu Jaunimo Centro patalpose buvo surengta dokumentinė paroda, atvaizduojanti visų pirma „Aušros“ laikotarpį ir kitus svarbesnius Lietuvos gyvenimo įvykius. Čia galėjai iš arti pamatyti originalinį „Aušros“ egzempliorių, „Varpą“, senąsias knygas, apsaugotas nuo lankytojų pirštų.

Nuo specialios lentos žvelgė išrikiuotos „Aušros“ bendradarbių nuotraukos, primenančios senuosius mūsų spaudos pionierius. Kitoje pusėje lentos matyti naujųjų laikų rezistencijos spauda. Neužmirštas ir Dariaus-Girėno skrydis, kuriam šiemet sueina 50 metų. Paroda sutvarkyta labai planingai ir dėlto lankytojų lengva orientuotis.

Visa tai atlikta Br. Kviklio, buvusio „Draugo“ redaktoriaus, ir jo talkininkų — J. Mažeikos bei L. Kairio. Pažymėtina ypač tai, kad visi rodiniai yra paties Br. Kviklio nuosavybė. Jisai ją sutelkė per daugelį metų, rinkdamas dokumentinę medžiagą. Tam reikalui išleido stambias sumas lėšų. O ir dabar jų negaili. Pvz. lankant šią parodą, atėjo senienų rinkėjas lenkas su Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos kario kepure ir kardu. Kepurė labai iškilminga, augšta, su Lietuvos vyčiu. Kai lenkas paprašė už ją \$600, Br. Kviklys mielai sutiko juos sumokėti.

Parodą aplankė daug tautiečių. Ja domėjosi ypač lietuvių spaudos ir radijo atstovai. „Laisvės radijo“ darbuotojai A. Jurašienė ir J. Jurašas ten pat atliko pasikalbėjimą su parodos rengėju Br. Kvikliu ir vėliau jį perdavė radijo bangomis į Lietuvą.

Veiklos vaizdai

PLB seimo proga tame pačiame Jaunimo Centre buvo surengta paroda, atskleidžianti visuomeninę ir kultūrinę Lietuvių Bendruomenės veiklą įvairiuose pasaulio kraštuose. Iš jos matyti, kad lietuviai yra panašiai išsiskleidę, kaip ir žydai — didesniuose laisvojo pasaulio centruose. Vienur jie veikia organizuotai, kitur — paskirai. Pvz. jie veikia organizuotai Saudi Arabijoje — yra įsteigę 1981 m. LB apylinkę, kuriai pirmininkauja dr. V. Šliūpas. Narių skaičius: 1981 m. — 13, 1982 m. — 16, 1983 m. — 20.

Placiausias skyrius parodoje — JAV. Jame parodyta visų pirma lietuvių veikla — pedagoginė, kultūrinė, visuomeninė, politinė. Iš pateiktos statistikos matyti, kiek tautiečių dalyvauja LB vadovybės rinkimuose, būtent, nuo 6.916 iki 10.373. Lituanistika dėsto ma šiuose universitetuose — Georgetowno, Kento ir Ilinojaus. Matyti ir knygų leidyklų skyriai, periodiniai leidiniai, tautinių šokių ir dainų švenčių, opera, teatro festivaliai ir t.t. Tai sudaro labai šakotą JAV lietuvių veiklą.

JAV kaimynai kanadiečiai savo skyriuje parodė veikiančias lituanistines mokyklas (1982-83 m. 309 mokiniai, 38 mokytojai), LB apylinkių veiklą, Kanados Lietuvių Dienas, leidinius, baltiečių vakarus, parlamento rūmuose ir kt. Žemėlapiai, nuotraukos, informacinės lentelės padėjo lankytojams susidaryti vaizdą apie Kanados lietuvių gyvenimą bei veiklą.

Prie šio skyriaus įrengimo

daugiausia dirbo inž. J. V. Danyš. Kitose klasėse buvo įrengtos — Australijos, P. Amerikos, V. Vokietijos ir kitų kraštų lietuvių parodos. Visa ta vaizdinė medžiaga įgalino lankytojus per trumpą laiką susipažinti su laisvajame pasaulyje pasklidusių tautiečių veikla.

Dokumentinis skyrius

Prie PLB veiklos prijungtas ir archyvinis skyrius, kuriame išstatyti rinkiniai dokumentai iš PLB archyvo, įsteigto Jaunimo Centre.

Štai Lietuvos diplomatų laišku, vyskupo M. Reinio laišku konsului Bielskui Niujorko 1925 m., prof. St. Šalkauskio laišku, rašytas 1940 m. Ir visa eilė laišku — rašytojų, politikų, visuomenės veikėjų, profesorių... Tai vertinga medžiaga, išaugota ligi šiol PLB archyvo dėka.

PLB archyvas

Jau keliolika metų Jaunimo Centre veikia Pasaulio Lietuvių Bendruomenės archyvas. Nueiname su jo darbuotoju L. Keruliu, kuris patoviai talkina archyvo vedėjui rašytojui Č. Grincevičiui.

Dideliame kambaryje pristatyta lentynų — vos gali apsisukti. Čia kiekvienas kampe išnaudotas. Lentynose sukrautos vertingos lituanistinės knygos, žurnalai laikraščiai, dokumentinės bylos, laiškuai, tautodailės dirbiniai. Yra ir senų knygų — Valančiaus laikų leidinių, „kantičukų“. Matyti ir prof. K. Pakšto, prel. M. Krupavičiaus paliktos knygos. Atskirose bylose sudėti įvairių kraštų lietuvių veiklos raštai.

Nors dar neviskas sutvarkyta, sukatologuota, bet svarbesnius dalykus jau galima rasti turimuose alfabetiiniuose sąrašuose. Daug kas naudojasi „Vyriausybės žiniomis“ — oficialiu nepriklausomos Lietuvos valdžios organu, kuriame buvo skelbiami įstatymai.

Prie PLB archyvo įrengtas ir muzikologijos archyvas, kurį sutelkė muz. J. Žilevičius. Jame yra daug vertingų rodinio lietuvių muzikos istorijai, bet trūksta tvarkančios rankos, kuri palengvintų reikiamos medžiagos suradimą.

Lituanistikos centras

Jaunimo Centro patalpose nuo 1981-82 m. veikia Lituanistikos Tyrimo ir Studijų Centras, kuriam vadovauja prof. dr. J. A. Račkauskas, studijavęs pas prof. A. Ramūną Otavoje ir ten gavęs daktaro laipsnį iš pedagogikos istorijos.

Minėtasis Centras apima: PLB archyvą, Pedagoginį Lituanistikos Institutą, Lietuvių Muzikologijos Archyvą, J. Dainausko biblioteką. Ši institucija jau turi apie 15.000 knygų. Jos tvarkomos bei kataloguojamos, kad galėtų būti prieinamos ypač studentams.

Be to, šis Centras turi daugybę vaizdajuosčių, kuriose įrašytos lituanistinės paskaitos. Štai dr. J. Račkauskas įveda vieną vaizdajuosčių į televizorių, ir ekrane pasirodo a.a. kun. prof. St. Yla. Jis kalba apie Lietuvos kryžius. Dail. A. Tamošaitis kitoje vaizdajuosčioje dėsto lietuvių tautodailę. Sekant tas vaizdajuosčių galiama daug sužinoti apie lituanis-

tiką. Tai patrauklus būdas, ypač jaunimui.

Lituanistikos Tyrimo ir Studijų Centro pradininkai buvo: dr. J. A. Račkauskas, dr. V. B. Damušis, J. Dainauskas, Č. Grincevičius, kun. V. Gutauskas, SJ, Br. Kviklys, dr. A. Liulevičius, prof. dr. T. Remeikis.

Centro vadovybę sudaro atstovai: PLB, JAV LB, Tėvų jėzuitų, LK Mokslo Akademijos, Lituanistikos Instituto, Diplomatinės Tarnybos. Šiuo metu valdybos pirmininku yra dr. J. Račkauskas, tarnybos pirmininku — dr. T. Remeikis.

Šio Centro tikslas — telkti bei išsaugoti ateičiai kultūrinės lietuvių vertybės ir sudaryti sąlygas jaunimui studijuoti lituanistiką. Amerikos universitetuose (kaikuriuose) turima lituanistika mikrofilmuojama, o originalai išmetami dėl vietos stokos. Šis Centras siekia išlaikyti ir originalus. Kaikuriuos bibliotekos išmeta lituanistines knygas, nes jų niekas neskaito.

Pasak dr. J. Račkausko, Lituanistikos Tyrimo ir Studijų Centras yra užsimojęs atlikti didžios reikšmės darbus. Išplėst savo patalpas ir susieję savo veiklą su kuriuo nors universitetu, jis gali akademijoje plotmėje pasiekti gerų rezultatų ir tuo būdu reikšmingai pasitarnauti lietuvių tautai.

Dailės paroda

PLD proga Čiurlionio galerijoje (Jaunimo Centre) buvo surengta gana plati apimties laisvojo pasaulio lietuvių dailininkų paroda, kurioje dalyvavo 42 dailininkai su 82 darbais iš šių kraštų: JAV, Kanados, Australijos, Urugvajaus, Prancūzijos, Britanijos, Suomijos, Izraelio, Šveicarijos. Žvelgdamas į čia dalyvaujančių dailininkų kūrinius, matai plačią įvairovę formų ir turinio srityje. Kiekvienas prašyla savitu balsu, tačiau jauti, kad kažkas riša visus juos viena plona gija, kurią sunku racionaliai aptarti. Pasaulėvaizdžio išgyvenimas, kad ir moderniomis formomis, yra artimas lietuvių širdžiai. Kaikuriuose kūriniuose lietuviškas pasaulėvaizdis ir pasaulėjauta labai ryškūs. Matyti ir iki šiol mažai ar net visai negirdėtų dailininkų pavardžių, kaip pvz. Juozas Baukus iš Australijos, Aldona Cybulski de Velverde iš Urugvajaus, Alda Dorelytė de Estol, Regina Houtari iš Suomijos, Leeka Kraucevičiūtė-Gruzeff iš Australijos, Jieva Pocienė iš Australijos, Samuelis Rozinas iš Izraelio, Alfredas Stanevičius iš Urugvajaus. Ar šiai parodai atrinkti geriausi išeivijos dailininkų kūriniai, tektų suabejoti, nes nematyti kaikiurių stambių dailės atstovų. Vis dėlto ši paroda teikia gana gerą išeivijos dailės vaizdą, rodo gyvastingą jos kūrybinumą. Be abejonės ji verta išsamaus aptarimo dailės specialisto. O tokį rasti nelengva — dailininkai daug piešia, bet mažai rašo. Jaunimo Centro kieme sutiktas dail. V. Vizgirda užkalbino būrelį parodos lankytojų, prašydamas parašyti recenziją „Aidams“, o aš pridūriau — ir „Tėviškės žiburiams“! Deja, niekas nesiryt. Dėl rašančių dailininkų stokos dažnai nūkenčia ir vertingos parodos — nepasiekia plačiosios visuomenės. Pr. G.

Laisvoji ir pavergtoji spauda

AURELIJA BALASAITIENĖ

Padažnėjus mūsų disidentų atsilankymams laisvojo pasaulio lietuvių kolonijose, vis dažniau pasigirsta balsai: „Nerasykite tiek daug spaudoje apie tarpusavio nesugyvenimus, nes tai Lietuvoje sukelia pesimistines nuotaikas“. Tą patį man aną dieną kartojė vienas mūsų veikėjas, tvirtindamas, kad tarpusavio ginčų nereikėtų kelti spaudoje.

Tiesa, mūsų „diskusijose“ dažnokai stinga orumo, nepajėgiama principo atskirti nuo asmeniškumų, todėl kartais pasidaro nemalonu, kai yra puolamas asmuo, o ne svarstoma jo nuomonė. Iš kitos pusės laisvos spaudos pagrindinis principas yra pasisakymo laisvė. Tos laisvės nustojus, gresia pavojus ir tam, kuris ją kiems atėmė.

Jau per 40 metų okupuotos Lietuvos gyventojai yra pratę spaudoje matyti tik tai, kas yra aprobuota, kas matyti reikia. Lietuvos pogrindžio spauda, kovodama už savo teisę pasisakyti prieš okupantą, krypta į priešingą kraštutinumą. Tai jos teisė. Tuo būdu eilinis Lietuvos žmogus gyvena tarp dviejų kraštutinumų, nerasdamas vidurio, kurį bando išlaikyti laisvo demokratinio pasaulio spauda. Joje besireiškiantys nuomonių skirtumai nėra jokia tragedija ar vienybės ardyimas. Pvz. kritikuojame spektaklius, o žiūrovams kartais ir bilietų pritrūksta. Kritikuojame naujus leidinius, o skaitytojų yra. Pranašaujam organizacijų krizę, o jos vis dar tebegyvuoja. Per spaudą „apsibare“ asmenys draugiškai susitinka sueigose ir baliuose, toliau diskutuodami savo iškeltus klausimus prie gaivaus gėrimo stiklo. Ir taip gyvenimas eina savo vaga.

Nemanau, kad mes turime teisę laisvajai išeivių spaudai uždrausti kelti į viešumą reikalus, apie kuriuos visi kalbame ir kuriais visi rūpinamės. Negalime pakeisti savosios spaudos taip, kad joje nebūtų tiesos. Mes dešimtmečiais kovojome už laisvę, todėl ir jos supratimą turi būti pilnas. Laisvė nėra vien gyvenimas saugių įstatymų globoje.

Esate mūsų balsas pasaulyje

Okupuotos Lietuvos jaunimo sveikinimas penktajam pasaulio lietuvių kongresui

Mielas pasaulio lietuvių jaunime,

Mes, okupuotos Lietuvos jaunimas, sveikiname visus susirinkusius į V Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą. Sveikiname jus visi, maži ir dideli, tiek laisvi, tiek kaliniai iš Lietuvos ar iš tremties už jos ribų. Nors fiziškai esame toli, atskirti vandenynų ir spygliuotų užtvartų, bet dvasioje esame ir būsimie karta su jumis, nes mes visus jungia stiprus kraujo ryšiai, vienią bendros idėjos, tikėjimas, kovos tikslai. Mes visi esame tos pačios lietuviškos motinos vaikai, nors ir išsibarstę po visą platųjį pasaulį. Mus riša karšta Lietuvos meilė ir susirūpinimas visos tėvynės likimu. Mes visi esame viena tauta, viena galinga jėga, kuri dar sudrebin pasaulį.

Mes nuolat stebime jus, jaučiamės jūsų mintis, žavimės jūsų žygiais ir darbais. Jūs esate mūsų balsas pasaulyje. Tebūnie tas balsas skambantis ir nesustabdomas! Tebūnie jūsų

Spaudos laisvė yra galimybė reikšti savo mintis, veikti moralinių principų ribose, kultūriname bei visuomeniniame gyvenime nevaržyti pasaulėžiūrų ir siekti jų darnos. Gi skirtumai ir jų gerbimas yra bene vienas iš gražiausių demokratijos privilegijų.

Lietuvoje išeivijos spauda nėra prieinama. Tie, kurie turi galimybę sekti mūsų periodiką, nėra eiliniai nemokšos, o išsilavinę, galvojančios asmenys. Jei šalia vadinamų „nesugyvenimų“ jie pastebi mūsų spaudos gajumą, mūsų leidinių daugybę, mūsų kultūrinių renginių apimtį ir pasiekimą, tai išvadą gali pasidaryti labai aiškiai: išeivių yra daug, jie yra įvairūs, kūrybingi; kad ir ne visada sutardami, jie rūpinasi nelaisvėje gyvenančios tautos problemomis ir išlaisvinimu. Piktos valios „skaitytojai“ betkurį mūsų gyvenimo momentą gali paversti nepalankia propaganda.

Iš kitos pusės, kalbant apie mūsų dabartinę spaudą, reikia pripažinti, kad mes dar turime daug ko pasimokyti iš gyvenamųjų kraštų žurnalistų, kurie viename laikraštyje skelbia skirtingas nuomones, atstovauja įvairiom partijom, kritikuoja vyriausybės patvarkymus ar juos giria. Tačiau negalima tvirtinti, kad tiek JAV, tiek Kanada bus sugriauta spaudos laisvės ginklais. Tik žodžio ir minties priešpauoda veda prie žlugimo.

Neturint laisvos spaudos, yra tik dvi išeitys: okupanto aprobuotas melas arba ugningas pogrindininko atsparos žodis. Neturint plotmės, kurioje tie du skirtingi elementai galėtų susitikti, neįmanoma nuvoka apie laisvos spaudos pobūdį ir uždavinius.

Kas būtų, jei mūsų laikraščiai užsiimtų vien reportažais ir statistikom, o negvildėtų mums rūpimų klausimų? Kaip atrodytų gyvenimas, jei nebūtų diskusijų, dialogų ir pasisakymų? Gal tada užtektų žinio „oficialių lietuviškų leidinių“, kuriame, kaip „Pravdoje“, būtų surašyti mūsų visi pasisakymai, pagyrimai, nuveikti darbai, skaičiai ir statistikos, atseit, viena medalių pusė, neatskleidžianti visumos?

Mielas pasaulio lietuvių jaunime,

veikla ir darbai sėkmingi. Linkim turiningai su pakilia nuotaika pastovyklauti, o atstovams studijų dienų metu apsvartyti iš kur mes atėjome, kas mes esame ir kuriuo keliu turim eiti bei padaryti svarbius nutarimus. Telaimina jus Dievas ir tepadeda įprasminti savo egzistenciją vardan Lietuvos kančios kelio sutrumpinimo.

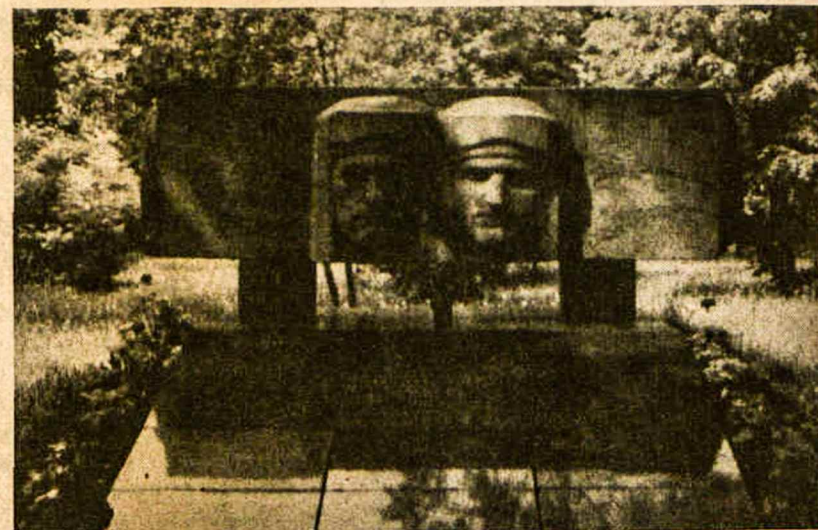
Žvelkite į Lietuvą, kaip mes žiūrime į jus. Padėkite mums dvasiškai ir fiziškai, kad mūsų visų vieninga kova atneštų mus į laisvą, nepriklausomą Lietuvą!

Dar labiau, sutelkime greitas, aktyvinkime veiklą, stiprinkime savo tautinę sąmonę, tobulinkime savo lietuvišką kalbą ir skelbkime Lietuvos vardą visame pasaulyje. Išgarsinkime Kudirkos varpą balsą, kelkitės, kelkitės, kelkitės!

Įprasminkim tėvų, senelių ir bočių praliatą kraują ir ašarų auką už mylimą tėvynę.

Pirmyn į šviesią ateitį kartu su jumis!

Okupuotos Lietuvos jaunimas

Dariaus ir Girėno paminklas karių kapinėse Kaune. Paminklas pastatytas 1968 m. liepos 17 d. su tokiu įrašu: „Stėponas Darius Stasys Girėnas Lituanicos skrydžio nugalėjęs Atlantą žuvo nepasiekę tėvynės 1933.VII.17“. Paminklo skulptorius — VYTAUTAS MAČIUIKA, architektai — A. V. NASVYČIAI.

Pagerbiami žuvusieji už Lietuvos laisvę PLB seimą pradėdant Čikagoje prie Jaunimo Centro 1983.VI.26. Iš kairės: Pasaulio Lietuvių Dienų organizacinio komiteto pirm. dr. A. RAZMA, PLB pirm. inž. V. KAMANTAS, PLB seimo rengėjų komisijos pirm. dr. P. KISIELIUS, Ntr. J. Tamulaičio

Brazilija su pavergtaisiais

Maldos diena už Lietuvą ir vyskupo kalba pavergtiesiems mūsų tautiečiams

„Šiandien yra maldos diena už Lietuvą, už tą tautą, kuri yra mūsų sesuo ir kankinė“, rašė aplinkraštyje Brazilijos vyskupams CNBB (Brazilijos vyskupų konferencijos) generalinis sekretorius vysk. Dom Luciano.

Jis birželio 12 d. Sao Paulo katedroj laikė Mišias už Lietuvą. Pasveikinęs lietuvių paties kardinolo vardu, nušvietė lietuvių padėtį, pavyzdį jų ištikimybę, jų kančios vertę visam pasauliui ir meldė Lietuvai laisvės bei nepriklausomybės.

Mišios buvo laikomos portugalais, pats vyskupas norėjo, kad ne tik giesmės, bet ir bent vienas skaitinys bei „Tėvė mūsų“ maldą būtų lietuviškai. Tikinčiųjų maldavimai buvo užbaigti „Laisvės maldą už Lietuvą“ portugalais visos tikinčiųjų minios (buvo išdalinta apie 1.000 lapelių su maldą ir informacija apie Lietuvą).

Po Mišių Dom Luciano įrašė „Žodį į Lietuvą“.

Brazilijos vyskupai pozityviai reagavo į paskatinimą melstis už Lietuvą. Kaikurie parašė laiškus kun. Pr. Gavėnui, Brazilijos Lietuvių Kunigų Vienybės pirmininkui. Pz. Campos (Rio de Janiero) vyskupas: „Niekad neužmiršiu Lietuvos. Dar vakar skaičiau „LKB Kronikoj“, I tome (ispaniškai — PG) apie lietuvių kančias...“

Net ir Leirijos (Portugalijos) vyskupas, kurio jurisdikcijoje yra Fatima, gavęs kvietimą, atsakė: „Nesiliausim melde Švč. Mergele, Fatimos Šv. Rožinio Motiną, kad ypatingai globotų lietuvių tautą“.

Itin žavus Kuritibos (Paranos valstijos) arkivysk. Pedro Fedalto atsiliepimas: „Generalinio sekretoriaus Dom Luciano prašymu, šiandien yra maldų diena už Lietuvą“ — pareiškė arkivyskupijos laikraštyje „A Voz“. Asmeniniame laiške atsiuntė daugybę iškarpu: „Tamstai persiunčiu įrodymą, kaip buvo skelbiama Maldos Diena už Lietuvą kunigams ir tikintiesiems: per aplinkraščių kunigams, per tris daugiausia skaitomus Kuritibos laikraščius, per dvi radijo stotis ir per Mišias „TV Globo“ 12-tame kanale“. Ir pats arkivyskupas „Gazeta do Povo“ — pareiškė arkivyskupijos laikraštyje birželio 12 d. laidoje paskelbė dviejų skilčių straipsnį „Kas dedasi Lietuvoj?“ Trumpai priminę Lietuvos istoriją (ir kalbą, kuri nesanti nei germanų, nei slavų, o lietuvių — viena seniausių gyvųjų kalbų), aprašo „tautų žudystės naktį“ ir besitiesiančius persekiojimus. Kviečia skaitytojus, kad „ši birželio 12-toji būtų maldos ir aukos

diena už lietuvių tautą tėvynėje ir Sibire“.

Birželio 28 d. įvyko Maldos Diena už Lietuvą didžiausioje Pietų Amerikos Marijos šventovėje Aparecidoje. Lietuviai stengiasi tokias maldos dienas padėti rengti ir kitose Brazilijos šventovėse bei parapijose.

Žodis pavergtiesiems

Štai tekstas kalbos, kurią perdavė į Lietuvą generalinis Brazilijos vyskupų sekretorius vysk. D. Luciano.

„Mieli broliai, sesės Lietuvioj! — Šiandien visa Brazilija mintimis ir malda jungiasi su jumis. Ir Sao Paulo arkivyskupija, drauge su čia esančia lietuvių bendruomene, aukoja Dievui maldos auką. Ją aukojame pirmiausia norėdami dėkoti Dievui už tikėjimo liudijimą, kurį jūs, taip brangi tarytum draugai ir sesė tauta, mums rodote. Matydami ištisą tautą, aukojančią visa, ką turi, kad tik išliktų ištikima Dievui ir Bažnyčiai, mes gičiau suprantame, koks yra mūsų tikėjimo įsipareigojimas, būtent, sekti Kristų, nors tai reikalauja ir didžiausios aukos.“

Dėkojame taip pat čia, Brazilijoje, veikiančiai lietuvių bendruomenei. Ji mus jungia su lietuvių tauta ir Katalikų Bažnyčia Lietuvoje. Ji mums atskleidžia, kokią nepaprastą jėgą ir galią turi tauta, kuri moka ir pajėgia taip išstvertinai liudyti savo meilę ir ištikimybę Kristui bei Jo įsteigčiai Bažnyčiai.

Mes jungiame savo maldas taip pat su daugelio maldomis visame pasaulyje, prašydami Dievą, kad padėtų Bažnyčiai atgauti pilną laisvę Lietuvoje ir kituose kraštuose, kur ta laisvė varžoma. Taip pat meldžiamės, kad lietuviai greičiau atgautų laisvę nekliaudomi garbinti Dievą, sudaryti savo nepriklausomą valdžią, atstatyti pilną nepriklausomybę. Šiuolaikinė kančia tevirsta malonių šaltinių visai lietuvių tautai, Lietuvos Bažnyčiai bei visam pasauliui. Juk jūsų kančia, aukojama Dievui su tokiu gyvu duosnumu, yra užtikrinimas, kad Lietuva gaus iš Dievo tą paramą ir pagalbą, kurios vien tik mūsų maldos negalėtų išprašyti.

Tai gi šiandien, minėdami liūdus birželio 14-15-tos dienos įvykius, esame tvirtai įsitikinę, kad Dievas, kuris veda tautų kelius, ne tik moksą gražinti laisvę lietuvių tautai, ne tik duos atpildą tiems, kurie išstvertė kovoje už savo tikėjimą, bet ir per šio tikėjimo auką, sujungtą su Kristaus nuopelnais, išgaus atsivertimą ir tiems, kurie varžė ir persekioja nekaltas tautas.“

Kun. Pr. Gavėnas

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

ŽUVO PENKI VAIKAI

R. Valatka "Valstiečių Laikraščio" birželio 14 d. laidoje aprašo gaisrą Kupiškio rajono Narbutų kaime gegužės 12 d. Ugnyje žuvo 6 metų Ineta, 5 metų Algirdas, 4 metų Ričardas, 2 metų Aida ir 2 mėnesių Jurgita. Iš namo, kuriame buvo palikti vienai vaikais, liko tik pamatai ir dūmtraukis. R. Valatka kalbėjęs suverčia "Sakalo" kolchozo narei Bronėi Briliūtei, šešių vaikų motinai, ir jos sugyventiniui Vidmantui Striupui. Esą jie jau anksčiau buvo susilaukę priešiškų dėl blygos vaikų priežiūros, net ir grasinimo atimti tėvystės teises. Gegužės 12 d. B. Briliūtė ir V. Striupas, gavę atlyginimus, nukubėjo pasidžiaugti prie butelio. Vėliau Vidmantas išsirušė pas kaimynus, o Bronė, pasiėmusi septynmetę Kristiną, vėl išėjo į parduotuvę kelioms valandoms. Kai vėl vakarą B. Briliūtė su Kristina grįžo namo, pamatė stogą laiznčius ugnies liežuvius. Iš degančio namo ji spėjo išsinešti tik mažąją Jurgitą, kuri jau buvo negyva.

VOGE INDELIUS KASOJE

Centrinėje taupomoje Jurbarko kasoje nemažą indėlį turėjo tauragieškis Juozas Š., savo sąskaitoje ilgus metus auginę palūkanas. Su jį išlikusia staigmena skaitytos "Tiesos" 41 nr. supažindina korespondentas Juozas Meškauskas. Kai indėlininkas Juozas vieną dieną atvyko atsimti apvalios sumos, darbuotojos, negalėdamos surasti jo sąskaitos, paaiškino: "Ogi tuos pinigus jūs jau atsiėmėte. Negi pamiršot? Štai jūsų parašas..." Tas parašas betgi buvo ne jo. Ir taupomo knygelė liudijo, kad iš sąskaitos neišimtas nė rublis. Tik tada paaiškėjo, kad vyresniosios kontrolės Vida Peckienė, Danutė Birgoliienė ir kasininkė Irena Klimaitė suklaidojo dokumentus, parašą ir pasidailiojo beveik 1.000 rublių. Pavogtus pinigus jos sugrąžino tauragieškio sąskaitai, bet susilaukė bylos. Teisme paaiškėjo, kad V. Peckienė, klastodama išlaikydami orderius, padirbinėdama parašus, nuolatos vogė pinigus iš taupomosios kasos. Aukomis būdavo pasirenkami toliau gyvenantys, retai bepasirūdantys indėlininkai. V. Peckienė susilaukė laisvės atėmimo ketveriems metams, D. Birgoliienė ir I. Klimaitė — trejiems metams lygtinai, privalomai įjungiant jas paskirtos baudmės laikui ir darbą. Atlikus bausmę, V. Peckienė negalės penkerius metus eiti pareigų, susijusių su piniginių lėšų tvarkymu, o dvi jos bendrininkės — trejus metus.

DIDŽIAUSIAS VIEŠBUTIS

Vilniuje atidarytas 25 augstų viešbutis "Lietuva", suprojektuotas brolių architektų Algimanto ir Vytauto Nasvyčių. Teigiama, kad šis "Inturistui" priklausantis viešbutis esąs didžiausias Lietuvoje. Jo tūris — 118.000 kubinių metrų, augstis — 70 metrų. Vieni metu jame galės gyventi 654 svečiai, aprūpinti vėsinamais kambariais, televizoriais, paslaugų tarnybomis,

dideliu restoranu su gausiu patiekalų pasirinkimu, varjetinėmis programomis. Konferencijų salėse bus rengiami sąjunginiai bei tarptautiniai suvažiavimai. Naujasis viešbutis taip pat esąs aprūpintas ryšių ir banko skyriais, įvairios paskirties kioskais, parduotuvėmis, kavinėmis, vaistine, suomiška pirtimi. "Lietuvos" viešbutį labiausiai džiaugiasi jo direktoriui paskirtas "Inturisto" valdytojas Gvidonas Masalskis. Sąjunginiai bei tarptautiniai suvažiavimai įtaigoja, kad tas viešbutis nebus prieinamas eiliniams vilniečiams ir jų svečiams.

VASAROS SEZONAS

Vasaros sezoną Nemune pradėjo greitai keleiviniai "Raketų" laivai, kurių tik sparnai lieka vandenyje, o jie patys skrieja virš vandens paviršiaus. Keleiviai toms "Raketoms" vėžami į Jurbarką, Sovetskų pavadintą Tilžę, Kuršių marių kurortus ir Klaipėdą. Naujam sezonui pasirodė ir Kauno Vilijampolėje esanti keleivinė prieplauka, turinti erdvią laukiamąją salę, restoraną ir bufetą. Turistai taip pat laivais vežiojami Kauno mariose, poilsiautojai Druskininkuose laivų, dėka su pažindinami su gražiosiomis Liškiavos apylinkėmis.

LENTA ŽUVUSIEMS

Vykdomajame Skuodo rajono komitete atidengta paminklinė lenta žuvusiems apylinkių pirmininkams ir sekretoriams. Jon yra įjungtos 45-kios pokaryje žuvusių sovietinių aktyvistų pavardės — M. Augustausko, P. Daniaus, A. Gričaus, J. Jonušo, A. Strikaičio, V. Šteiniaus, S. Žvinklo ir kitų. Medžiagą apie šiuos Maskvai tarnavusius asmenis surinko Skuodo kraštotyrininkai, įjungti į partotyros darbus.

INKSTŲ OPERACIJOS

Medicinos darbuotojų dienos proga išsamesnį informaciją apie inkstų persodinimo operacijas klinikinėje Vilniaus Ligoninėje pateikia Valentina Daunoraitė "Komjaunimo Tiesos" 117 nr. Pirmą inksto persodinimo operaciją ten prieš gerą dešimtmetį atliko prof. A. Marcinkevičius, o dabar jas atlieka docentai V. Kleiza, B. Dainys, gydytojas G. Žukauskas bei kiti chirurgai. Tų operacijų centro vadovas V. Kleiza nusišundžia, kad pirmieji inkstų persodinimai nebuvo sėkmingi, nes trūko dabar turimos aparatūros, nebuvo galima smulkiai iširti inksto tinkamumo gavėjui. Chirurgų darbą palengvino gautas daugiavietis dirbtinis inkstas. Jo dėka turima daugiau inkstų laukiančių pacientų, duodančių geresnį pasirinkimą kiekvienam persodinamam organui. Vilniškis centras palaiko artimus ryšius su Maskvos, Minsko ir Rygos inkstų persodinimo centrais, keičiasi pacientais tinkamiausiais inkstais. Lig šiol Vilniuje jau persodinta apie 380 inkstų, o per metus atliekama apie 50 tokių operacijų. Centras netrukus bus perkeltas į naujas patalpas Santariškėse, aprūpintas nauja aparatūra, geresnėmis ligonių gydymo sąlygomis. V. Kst.

Šeštajame Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seime Čikagoje 1983 m. birželio 26 – 30 d.d. Priekyje — Brazilijos lietuvių atstovai, toliau — JAV-bių ir kitų šalių lietuvių atstovai

London, Ontario

PRISIMINTA A.A. JOANA. 1982 m. birželio 11 d. mirė Joana Paulionytė, parodžiusi ypatingą pasišventimą dirbdama su luošais vaikais Thunder Bay apylinkėse. Jos viršinininkai ir bendradarbiai gerėjęsi jos profesionalumu ir stebėjęsi jos kantrybe bei neeiliniu pasišventimu. Birželio 12 d., kun. I. Mikalauskas, OFM, už jos vėlą atnašavo šv. Mišias Šiluvos Marijos šventovėje Londone. Dalyvavo gausūs būrys maldininkų, įskaitant ir gimines iš Toronto. Birželio 11 d. velionės artimieji applanke jos kapą šv. Jono kapinėse, Mississauga. D. E.

PALAI DOTAS PETRAS KUOSA. 74 m. gimęs ir ilgiausiai gyvenęs Zarasų apskrityje. Paskutiniu metu gydyti šv. Juozapo ligoninėje. Mirė birželio 23 d. Palaidotas iš Šiluvos Marijos šventovės šv. Petro kapinėse Londone birželio 25 d. Buvo susipratus lietuvių, liet. veiklą nesykį parėmus retkarčiais ir stambesne auka. Dar prieš keletą mėnesių vieno renginio metu įsigijo liet. plokštelių. Šiais metais palaidota daugiau lietuvių, negu per kelis ankstesnius metus kartu. D. E.

ŽADANTYS, BET... NE DABAR. Atgijęs LLSK "Tauras" dalyvavo ŠALFAS Kanados apygardos krepšinio pirmenybėse š.m. gegužės ir birželio mėn., bet dar nepajėgė pasipriešinti didžiųjų apylinkių komandoms, talkon ta proga pasikvietusioms "sustiprinimus" — savo buv. žaidėjas, žinomas krepšinio žvaigždės. Juk šis yra tik pirmas didesnis bandymas. Apie jaunųjų varžybas jau rašyta. Čia tik apie vyrų pirmenybes. Žaidė trejas pirmenybių rungtynes ir vienas draugiškas, kol kas visas pralaimėdama.

Visdėlto buvo malonu girdėti labai palankius apie mūsų komandą žiūrovų ir sporto vadovų atsiliepimus: "Turite šaunius vyrus, tik jie turi dar padirbti, kad galėtų laimėti prieš didžiųjų apylinkių gerai paruoštas komandas". Arba: "Turite puikią komandą: augsti, gražiai nuaugę vyrai, kupini entuziazmo, tinkamo amžiaus. Ši komanda ateityje gali pretenduoti ir į pirmas vietas, jei tik duosite jai užtenkamai treniruotį ir rungtynių, kad jie galėtų geriau susižaidyti". Gali vyrai nuvokti į pirmenybes žaidę vos penketą rungtynių, kai tuo tarpu jų oponentai įtemptai dirbo ištisus metus ir net kelis metus iš eilės, o mūsų dabartiniam "Taurui" tai yra tik pradžia. Taigi reikia daugiau treniruotį bei rungtynių. Tam tikslui ir paskelbtas lėšų telkimo vakas, kad mūsų vyrai galėtų tinkamiau atstovauti Londonui. D. E.

Vancouver, B.C.

ISVYKA. Birželio mėn. Vankuverio lietuvių bendruomenė ir pavieniai asmenys reikėsi aktyvia veikla, kuri daugiausia buvo susijusi su aktyvaus poilsio organizavimu.

Birželio 11 d. gausus būrys susirinko į tradicinį J. ir L. Klimų pobūvį Tuasone. Mėgėjai maudytis kaitinos saunoje, plaukiojo apšildomam baseine, šachmatininkai išbandė jėgas prie šachmatų lentos. Moterys, jaukiai įsikūrusios gamtos prieglobstyje, lepinios saulėje, dalinosi rankdarbių ir madų paslaptimis, kalbėjo apie būsimas keliones, kurios sieks ir Lietuvą. Laisvalaikį pajavirino lietuviškai turtin gas valgių ir gėrimų gėrimų stalas.

SUTIKTUVOS. Birželio 19 d. KLB Vankuverio apylinkė ir jos valdyba suruošė sutiktuves neseniai atvykusiai iš Vilniaus Vencų šeimai. Tokias sutiktuves bendruomenė ruošia kiekvienai šeimai arba asmeniui, atvykusiems gyventi į Vankuverį. Tai tapo tradicija, kuri turi vieną ypatybę — laikyti paslaptį sutiktuvų dieną.

Taip buvo ir šį kartą. Šio vakaro "kaltininkai" atvyko į p.p. Vileitų namus, kaip į įprastą pasisvečiavimo vakarą. Įpusėjus pasilinksminimui, apylinkės valdybos pirm. B. Vileita su džiūksniu humoru pristatė vankuveriečiams atvykusiuosius, palinkėjo visokeriopos sėkmės pradedant nau-

ją gyvenimą Kanadoje. Šio įvykio prisiminimui buvo įteiktos dovanos. Savo šeimos vardu padėką išreiškė L. Venckus. Vakaro tęsinyje lietuviška muzika, dainos ir tradicinis "ratelis" visus išjudino, nežūrint amžiaus.

E. GUMBELIS birželio 27 d. su šeima išvyko į JAV dalyvauti Pasaulio Lietuvių Dienų renginiuose. Grįždamas aplankė gimines bei bičiulius Winnipege ir Torontoe. Taip pat į Čikagą buvo nuvykęsi A. Šmitienė dalyvauti PLD.

A. Rugys

JONINĖS. Birželio 25 d. medžiotojų ir meškeriojų klubo "Beb-ras" valdyba (pirm. p. H. Tumaitis) pakvietė savo narius ir jų draugus į Joninių vakarą, kuris įvyko Jono ir Leonardos Macijauskų sodyboje. Šeiminko žodžiais tariant, jo sodyboje kasmet žydi papartis. Laimingiausias jėško-tojas buvo B. Vileita, suradęs papartio žiedą ir laimėjęs prizą. Loterijoje Petras Skucas lai-

mėjo Toronto Lietuvių Namų padovanotą plokštelę "Aras", o E. Vanagienė — J. Macijausko padovanotą stiklą medaus. Atostogaujantys Bonifacas ir solistė Justina Sriubiškiai džiugino vietinius savo dalyvavimu. Justina traukė laimingus bilietus. Taip pat dalyvavo Toronto veikėja dr. Marija Arštikaitytė, kuri laimėjo dežę šokolado. Svečių skaičių dar papildė iš St. Catharines brolių H. Tumaitį lankanti sesuo Regina Norvaišienė. Sėkmės Juozui Šmitui, mėginant naujus receptus iš laimėtos virimo knygos "Virimas dylemis". Z.Z.

PADĖKA

Reikiame nuosirdžią padėką KLB Vankuverio apylinkėi bei jos valdybai už suruoštą birželio mėn. 19 d. sutiktuves. Tautiečiai mums linkėjo sėkmingai įsikurti naujame krašte, įteikė vertingas atminimo dovanas. Už šį nepamirštamą vakarą tariame nuosirdų acių — L. ir G. Venckai

AŲA JONUI ALIŠAUSKUI

mirus,

jo sūnų JUOŽĄ su žmona ir gimines nuosirdžiai užjaučiame —

Medžiotojų ir Žuklautojų Klubas
"Tauras"

AŲA LAIMUTEI KUNCAITYTEI

tragiškai žuvus,

jos tėvelius J. A. KUNCAIČIUS bei jų artimuosius nuosirdžiai užjaučiame ir kartu liūdime —

J. M. Vaseriai

M. Normantienė

I. R. Burt su šeima

Hamiltono Lietuvių Žuklautojų ir Medžiotojų Klubo Giedraitis naujo pastato vajus

(Tęsinys nr. 9)

\$500.00: Alfonsas Šilinskis (papildas iki \$1000.00).
\$100.00: Paulius Bosas (papildas iki \$575.00), Juozas ir Gailė Krištolaičiai (papildas iki \$400.00), Jonas Kareckas (papildas iki \$400.00), Pijus Pleinys (papildas iki \$300.00), Liudas Borusas, Kazys Žilvytis, Mr. A.A.

50.00: Jonas Povilauskas (papildas iki \$350.00).
Iš viso iki 1983 m. birželio 29 d. gauta \$20.446.83.
Klubo valdyba nuosirdžiai dėkoja visiems aukojusiems ir kartu prašo kitus prisidėti jei ne auka, tai bent geros valios paskola.
Klubo valdyba

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose —

HAMILTONO LIETUVIŲ "TALKA"
KREDITO KOOPERATYVAS
830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais — nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais — nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto. Liepos-rugpjūčio mėn. uždaryta.

AKTYVAI PER 16 MILIJONŲ DOLERIŲ

MOKAME UŽ:
Indėlius (P.C.A.) 6%
santaupas 7 1/4%
kasdienines palūkanas
už santaupas 7%
term. indėlius 1 m. 9 1/4%
term. indėlius 3 m. 10%
reg. pensijų fondo 9 1/4%
90 dienų indėlius 9 1/4%
(minimum \$5.000)

IMAME UŽ:
nekiln. turto pask. 11%
asmenines paskolas 13 1/2%
nemokamas pilnas
čekių patarnavimas.
Nemokama narių gyvybės
drauda pagal santaupų
dydį iki \$2.000.
Nemokama asmeninių
paskolų drauda iki \$10.000.

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

A. a. Jonas Mulokas, pasižymėjęs architektas, mirė Kalifornijos Santa Monikoje gegužės 31 d., sulaukęs 75 metų amžiaus. Velionis buvo baigęs inžinerijos studijas Kauno universitete 1935 m. Lietuvoje pastatė paminklinę Šatrijos Raganos koplyčią Židikų kapinėse, šv. Kazimiero šventovei Vilniuje grąžino caro laikais nugriautą lietuvišką kupolą. Atvykęs į JAV, išlaikė valstybinius architekto egzaminus 1958 m. Montanos kolegijoje. Čia jis suprojektavo kelias šventoves, daug kitų pastatų, lietuviškų simbolių. Palaidotas birželio 4 d. Los Angeles Forest Lawn kapinėse. Gedulines Mišias šv. Kazimiero lietuvių parapijos šventovėje laikė kun. V. Bartuška, giedant parapijos chorui. Velionį į kapines palydėjo gausūs lietuviai ilga automobilių vilkštine. Su velioniu atsiveikino: architektų vardu — E. Arbas, skautų — M. Naujokaitis, ramovėnų — A. Audronis bei kitų organizacijų atstovai. Giliam liūdesyje liko žmona Jadvyga, sūnūs — architektas Rimas, dirbęs su tėvu, ir Dainius su šeimomis.

Baltiečių Laisvės Dienos proga demonstracijas Vašingtone birželio 14 surengė vietiniai lietuvių, latvių ir estų jaunimas. Su nepriklausomų Baltijos valstybių vėliavomis jaunuoliai važiuojo automobiliais sostinės gatvėmis, veždami tų tautų sovietinių pavergimą simbolizuojančių karštų, reikalaujanti laisvės politinių kalbinių: kun. Alfonsui Svarinskui, latviui Ints Čaličiui ir estui Tiit Madisonui. Vakare apie 40 baltiečių su žvakėmis susirinko prie Linkolno paminklo. Atitinkamą žodį tarė Andrius Eiva, Mariann Rikken ir Linas Kojelis. Plaukti Patomako upe buvo paleistas gėlių vainikas su trimis Baltijos šalis simbolizuojančiomis žvakėmis.

Lietuvių Fronto Bičiulių studijų ir poilsio savaitę rengiama Dainavoje liepos 31 — rugpjūčio 7 d. Bus paminėtas "Aušros" šimtmetis bei du penkiasdešimtmečiai — Vaizganto mirties, S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio per Atlantą ir tragiško žuvimo. Numatoma paskaitų bei pranešimų įvairiomis temomis — apie lietuvių sovietinėje okupacijoje, P. Amerikos vaidmenį Lietuvos reikaluose, tautinių grupių įtaką Vašingtone, apie dabartinius LFB uždavinius, pasirašiusią šv. Kazimierio minėjimui. Bus ir išsami II-jų Pasaulio Lietuvių Dienų apžvalga. Šias temas gvildens — dr. K. Ambrozaitis, A. P. Bagdonas, dr. V. Dambra, dr. A. Damašius, dr. J. Girnius, dr. P. Kisieliū, dr. A. Pranskevičius, dr. A. Razma, A. Rugytė, V. Vaitiekūnas ir V. Volertas. Meninei daliai atstovaus JAV LB kultūros tarybos jaunųjų talentų konkursą laimėjęs dainininkų R. Pakštaitis ir C. Valenčiūno koncertas, dail. S. Smalinskienės darbų paroda. Dalyviai prašomi registruotis iki liepos 25 d. pas Balį Raugą, 415 Main St., Delran, N.J. 088075, USA.

Australija

"Shell" bendrovė Sidnėjaus operos rūmuose kasmet rengia folklorinį tautinių grupių festivalį. Siemietiniame festivalyje birželio 11 d. lietuviams atstovavo tautinių šokių grupė "Sukuryr" ir neseniai moterų įsteigta "Sutartinė", puoselėjanti ne tik senąsias sutartines, bet ir kitas liaudies dainas. Bendromis jėgomis buvo paruošta "Rugpjūtė", kurią režisavo Paulius Rūtenis. Lietuviams teko dalyvauti pagrindiniame geriausių grupių koncerte birželio 11 d., varžytis su čekais, ukrainiečiais ir vengrais. Iš viso šiame festivalyje dalyvavo net 48 tautinės grupės su 1.400 šokėjų ir dainininkų.

Jungtinis Baltiečių Komitetas NSW valstijoje sibirinių trėmimų minėjimą surengė Latvijoje Namuose birželio 12 d. Pagrindiniu kalbėtoju buvo paskiestas federacinio parlamento narys M. Hodgmanas, gerai žinantis baltiečių tautas 1941 m. ištikusią tragediją. Jis priminė dalyviams, kad tada kartu su lietuviu Sibiru buvo ištremti du australai — Anthony Baker ir vienuolė Ann Lennard. Latvių teatras anglų kalba suvaidino Algirdo Landsbergio dramą "Penki stulpai turgaus aikštėje". Minėjimas susilaukė apie 500 dalyvių, kurių eilėse lietuvių tebuvo mažuma, nes ALB apylinkės rengia atskirus minėjimus.

Sibirinių trėmimų tragediją Melbourne lietuviai paminėjo

birželio 19 d. kun. P. Vaserio atliktomis Mišiomis ir pasakytu pamokslu šv. Jono šventovėje. Organizacijų atstovai pamaldose dalyvavo uniformuoti su savo vėliavomis. Skaitymus atliko jaunimas. Oficialioji dalis įvyko Lietuvių Namuose. Su anuometine mūsų tautos tragedija supažindino ALB Melbourne apylinkės pirm. dr. J. Kunca. Deklamacijų ir dainų programą suorganizavo ALB Melbourne apylinkės valdybos kultūrinių ir jaunimo reikalų vadovė Birutė Šaulytė. Į deklamacijas buvo įjungti tik jaunimo atstovai, kuriuos papildė ir jaunas pianistas P. Čelna. Minėjimą užbaigė Danutės Levickienės dirguojamas "Dainos sambūris".

Šveicarija

Dr. A. Gerutis susilaukė neeilinės sukaikties. Berno universiteto teisų fakultetą doktoro laipsniu jis yra baigęs 1933 m. birželio 15 d. Tad šiemet sukako lygiai 50 metų. Šia proga Lietuvos diplomata dr. A. Gerutį primė Berno universiteto rektorius prof. dr. J. Geissas ir teisų fakulteto dekanas prof. dr. G. Arzas. Šveicarų laikraščiai kaip tik buvo išspausdinę išsamų pranešimą, kad JAV prez. R. Reaganas paskelbė Baltiečių Laisvės Dieną. Dr. A. Gerutis priminė šveicarams profesoriams, kad daug vakarų pasaulio valstybių vis dar nepripažįsta priverstinio Lietuvos, Latvijos ir Estijos jungimo Sovietų Sąjungon. Tokių valstybių eilėse yra ir Šveicarija. Pokalbis taip pat lietė kitą aktualią temą — lietuvių studijas Šveicarijos universitetuose prieš I D. karą ir Lietuvos nepriklausomybės metais. Dr. A. Gerutis pabrėžė, kad mokslus Šveicarijoje buvo baigę trys Kauno universiteto rektoriai — kun. prof. P. Būčys, prof. V. Čepinskis ir prof. S. Šalkauskis. Net ir pirmasis Kauno universiteto rektorius prof. J. Šimkus buvo lankęs Ženevos universitetą. Pasak dr. A. Geručio, 1902-04 m. Berno universitetą laisvu klausytoju lankė ir profesinis revoliucioninkas Vincas Kapsukas-Mickevičius, vėliau tapęs kompartijos veikėju. Dabar Vilniaus universitetui sovietų okupuotoje Lietuvoje yra suteiktas V. Kapsuko vardas, nors tas jį veikėjas neturėjo net brandos atestato ir negalėjo tapti oficialiu studentu Berno universitete. Dr. A. Gerutį Lietuvių Žurnalistų Sąjungos garbės nariu paskelbė centro valdyba Čikagoje už jo nuopelnus lietuvių spaudai, tautai ir Lietuvai.

Vokietija
Hamburgo baltiečiai sibirinius trėmimus paminėjo birželio 11 d. ekumeninėmis pamaldomis šv. Petro šventovėje. Joms vadovavo kun. V. Šarka, dalyvavo — latvių ev. kun. A. Kelle, estų ev. kun. dr. E. Kage, ukrainiečių unitus aptarnaujantis ispanas kun. J. C. Martorel ir vokiečių katalikams atstovavęs kun. J. Gehrmannas, tremtinys iš Rytprūsių, pasakęs labai jautrų pamokslą. Pamaldos buvo vokiečių kalba, išskyrus kiekvienos tautybės dviasdešimties sukaikties. Lietuvių sugiedojė "Marija, Marija". Po pamaldų toje pačioje šventovėje įvyko prof. dr. V. Vasyliūno vargonų muzikos koncertas, sušietas su J. Brahmsio 150 metų gimimo sukaiktimi, programoje turėjęs tik jo kūrinius.

Lenkija

Lenkijos lietuviai ruošiasi didžiam savo saksyrdžiui liepos 17 d. prie S. Dariaus ir S. Girėno paminklo. Atliekami paskutiniai pasiruošimai jų skrydžio ir tragiško žuvimo penkiasdešimtmečiui. Prie paminklo jau pastatyta meniškai išdrožinėta informacinė lenta lenkų kalba, baigiama ruošti antroji lenta lietuvių kalba. Jose paaiškinama paminklo paskirtis, pateikiamas projekto autorius. Gi-rininkas Niwinski rūpinasi chemišku paminklo bei prie jo esančių suolų išvalymu. J. Senavitis sodina ir prižiūri gėles. Paminklo sutvarkymui iš eilės eilėse Edmundas Jasiūno gauta \$500, iš jo dėdės Jono Dėmės Arizonoje — \$10. Visiems aukotojams bus išsiųsti jau pagaminti sukaikties ženklai. Daugiausia rūpesčių turi artimiausias lietuvių Visuomeninės Kultūros Draugijos skyrius Šečėne. Naują skyriaus valdybą sudaro: pirm. Jonas Zelepienis, sekr. Gražina Krupnickienė ir izd. Antanas Marcinkevičius. Pirmininko adresas: Jan Zelepien, ulica Bogurodzicy 4/6A, 70-400 Szczecin, Poland.

Simon's Travel

kviečia JAV ir Kanados lietuvius keliauti i LIETUVĄ kartu!!!

10 DIENŲ LIETUVOJE!

siūlome jaunimui rugpjūčio 6 – rugpjūčio 20

13 DIENŲ SU GIMINĖMIS!!!

Rugsėjo 1	Spalio 6
Rugsėjo 8	Gruodžio 19

Skelbiamas išvykimo datos.

Visos kelionės lydimos savininkų arba patyrusių palydovų

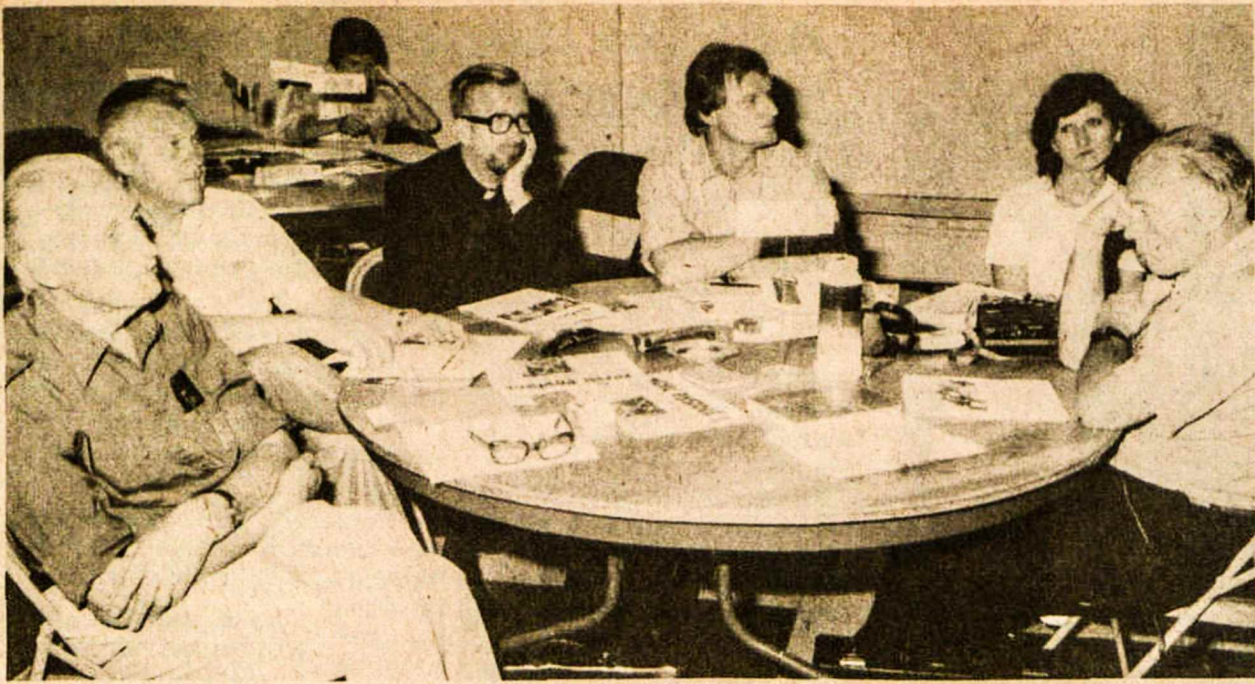
SKUBĖKITE UŽSISAKYTI!

- Nuperkame automobilius bei kitus daiktus giminėms Lietuvoje
- Nuperkame kooperatinius butus
- Sutvarkome dokumentus išvykimo
- Tarpininkaujame tvarkant palikimus bei suteikiant finansinę paramą artimiesiems giminėms — tėvams, vaikams, broliui, seseriai, vyrai ar žmonai

Visais atvejais garantuojamas sąžiningas ir konfidencialus patarnavimas.

Smulkesnių žinių telaukites adresu:
2385 Dundas St. W. Toronto, Ont. Canada, M6P 1X2
Tel. (416) 532-8772 arba (416) 537-3060
Teleks 06-98676 TOR

Istaigos savininkai Vytautas ir Audronė Siminkevičiai
(Kelionių istaigos registracijos numeris — 1835961)

Argentinios lietuvių atstovai VI Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seime Čikagoje

Nuotr. J. Tamulaičio

Su tautiniais šokiais per pasaulį

(Atkelta iš 2-ro psl.)

I tėvynę

1939.IX.22 švedų laivu išplaukiau į tėvynę. Kadangi jau buvo prasidėjęs karas, dėl nežinomų priežasčių laivas buvo sulaikytas ir pristovėjo Kirklando saloje tris savaites. Pagaliau per Švediją, Estiją ir Latviją pasiekiau Lietuvą.

Atgavus Vilnių, daugelis įstaigų ėmė keltis ten. Į Vilnių turėjo išsikelti ir Kūno Kultūros Kursai, o su jais ir aš. Taip grįžau į savo gimtąjį miestą. Jame užvirė visokeriopas kultūrinis gyvenimas. Čia kūrėsi naujos šokių grupės, plito tautinių šokių banga. Bet dabar turėjau didelį būrį padėjų, paruoštų kūno kultūros kursuose 1936-39 m. Daug padėjo Kauno ir Vilniaus universitetų studentės, kurios buvo išmokusios tautinių šokių. Nespejus kaip reikiant įsikurti, darbas prasidėjo pilnu tempu. Pamokos kūno kultūros kursuose, įvairūs posėdžiai, o laisvalaikio šokių repetitijos. Tačiau neilgai teko džiaugtis šia kūrybinga nuotaika. 1940 m. rusams okupavus Lietuvą, viskas pakriko, dingio nuotaika ir tik laukėm, kas bus toliau.

Nauji užmojai

Netrukus buvo įsteigta Valsybinė Filharmonija. Pas mane atvyko žurnalistas J. Kardešis kaip šios filharmonijos naujai paskirtas direktorius ir pareiškė, kad šios institucijos sudėtyje steigiamas "Liaudies ansamblis", kurio vadovu bus muz. J. Švedas, o mane prašė vadovauti tautiniams šokiams. Sutikau. Ir taip vėl prasidėjo nesibaigiančios repetitijos. Greitai pasiruošėm ir pirmam pasirodymui. Ansamblio parengimai su dainomis ir šokiais buvo naujiena, todėl publikos netrūko.

Šalia "Liaudies ansamblio" veikė A. Mikulskio vadovaujamas Čiurlionio ansamblis. Čia irgi kurį laiką vadovavau ansamblio šokėjams. 1940 m. žiemą buvau išsiųsta į Maskvą šešiom savaitėm. Ten mane pristatė dirbti su Moisejevo ansamblio šokėjais. Po to vėl grįžau Vilniun.

Prasidėjęs karas mane užklupo Kaune. Vargais negalais pasiekiau Vilnių. Karo veiksmams praūžus, gyvenimas pamažu ėmė grįžti į normalias vežes: "Liaudies ansamblis" vėl ėmėsi darbo. Pilnu tempu vyko šokių ir kitokios repetitijos. Surengėm lietuviškas vestuves, šokom, dainavom. Su koncertais aplankėme Kauką, Šiaulius ir Panevėžį. Šis liaudies menas kėlė tautos nuotaikas. Buvo tartum tautinė demonstracija prieš okupantus.

Vokiečiams uždarius universitetus, buvo uždarytas ir ansamblis. Dirbome slapta. Atkūrėme šokių ir vaidintojų grupes. Patalpas gavome priešgaisrinės apsaugos žinioje esančioje salėje. Repetitijų metu brandmajoras išstatydė

vo sargybas, kad nebūtumėm vokiečių užklupti netikėtai. Buvo paruošta "Šienapjūtė". Į spektaklį, kurio nereklamuvo, žiūrovų prisirinko pilna salė, daugiausia studentai ir profesūra. Pirmą kartą atlikom ir "Lenciūgėlį", kurį "surado" J. Meiliūnaitė, o aš jį gerokai praplėčiau. Vėliau turėjo pasisekima.

I vakarus

Nuo 1943 m. darbas jau nebevyko taip sklandžiai. Artėjo karo pabaiga. Visi ėmė dairytis į vakarus. Priartėjo ir mano atskyrimo su tėvyne valanda. Pradėjau kelią Nemunu. Atsidūriau Karaliaučiuje, o vėliau Vienoje. Dar Vilniuje buvome susitarę su Mikulskiu susitikti Vienoje. Kartą netikėtai sutikau Vienos gatvėje B. Jameikienę. Su ja susiradome dar kelis čia atvykusius buvusius šokėjus ir pradėjome repetuoti šokius. Prsidėjo ir daugiau kur nors šokusių jaunų žmonių. Slėpėmės nuo bombų, repetavom, koncertavom.

Kai Vienoje pasidarė karšta, išvykome į Berlyną. Ir ten kur nutaikė pašokdavome, patys atsigavindami ir kitiems suteikdami atgaivos. Vėliau patekome į Kempteną. Daug vargo ir alkio patyrėme. Nuplyšo batai, šokom basi. Kartą prie manęs pribėgusi Aldona Čelnaite-Baltrūnienė sakė: "Marytūk, tu mūsų taip nevarinėk. Esam alkani ir kojos dreba".

Mūsų reikalai pasitaisė, kai prancūzų generolas atsilankė į mūsų koncertą. Šokiai valgėm, gerėm ir šokom prancūzų kariams ir stovyklų gyventojams. Tų koncertų buvo be skaičiaus. Minėto generolo globos dėka gavome ir padarias gyvenvietes. Karo sunaikintoje aplinkoje mūsų šokiai skaidrino rūpesčių ir vargo prislėgtų žmonių gyvenimą.

Taip šokio sukury prabėgo 1944-49 tremties metai. Buvau jau išteikėjusi už dail. B. Grebliūno. Daugelis kėlė sparnus emigracijai. Dairėmės ir mes, kur savo likimą pasukti. Po ilgų svarstymų atsidūrėm tolimoje Australijoje, apie kurią jaunystėje nebuvau net sapnavusi".

Australijoje

Išlipus iš laivo Vakarų Australijoje prasidėjo naujakurių gyvenimas. Grebliūnų šeima su pusantrų metų sūneliu Algiuku, kaip ir visi čia atsikėlę lietuviai, bandė visom keturiom įsikabinti į kaitrios saulės kepinamą žemę. Tačiau kartu buvo sunku užmirti visa tai, kas metų metais taip giliai širdyje buvo įaugę. Tad pradžiai Grebliūnas suorganizavo chorelį, o Marija — šokių grupę. Šoko saviem ir australiečiams, kurie žavėjosi ne tik šokiais, bet ir spalvingu šokių apdaru.

Po kiek laiko Grebliūnai persikėlė į Pietų Australijos sostinę Adelaidę. "Čia radau Čiurlionio ansamblyje šokusį V.

Ratkevičių, kuris buvo pradėjęs organizuoti šokių grupę. Buvau paprašyta pamokyti šokėjus. Ši grupė niekuomet neustojė šokusi. Dabar joje šoka pirmųjų šokių vaikai. Taip neužiom ir čia įsitraukiau į šokius ir nepajutau, kaip metai prabėgo".

Įsikūrimo ir šeimos rūpesčiai, metų našta neatlaidžiai sekino entuziazmą ir energiją. Į šokius atėjo nauja vadovų karta. Per penkis dešimtmečius dešimteriopai padidėjo ir šokių skaičius. Lietuvoje ir išeivijoje išleista visa eilė tautinių šokių vadovėlių ir aplamai šios srities literatūros. Tad tautiniam šokiui šiuo atžvilgiu rūpesčių nėra. Ateityje jie galės normaliai vystytis toliau.

Marija Baronaitė-Grėbliūnienė, tautinius šokius taip plačiai išpopuliarinusi ir su jais apkeliavusi tris kontinentus, su malonumu prisimena šią savo "didžiąją misiją" ir su džiaugsmu stebi vis naujas kartas, ateinančias į šokio sūkurį. Visiem, kurie mūsų liaudies šokius iškėlė į tokias mienes augštumas, jų tarpe ir Marijai, į juos širdies įdėjusiai, visuomet liksime dėkingi.

Šveicarai šoko lietuvių šokius

Tautybių diena, kurioje pasirodė ir lietuviai su savo informacija bei tautiniais šokiais

Birželio 19-26 d.d. Šveicarijoje įvyko pabėgėlių savaitė, kurią organizavo Šveicarijos centrinė pabėgėlių reikalams įstaiga. Buvo gvildinama pabėgėlių problematika radijuje, spaudoje ir šventovėse. Centrinė pabėgėlių įstaiga taip pat kvietė pabėgėlius aktyviai dalyvauti tos savaitės parengimuose.

Birželio 25 d. Zuericho mieste įvyko viešas pabėgėlių pasirodymas, kuriame dalyvavo ir lietuviai. Devynios grupės (bei tautybės) suruošė savo skyrus ir pasirodė su savo tautiniais šokiais.

Zuericho lietuviai suorganizavo Baltijos kraštų spaudos skyrių, kuris veikė nuo 7 v.r. iki 6 v.v. Čia buvo galima matyti beveik visa naujausia informacija vokiečių kalba apie Baltijos tautas. Publikos domėjimasis Baltijos kraštų klausimu buvo gana gyvas, ir žmonės stebėjosi, kad Europos tautoms neduodama laisva apsisprendimo teisė, kuri yra respaktuojama Afrikoje, Azijoje ir kitur.

J. Stasiulienės tautinių šokių grupė, kurią sudaro šveicarų jaunuoliai, estradoje pašoko keletą lietuvių tautinių šokių. Ursula Sigg publikai kalbėjo apie kiekvieną šokį, jį paaiškindama. J. Stasiulienės tautinių šokių grupės pasirodymas truko pusę valandos ir buvo publikos šiltai priimtas.

Centrinės šveicarų pabėgėlių įstaigos rūpesčių buvo išleistas informacinis biuletenis apie pabėgėlius Šveicarijoje. Zuericho lietuviai šią progą gerai išnaudojo — išspausdino tinkamai paruoštą informaciją apie Lietuvą ir kitus Baltijos kraštus. Šią apybraižą perskaitęs, kiekvienas galėjo susidaryti objektyvų vaizdą apie Lietuvą. Taip pat budėjo estų ir latvių atstovai. Tai labai pozityviai atsiliepė į baltiečių bendra-

darbiavimą. Skyrių aplankė visi Zuericho lietuviai ir pasižiūrėję vykusiu pasirodymu šveicarų visuomenei. Šia proga iš Berno specialiai buvo atvykę Lietuvos diplomatas dr. A. Gerutis pasigėrėti gerai atliktu darbu. I.I.

Evangelikų sinodas

Lietuvių Evangelikų Reformatų Bendrijos Sinodas Čikagoje

Pagal Lietuvos tradiciją, evangelikai reformatai rinkdavosi Biržuose per Jonines į vadinamąjį sinodą. Š.m. birželio 25 — 26 d.d. Čikagoje įvyko 36-tas lietuvių evangelikų reformatų sinodas tremtyje. Iškilmingos pamaldos ir posėdžiai įvyko kuklioje nuosavose šventovėse, dalyvaujant trims evangelikams reformatams kunigams — gen. superintendantui kun. St. Neimanui, superintendantui kun. P. Diliui, kun. E. Geruliui bei 50 delegatų ir svečių iš V. Vokietijos, Švedijos, Kanados ir JAV.

1982 m. rugpjūčio mėn. Lietuvių Evangelikų Reformatų Bendrija buvo atstovaujama dviejų oficialių delegatų su kun. P. Diliu WARC (World Alliance of Reformed Churches — Pasaulio Reformuotų Bendrijų Sąjunga) konferencijoje Otavoje. Toje pasaulinėje konferencijoje delegatai iš 149 šalių buvo supažindinti su okupuotos Lietuvos padėtimi.

Tremtyje pastebima didelis gretų retėjimas išsibarstymu ir mirimu bei menku prieaugliu. Pranešimuose apie padėtį Lietuvoje buvo pastebima, kad dabar okupuotoje Lietuvoje esama apie 12,000 lietuvių evangelikų reformatų, daugiausia apie Biržus. Manoma, kad iš jų apie 6,000 žmonių religinių atžvilgiu yra aktyvūs. Mirus kunigui Jašinskui, klebonavimą vienintelėje reformatų parapijoje Biržuose perėmė kun. P. Čepas. G.S.

PLB seime Čikagoje, Jaunimo Centre, kalba Australijos lietuvių atstovas V. BALTUTIS

Nuotr. J. Tamulaičio

Karavanas Toronte 1983 metais

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

"Los Angeles"

Čia jau ne etninės, bet, matyt, mėgėjų grupės įrengtas paviļjonas labai didelėje salėje, turbūt buvusio fabriko pastate, nes tebėra cementinės grindys. Čia erdvu, nors paviļjonas užima tik pusę salės. Rodinių kaip ir nematyti, neskaitant vieno kito paveiklo. Užkandžiai: "popcorn", virti kukurūzai, dešrelės ir kiti kasdieniniai, paprasti užkandžiai. Gėrimai — kava, arbata, "pepsi" (po 50 ct.). Lankytojų — apie 500. Alų ir kitus stipresnius gėrimus publikai išnešioja vyrai ir moterys patarnautojai. Vieno patarnautojo prie krutinės prisegtoje kortelėje užrašas — Ignas. Pasirodymas kabaretinis: dainininkai, šokėjai; keturi vyrai šoko net su frakais. Programa trukdavo apie valandą. Kitu laiku buvo

rodomi trumpi filmai.

"Luxor"

Tai egiptiečių paviļjonas. Pusė jo — pastate, kita pusė — lauke esančioje didelėje palapinėje. Užkandžiai ir išgėrimai abiejose patalpose. Egiptiečiai yra mahometonai, svai galų nevertai, bet paviļjono lankytomas parduoja alų po \$1,6 butelį, o nealkoholinius gėralus — po 75 ct. Rodiniai sudėti salėje: tai egiptiečių drabužiai, papuošalai, paveikslai, istorinės statulėlės. Pasirodymas — scenoje. Viena šokėja su savo šoku scenoje užtruko apie 20 minučių. Palapinėje, kurios sienos tinklinės, gana vėsu, nors ir karštomis vasaros dienomis.

"New Delhi"

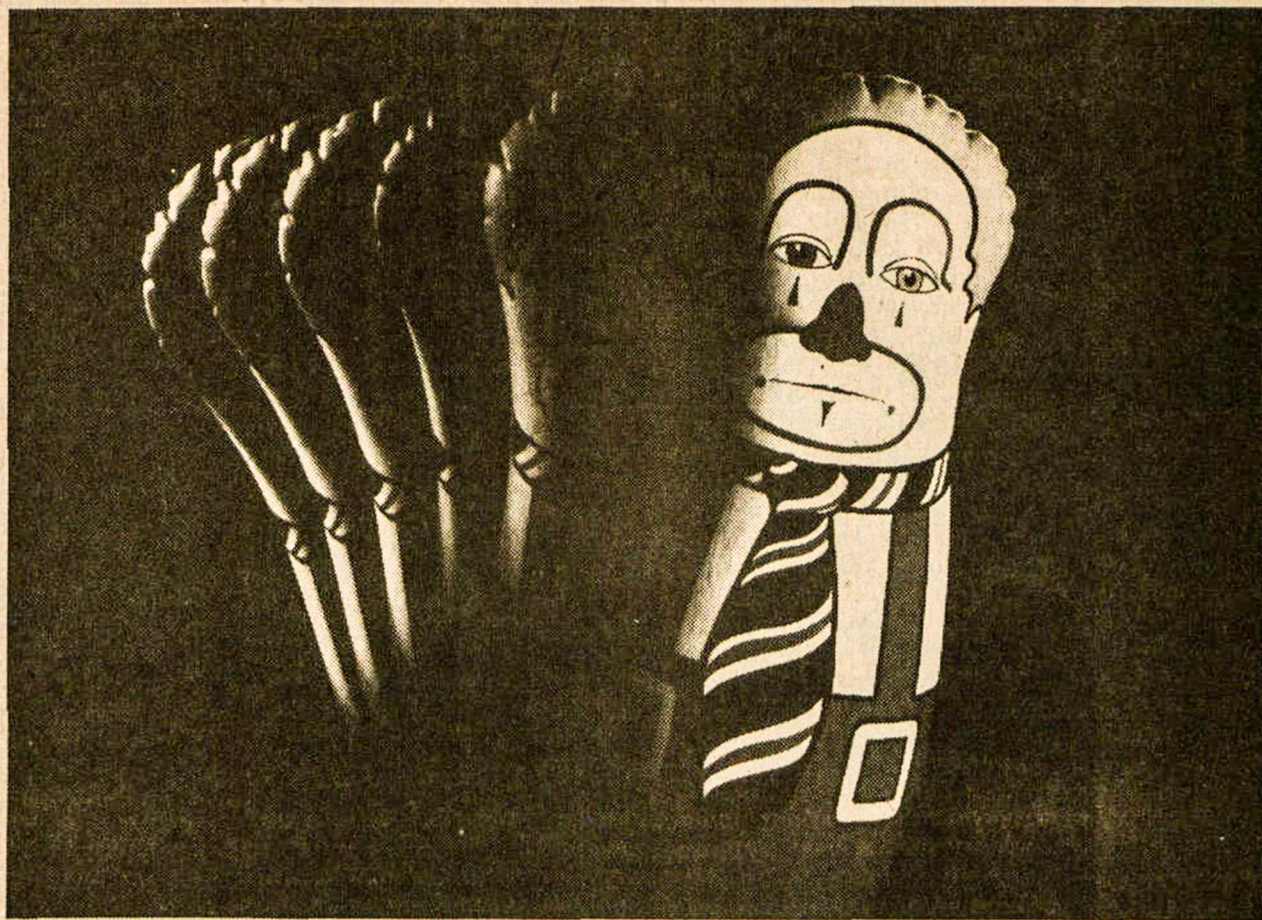
Šis indų paviļjonas buvo įrengtas didelėje palapinėje. Čia tilpo viskas: rodiniai, pasirodymai, valgiai ir gėralai. Tik čia kita tvarka: pirmiau rodiniai ir programa, paskui valgiai ir gėrimai. Maža šokėja atliko kažkokius indiečių šokius. Vyruvų fabriku gaminiai: drabužiai, variniai indai, kavos, arbatos dėžutės ir pan. Rodiniai buvo parduodami — kilimai \$500-1.500.

"Manila"

Šis filipiniečių paviļjonas buvo įsikūręs kieme po atviru dangumi tarp keturių keliaugščių namų. Jų rodiniai: tautiniai drabužiai, papuošalai, medžio drožiniai ir t.t. Gėralai: alaus butelis — \$1,5, vyno stiklas — \$2,9, nealkoholiniai gėralai — 50 ct. Užkandžiai — \$3-6. Paviļjono burmistras — moteris su balta suknele ir raudonu apsiaustu. Manilos karalaitė apsirengusi prabangiu drabužiu ir persijuosusi kaspinu per petį. Pasirodymai gražūs, originalūs. Šokama basomis. Keturios šokėjos šoko su puodais ant galvos. Viena jų turėjo net keturis puodus. Karalaitė šoko net su 4-riais princiais. Šokiai su šviessargiais, skrybėlėmis, savotiškas bambukinis šokis; šokama tarp dviejų ant grindų padėtų bambukinių karterių, kurios kartas nuo karto, pagal šokio taktą, sumužamos viena į kitą. Kai po programos tą šokį šoko iš publikos atėjęs barzdyla su paviļjono šokėja, jis tomis karterėmis gavo per kulnus, nes pagal duodamą taktą nespėjo iššokti iš tų karterių tarpo.

Bendras išpūdis

Aplankius keliolika Karavano paviļjonų, lengva pastebėti pirmaujančius. Jų skaičiuje yra: Vilnius, Lvistas, Poltava, Odesa, Manila ir Seoulas. Tai patogūs paviļjonai, kurie telpa viename augšte. Įvairūs užrašai turėtų būti atitinkamo dydžio ir užrašyti juodu ant balto. Nealkoholinių gėrimų kainą verta skelbti vienos stiklinės normai, o ne viso butelio. Tuo būdu daugiau pritrauktų prie jų. Verta saugoti išėjimą iš paviļjono, kad pro tas duris į paviļjoną nepatektų iš gatvės neoficialūs paviļjono lankytojai. Karavanas yra paskutinė didelė pramoga Toronte prieš vasaros atostogas. Ta pramoga pasinaudoja apie 2 mil. Karavano pramogų mėgėjų. J.V.

NEVISUOMET LENGVA ŽMONĖMS ATSIGAUTI

Atstatyti kriminalinių nusikaltėlių sugriautą gyvenimą nėra lengva.

Šis procesas gali būti ilgas ir skaudus tiek nukentėjusiems, tiek jų šeimoms. Tokios asmeninės tragedijos atveju kriminalinių pažeidimų kompensacijos vadyba yra pasiruošusi pagelbėti. Ji teikia finansinę pagalbą, siekdama palengvinti ekonominę ir emocinę našta asmeninės fizinės pažeistos atveju.

Jeigu jus ištinka kriminalinio pobūdžio smūgis, praneškite mums.

Prašymo įteikimas yra paprastas ir privatus. Pagalba gali būti labai vertinga.

Daugiau informacijų teiraukitės šiuo adresu: The Criminal Injuries Compensation Board, 439 University Avenue, 17th Floor, Toronto M5G 1Y8, (416) 965-4755.

THE CRIMINAL INJURIES COMPENSATION BOARD

Ministry of the Attorney General

Ontario

Roy McMurtry, Minister
William Davis, Premier

A+Ā

LAIMUTEI KUNCAITYTEI

iškeliavus namo,

tėveliams, sesutei MARYTEI, broliui VYTUKUI ir visiems artimiesiems tariame seseriškus užuojautos žodžius —

Toronto "Šatrijos" tunto skautės
ir vadovės

“Aušros spindulėliai”

Kristijono Donelaičio mokyklos metraštis

JURGIS GLIAUDA

“Aušros spindulėliai” — prasmingai pavadino savo puošnų metraščių augštesnioji Kristijono Donelaičio lituanistinė mokykla Čikagoje, skirdama leidinį 1982-1983 m. abiturientų laidai.

Šį stambų, 112 puslapių, tradicinį mokyklos veiklos savadą spaudai paruošė Danutė Bindokienė. Estetiškai ir simboliniu braižo viršelį — Jono Maleiškos. Nuotraukos — Jono Tamošaičio. Spausdinė technika — Mykolo Morkūno. Gilių minčių vedamasis, rišas aušrinį sąjūdį su nūdieną, parašytas ilgamečio mokyklos direktoriaus Juliaus Širkos.

Leidinyje gausiai iliustruotas — per 100 grupinių ir individualių nuotraukų, apie 30 piešinių.

Mokyklai vadovauja direktorius Julius Širka. Mokytojų tarybą sudaro: vicedirektorė Danutė Bindokienė, inspektoriai Regina Kučienė, Juozas Polikaitis, Nijolė Nausėdienė, Dalia Bilaišytė, Leonas Juozapavičius, Darius Polikaitis, renginių vadovas Vytautas Gutauskas. Pagalbinės mokytojos: Irena Polikaitienė, Viktorija Kučaitė ir Gražina Sturonienė. Mokyklos talkininkai: tėvų komitetas ir pagalbinis tėvų komitetas. Tai tėvai, kurių vaikai seniai baigę mokyklą. Metraščių leidžiant padėjo lėšomis rėmėjai.

Septynioliktojoje abiturientų laidoje yra 24 mokiniai — 10 merginų ir 14 berniukų. Tai tie, kurie įveikė ilgametį lituanistikos kursą. Jų mąslūs veidai spindi metraštyje šalia jų išradinių pasisakymų “Aušros spindulėlių” tema.

Reikšminga, kad visur suskamba įsipareigojimo motyvas: veikti, dirbti, būti atstovais, išpažinti lietuviškos dinamikos principus. Tai reikšminga gaida — eiti apaštalaute į plačią, inertišką masę. Abiturientai — “aušros spindulėliai” suriša savo prigimtį su didele lietuviybės saule.

Metraščio abiturientai yra šie: Aldis Barškėtis, Rasa Buntaitė, Arvydas Blyskis, Kristina Brazdžiūnaitė, Saulius Cibas, Dana Didžbalytė, Andrius Ėringis, Sigitas Gudis, Romas Kirvaitis, Dalia Maleiškaitė, Tomas Paulikas, Viktoras Puodžiūnas, Renata Ramanauskaitė, Rimantas Noreikis, Vytautas Saulis, Andrius Stankus, Renata Matonytė, Beatričė Sturonaitė, Povilas Rėklaitis, Audronė Sabaitė, Andrius Tamulis, Irena Vaičiulytė, Alida Vitaitė, Andrius Valaitis.

Kūrybos debiutams jaunieji autoriai naudoja eilėraščių ir prozą. Tačiau gausiausiai metraštyje atskleista skaitytų bei nagrinėtų veikalų recenzija. Tai lietuvių literatūros klasikais ir vadinamosios “literatūros svetur” autoriai. “Egzistencijos svetur” esmė metraščio kritikų prisimama masliai, prasmingai, lakoniškai, bet tiksliai. Šis lituanistinės mokyklos literatūros vertintojų avangardas siekia to lygmens, su kuriuo turi skaityti

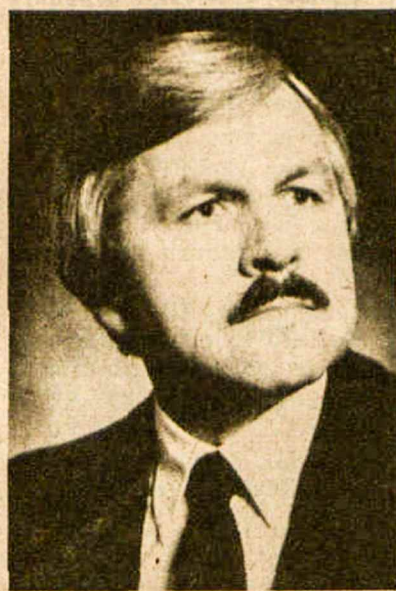
tis literatai, jeigu jie, savo skaitytojų būrin ketintų įrikuoti mūsų jaunimą. Jų nuomonės taiklios, išvados savos, neskolintos. Kūrybinių debiutų plėtrai, aišku, autoriai turėtų rasti vietos mūsų spaudoje.

Šiame metraštyje rečiau sutinkami istorinių faktų vertinimai, nėra filosofinių svarstymų. Užtat gausu ideologinių deklaracijų. Visa tai ne šablono, bet skoningo, savito braižo apraška.

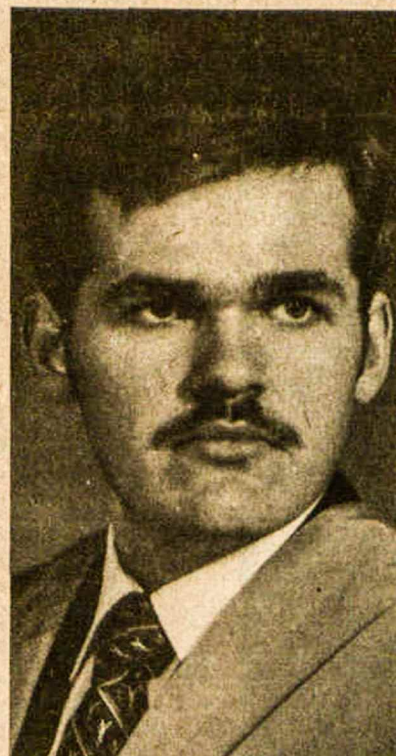
Nauja lituanistinės mokyklos laida! Kaip jie įsirikiuos į kultūrinį lietuvių frontą? Juk jie taip reikalingi.

Viltinai tari Kristijono Donelaičio “Metų” eilutės parafrazė: “Jau saulėlė vėl atkrodama... naujus spindulius barsto...”

“AUŠROS SPINDULĖLIAI” 1982/1983. Kristijono Donelaičio Aukštesnioji Lituanistinė Mokykla Čikagoje, 112 psl.

Dr. RIMANTAS KARKA, išrinktas Toronto ortodontijos specialistų sąjungos valdybos pirmininku. Toronte jis turi privačią ortodontijos praktiką ir dėsto Toronto universiteto odontologijos fakultete

ARŪNAS MAČIKŪNAS, 1983.V.27 baigęs McMasterio universitetą Hamiltono elektros inžineriją bakaluro laipsniu labai gerai pažymiais. Kaip labai gabus studentas, visa laiką turėjo stipendijas ir gavo J. H. Chapmano vardo premiją iš Aerospace Ltd. Dirba McMasterio universitete tyrimo srityje ir siekia magistro laipsnio. Jis yra hamiltoniečių Danutės ir Laimučio Mačikūnų sūnus

Viešėdami Čikagoje, neužmirškite aplankyti

N. ir J. VAZNELIŲ

Gifts International Inc.

2501 W 71st STREET,
CHICAGO, ILL. 60629
Telefonas 471-1424

Čia gausite lietuviškų knygų, plokštelių, odos, medžio dirbinių. Ypač didelį gntaro išdirbinių pasirinkimas.

“Tree of Life: Poetic Diary”

(Gyvenimo medis: poeto dienoraštis)

Autorius: **George Korey-Krzeczowski**

Tai rinkinys eilėraščių, apimančių 45-rius poetinės veiklos metus, pradėtą autoriaus gyvenimu Lenkijoje, jo kelionėmis po Europą bei pasaulį ir pagaliau įsikūrimu Kanadoje. Tai unikalūs vaizdai daugia kultūros patirties, perteiktos lyrine, impresionistine forma.

Knyga išleista Kanados Lyginamųjų Civilizacijos Studijų Draugijos su “Wintario” ir Ontario pilietybės bei kultūros ministerijos parama.

Kaina — minkštais viršeliais \$8.95.

Gaunama: Canadian Society for Comp. Study of Civilization, c/o CSM, Suite 4-126, 252 Bloor St. West, Toronto, Ontario M5S 1V5, Canada.

Baltiečiai žygiuoja Klevelande po pamaldų iš Šv. Jono katedros į Kardinolo Mindszenty aikštę, protestuodami prieš sovietų įvykdytus sibirinius tremimus. Nuotr. V. Bacevičiaus

Nekaskime duobės savo tautai

Kas sunaikino Prienų žydus?

A. KALNIUS

Tenka nugirsti, kad kažkas nenoriai skaito apie dalykus, kurie yra dažnai aprašomi. Betgi reikia pasakyti, kad ir autoriui rašyti apie tai taip pat yra nemalonu. O vis dėlto rašyti reikia. Nes argi galima tylėti, kai ne tik kerštingieji talmudo sekėjai, ne tik tautžudiški rusiškieji komunistai ir kitokie piktošėliai mūsų tautos vardą ir jos didvyrių veidą bjauruoja, bet ir kaikiurie savieji nuo jų neatsilieka.

Šio straipsnio tikslas yra nutrinti dėmę, kuria ir vėl mūsų tautos istoriją “pagražino” jau iš ankščiau žinomas Aleksandras Pakalniškis, jį ir jos žymūnų kpt. Joną Noreiką pateikdamas savo šeštos ir septynios knygų skaitytojams pagal tendencingus kaikiurių žydų ir komunistų norus.

Nors šia tema jau ne vieno yra rašyta, bet anų knygų autoriui pasigarsinus ir su Prienų žydų sunaikinimo “faktu” ir, be to, atsiradus papildomiems duomenims apie Plungės įvykius, reikia iš naujo pasisakyti.

A. Pakalniškis sakosi, kad II D. karas jį užklupo Marijampolėje. Varganas buvo jo kelias namo. Anuomet Prienai buvo jo laikina gyvenvietė. Vargais negalais jis jį pasiekė apie birželio 29 d. (1941). Iki Prienų nieko abejotino neatsitinka. Betgi maždaug po vienos dienos jis tampa lyg ir miesto žiniūnu, lyg patarėju. Antai apie liepos 1 d. pas jį atvažiuoja vokiečiai ir kreipiasi: “Pone mokytoja, sėskit į mašiną, mums reikia Jūsų pagalbos”. Vokiečiai nepažįstami. Dar su dviem belaukiančiais vyrais prie valstiečiaus ištaigos nuvažiuoja pas pulkininką, kuris juos mandagiai priima. Užsimezga nuoširdūs santykiai su vokiečiais. Pulkininkas pasiūlo suorganizuoti vyrų būrį apsigynimui nuo rusų išsiblaškusiu dalinių. A. Pakalniškis pasiūlo apginkluoti šaulius. Nuo čia prasideda Prienų šaulių istorija su žydais.

Liepos 2 d. vokiečiai prašo Pakalniškį gauti iš kur nors baldų jų raštinei apstatyti. Jis paaiškina, kad yra paliktų komunistų baldų, kuriuos šauliai galėtų atnešti. Bet šauliai tuojau prisimena žydus: tegul jie atneša.

Toliau rašoma: “Žydai apgyvendinti vienoje vietoje, keliose nameliuose sugrūsti. Ir mano jauna šeimininkė besėdinti ant laiptelių, vaiką ant kelių pasisodinus. Matosi, kaip nusiminusi yra. Puiki... moteris”.

Vargšė žydaite ir jos kūdikis!... Jos nelaime taip lengva buvo suprasti. O vis dėlto Pakalniškis jos, matyt, nesuprato: šios nusiminusios, puikios ir inteligentiškos moters, dargi buvusios savo šeimininkės, negelbėjo, nors tai lengvai galėjo padaryti, nes buvo “geruose” santykiuose su augštais vokiečių kariuomenės pareigūnais. Ir šaulių organizacijoje jis turėjo būti gana įtakingas — juk jo dėka jie buvo apginkluoti.

Liepos 3 d. A. Pakalniškis vėl vokiečių komendantūroje. Jis sako: “Vokiečiai laiko mane savo draugu. Pas valstiečiaus valdybą vyrai jau su šautuvais, jau ginkluoti. Dauguma civiliai apsirėngę, bet keletas su šaulių uniformomis”.

Liepos 4 d., per pietus, jis su savo mokslo drauge Morta Petraityte palieka Prienus, iškeliauja namo, Plungės link, kur gyvena du “nususe vokiečiai”.

Abiem nusileidus į Nemuno slėnį, Pakalniškis tęsia savo įspūdžius: “Dar toliau paėjusiu, randava ginkluotus vyrus, panašius kaip kad Prienuose organizuoti buvo pradėję. Čia jie besaugę į vieną vietą suvartytus žydus. Ir vėl jų tarpe šaulių uniforma matėsi” (mano pabr. A.K.).

Dar trupučiuką kantrybės, ir septynių knygų autorius “pagerbs” Prienų šaulius, visus “pakeldamas į piktadarių luomą”.

Prirėkus persikelti per Nemuną, vienas “mandagus ir malonus” vokiečiai iš kitos pusės atsiyrė ir juodu perkėlė. Pernakvojė pas gerus žmones, abu liepos 5 d. pasiekė Jurbarką, Motos tėviškę. Iš čia liepos 8 d. jis iškeliauja vienas ir apie liepos 10 d. atsiduria Plungėje.

Betgi tuo tarpu nutylėjime įvykius Plungėje ir, rugpjūčio mėnesiui įpusėjus, leisime autoriui atgal grįžti į Prienus vykdyti savo misijos.

Štai ką Prienuose jam papasakojo gimnazijos sargas: girdi, žydus “šaudė mūsų šauliai, ir aikštę panemunėje suvarė. Bjauriausias buvo vaizdas, kai suaugusieji krito, o vaikai vis dar bėgiojo po aikštę. Šaudė juos, o jie vistiek lakstė. Sunku pataikyti į tokius mažus”.

Štai kur pagal Pakalniškį įvyko Prienų žydų tragedijos finalas: panemunės aikštėje, kur jis su Morta, grįždamas namo, pamatė “ginkluotus vyrus, panašius kaip kad Prienuose organizuoti buvo pradėję...” “Ir vėl jų tarpe šaulių uniforma matėsi”.

Šį Pakalniškio Prienų žydų sunaikinimo istoriją yra ne kas kita, kaip grubus pramanas, panašus į Plungės žydų istoriją, kurios autoriumi jis taip pat yra.

Kas gi iš tikrųjų sunaikino Prienų žydus? Br. Kvickio “Mūsų Lietuvos” III tome rašoma: “Prienų žydus išnaikino vokiečiai”. Šitą teigimą labai stipriai paremia “Masinių žudynių Lietuvoje” II tomas, kurio 76-77 puslapyje sakoma, kad 1941 m. rugpjūčio 25 d. žydai buvo išvaryti kasti duobius “už kareivinių gyvulių kapuose, pušynėlyje”. Vadinasi, ne panemunės aikštėje! Jie iškasė dvi duobes 4 m x 10 m dydžio. Sekančią dieną miesto gatvės buvo saugojamos policijos, partizanų ir kitokių pareigūnų. Iš Kauno pusės atvažiuo du dideli sunkvežimiai “gestapininkų su kaukolėmis prie kepurėlių”. Netrukus žydai buvo varomi prie duobių ir tenai iš kulkosvaizdžių šaudomi... “Po viso šio kruvinio akto dienos didvyriai baliavojo, nes vokiečiai buvo atsivežę gėrimo”.

Reikėtų, kad ir daugiau skaitytojų, ypač šaulių, pasisakytų dėl šios Pakalniškio istorijos.

Dabar grįžkime į Plungę. Kokiame galam A. Pakalniškis Plungės žydų istoriją pakartojo ir savo “Septintoje knygoje”? Juk, regis, savo šeštoje knygoje “Plungė” jis yra viską išsakęs ir net apjuodinęs kpt. J. Noreiką, įskaudinęs jo šeimą bei draugus, o taip pat Lietuvos kariuomenę bei visą tautą. Atsakymas: “Septintosios knygos” autorius, norėdamas išblaškyti skaitytojų abejones norėjo “naujausiais faktais” pagrįsti savo šeštoje knygoje pareiktus teigimus apie Plungės žydų tragediją. Ar tik ne šiam tikslui jis ir pasidarė šio miesto komendantūros tarnautoju? Mat jis ten, neturėdamas

mas ką veikti, galėjo pro langus dairytis ir sekti, kas aplinkui darosi, o kas svarbiausia, tai “pamatyti ir išgirsti”, kaip Noreika varganam vokiečiui pasakė: “Aš jau daviau įsakymą sušaudyti visus iki vieno”. Vadinasi, sušaudyti žydus.

Nors ir nemažai iškelia nereikšmingų smulkmenų savo istorijai paremti, bet vistiek suklupęs autorius neturi jokios vilties atsikelti: kpt. Jonas Noreika niekad Plungės komendantu nebuvo. Tai gana stipriai paneigė R. Toleikis (“T. Žib.”, 1983.II.24). O štai dar kiti faktai:

a. 1941 m. birželio mėn. pradžioje kpt. J. Noreika su savo partizanų būriu išėjo į mišką. Karui prasidėjus, jo tikslas buvo apsaugoti kaimų gyventojus nuo besitraukiančios raud. armijos apiplėšimo ir kelius, tiltus bei pastatus nuo sunaikinimo (mano priv. dok. arch.).

b. Nuo 1941 m. liepos mėn. pradžios kpt. J. Noreika laik. Lietuvos vyriausybės buvo paskirtas Šiaulių apsk. viršininku (priv. dok. arch.).

c. Gebytskomisaro įsakymu pirmą skelbimą nr. 6 žydų apgyvendinimo reikalu apskrities viršininkas paskelbė liepos 23 d. (“Masinės žudynės Lietuvoje”, II dal.). Viršininko skelbimo tekstas gana humaniškas.

d. Kad J. Noreika nuo liepos mėn. pradžios jau buvo Šiaulių apsk. viršininku, liudija Joniškio miesto burmistras Antanas Gedvilas (1933-1940 ir 1941 nuo liepos mėn. iki rugs. mėn.). Jis savo 1947 m. lapkričio 20 d. parodyme sovietinės valdžios organams rašė: “Atėjus vokiečių kariuomenei, po kelių dienų, laišku mane iškvietė Šiaulių apsk. viršininkas Noreika”. Noreika Gedvilui pasiūlė užimti Joniškio miesto burmistro vietą, kurią jis tuoj pat ir užėmė. Visa tai įvyko liepos mėn. pradžioje, o Pakalniškis “girdejo” ir “matė” Noreiką vokiečiams sakant: “Aš jau daviau įsakymą sušaudyti visus (žydus, AK) iki vieno” liepos 12 dieną.

e. Niekur net okupuotos Lietuvos dokumentuose neminama, kad kpt. J. Noreika būtų buvęs Plungės komendantu. Avo miesto komendantu yra minimas Alimas, kurio pareigos yra susijusios su liepos mėnesiu. Tačiau niekur neminama, kad ir Alimas būtų užsilažavęs žydų naikinime. Knygoje “Hitlerinė okupacija Lietuvoje” 51 psl. sakoma: “Plungėje liepos mėnesį, hitleriniams okupantams vadovaujant, vien lietuvių buvo nužudyta daugiau kaip šešiasdeimt žmonių...” (Apie Alimo buvimą Plungės komendantu žiūr. “Masinės žudynės Lietuvoje”, II t., psl. 288).

f. Kiek ankščiau rašydamas apie Plungės žydus, minėjau, kad J. Noreika, būdamas apskrities viršininku, nėra nusikraudęs nė vieno žydo. Dabar dar galiu pridurti, kad jis nepasinaudojo savo tarnybne galia pakelti ranką net prieš mums žinomus komunistus. Tam reikalui buvo kiti organai. Jo pareigos buvo tarnauti Lietuvai.

Dar yra užsilikusių kpt. Jono Noreikos mokslo draugų, bendradarbių ir pažįstamų, kurie nepatikėjo Aleksandro Pakalniškio “istorijos” apie šį mūsų žymūnų nė vienas sakiniui ir nė vienas žodžiui. Jie šios istorijos autorių negailėstingai smerkė... Betgi jis dar gali parašyti “Aštuntą knygą” ir klaidingą savo išsišokimą atšaukti bei pažvelgti tiesiai į akis.

Aukos Bendruomenei

A. A. J. R. Simanavičiaus atminimui St. Dargis paaukojo \$100.00 KLB kultūros komisijai.

Torontiečių aukos KLB veiklai surinktos prie Lietuvos Kankinių šventovės Vasario 16 proga. Aukojo po \$20.00 — J. M. Gudelis, St. Dargis, M. Petrulis, J. J. Pilipavičius, V. Balčiūnas; \$10.00 — J. V. Jasinevičiai; po \$5.00 — V. Jasienienė, M. Šakalinis, M. Žekienė.

Stayerio-Wasagos apylinkės valdyba atsiuntė \$215.00 KLB veiklai; surinko Motinos Dienos minėjimo proga. Aukojo \$50.00 — Pr. Juozaitis; \$30.00 — T. Sekonis; \$20.00 — P. Ciniš; po \$10.00 — Ig. Pakarna,

VI. Geras, St. Jonaitis, J. Valantiejus, V. Kryžanauškas, A. Stančikas, P. Kripas, E. Jasiūnas; po \$5.00 — A. Masonis, F. Noreika, L. Garbauskas, U. Opanavičius, M. Laurinavičius, J. Babrauskas, S. Bončkus.

Dėl įvykusios mažos klaidos prie Lietuvos Kankinių šventovės surinktos aukos pavėluotai pasiekė KLB valdybos išdininką. Todėl jas skelbiame dabar.

Nuoširdus ačiū visiems, kurie renka ir aukoja betkokia proga KLB valdybos veiklai.

J. Kristolaitis,
KLB krašto valdybos išdininkas

Brangiai

A+A

MONIKAI

ŠABONAITEI-ŽALIAUSKIENEI

netikėtai mirus, sūnui MIKUI, dukterims — LAIMUTEI ir BIRUTEI reiškiu gilią užuojautą ir kartu liūdžiu —

Sofija Stanulienė

A+A

JONUI-ROBERTUI

SIMANAVIČIUI

staigiai mirus, jo žmonai VALENTINAI, šeimos nariams bei artimiesiems reiškiame nuoširdžią užuojautą —

Didžiosios Britanijos Lietuvių Bendruomenės krašto valdyba

Mielai

a. a. LAIMUTEI

tragiškai žuvus Mičigano ežero bangose, jos liūdinčius tėvelius ANELE ir JAUNĮ KUNCAIČIUS, sesutę MARYTĘ, broliuką VYTUKĄ ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame bei kartu liūdime —

J. J. Kamaičiai
B. D. Kriaučiūnai

O. A. Dziemoniai
B. F. Ankudavičiai

B. Rukšėnienė

Klatingoms Mičigano ežero bangoms
nūtraukus mylimos

a. a. LAIMUTĖS gyvybės siūlą,

giliai liūdinčius tėvelius ANELE ir JAUNĮ KUNCAIČIUS, sesutę MARYTĘ, broliuką VYTUKĄ ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame bei kartu liūdime —

B. S. Prakapai
M. Daukšienė
B. J. Lapinskai

B. Agurkis (Čikaga)
O. V. Marcinkevičiai
O. J. Dirmantai

Mylimai draugei

A+A

MONIKAI

ŠABONAITEI-ŽALIAUSKIENEI

netikėtai mirus, sūnų MIKĄ, dukteris — LAIMUTĘ ir BIRUTĘ giliai užjaučiame —

Saulė ir Birutė
Tumosai

Mylimai Mamytei

A+A

MAGDALENAI KRAKAUSKIENEI

Suvalkų trikampyje mirus,

dukrą JANUTĘ GURKLIENĘ, jos mielą šeimą ir visus gimines Suvalkų trikampyje nuoširdžiai užjaučiame bei kartu liūdime —

M. J. Čebatoriai
O. V. Stepšiai

E. S. Tolvaišos
M. G. Remeikiai

A. J. Kručiai

Kanklių grupės vadovui

A+A

PETRUŠI SEMEŽIUI

iškeliavus amžinybėn, mielą žmoną SOFIJĄ SEMEŽIENĘ, gimines ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame —

G. P. Petrėnai
S. J. Petrėnai
E. K. Šviežikai

A. F. Albrechtai
E. S. Tolvaišos
M. J. Martišiai

Daubose ir kalnyuose

I

Nežinau, kuri meilė karščiausia ir patvariausia — pirmoji ar kitos, bet aš vis sugrįžtu į pirmąją. Bent priešokom. Užkrėtė mane ta chroniška liga visų pirma lakus mokytojas kažkuriojo gimnazijos klaseje. Tai buvo peranksti miręs A. Šatas. Žinia, dabar, atitolus nuo jaunystės ir žvelgiant iš kelių dešimtmečių kritiškos paunksmės, daug kas kitaip atrodo. O tada ano mokytojo entuziazmas galėjo kalnus verstti ir visus „prakeiktuosius gyvenimo klausimus“ išspręsti... bent žodžiais. Nuo to laiko aš įsimylėjau literatūrą, nors mano profesija neleido jai tarnauti.

Vis dėlto per kelis pastaruosius metus pagrėbdomis sekiau kūrėjų bei kritikų dialogą šiame savitraštyje ir kitur. Ar nebūtų pravartu dabar, ginčui aptilus, sugrįžti prie tų pačių problemų ir pasidalyti mintimis su skaitytojais ir dar vienos kartės?

II

Pradėsiu daubose nuo vertimų.

1982 m. vasarą, aplankius gimines, teko važiuoti per Vašingtono valstiją (nemaišyti su D.C., prez. R. Reagano sostine) ir apsisitoti pas artimus draugus nuo pasaulio atskirtoje daubose, kurią iš trijų pušių supa augšti kalnynai.

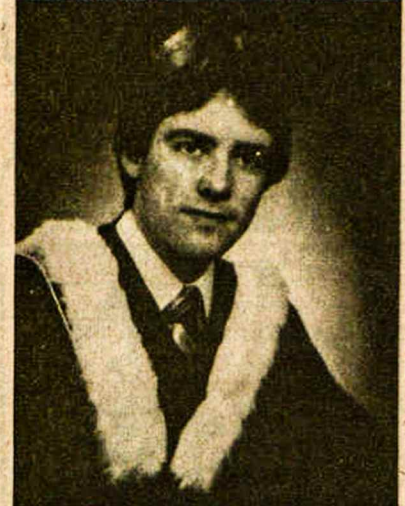
Mūsų šeimininkai — Uogelė ir Vytautas nutarė čia praleisti aukštinio vakarėlio metus. Kaip daugelis mūsų, gyvenimai pradėjo jie Lietuvos kaimą, išėjo mokslus laikinojoje sostinėje, perėjo per dipukų stovyklas Vokietijoje, išėmė duoną pelnėsi Čikagoje, buvo įsipilietinę Marquette Parke, kol galiausiai pensininkais sugrįžo į gamtą — daržų ūkelių ne tiek iš reikalo, kiek iš pomėgio.

Tų kalnų pašlaitėse yra koks devyntas sodų, kurių gyventojai nėra profesiniai žemdirbiai; dažnas jų yra mokytojas, muzikas, lakūnas ir kt. Jūs riša vienas bėrimas: visi jie yra sukilėliai prieš didmiestį bei pabėgėliai iš civilizacijos. (Dauboje negalima pagauti jokio televizijos kanalo, o ir radijo žinios tik trumpomis bangomis aplaivena).

Tačiau ne viena šeima nėra hipiška. Mūsų bičiulių sūnus,

ANGELĖ KRUČAITĖ, B. Com., baigusi prekybos mokslo Toronto universitete bakalaures laipsniu

RAIMONDAS V. SMOLSKIS, 1983 metais baigęs politinius bei ekonominius mokslo Toronto universitete bakalauro laipsniu

Atsiūsta paminėti

BENDRADARBIS 1983 m. 28 nr. Nek. Pradėtosios Marijos vienuolijos seserų leidinys, skirtas savo rėmėjams. Šį numerį redagavo dr. Č. Masaitis.

Vacys Kavaliūnas, DALIA. Romanas. Išleido "Viltis". Aplanko dailininkė — Vlada Stančiukaitė-Abraitienė. Cleveland, Ohio, 1983 m., 236 psl. Kaina — \$7.00.

turintis pirmojo Lietuvos karaliaus vardą, JAV gavęs biochemijos doktoratą, bet nutaręs pakartoti Amerikos pionierių žygius nuogoj aksistatojų su gamta, buvo vienas šios savotiškų atsisakymų bendruomenės kūrėjų. Pagrindinis pragyvenimo šaltinis — grupinis darbas pagal periodiškas sutartis su valstijos miškininkystės įstarga ištrinti, išvalyti miškus, kurių čia visiems per akis. Juodnugariauti tenka tris metų laikus, tik žiemą įmanoma šiek tiek atsipūsti. Betgi didžioji paguoda esti to paties miško medžiaga, kuria galima pasinaudoti prieinama kaina. Tad visi tos bendruomenės nariai, talkindami vieni kitiems, pasistatė milžiniškų rąstų, sienojų namus, kurių stilius yra kaimo trobų ir miesto rūmų mišinys. Jų "rezidencijos" primena turistinės ložės su didžiule mene lubio namo centre ir antrame aukšte už turėklų išskirstytomis miegamaisiais.

Štai — tokios menės vidury pasodino mane prie didžiulio ažuolinio stalo ir liepė skaityti "Sventraštį ir jo vertimą", kai pačios moterys, lukštenamos žirnius iš ankščių, ką tik savame darže priskintų ir kvepiančių gamtą, ruošė pietus. Prie mūsų prisijungė ir Vytautas pašėręs ar ne tuziną avelių, laikomų mėšai (nei karvių, nei ožkos jie neturi, tik daugybę vištų ir povą šauno nuo kojų). Argi ne ideali darbo padala? Visiems besitriūšant išalkusio skilvio reikalais, man teko sotinti dvasią.

Stabėdodami ir pasiaiškindami glaudenome Sventraščio vertimo kritiką ir atrodė, kad kalbinės prof. Antano Maceinos išmonės nukėlė mus iš daubos į archaiskus Kristaus laikus ir etniškas gimtines pirkias, o pati medinė menė nestabiliai pritiko prie senoviško kulto apraiškų. Kaip paprasta, gili ir prasminga!

Betgi mea culpa, mea culpa! Netikėtai aš save patį pagavau nuklystantį į snobišką nepasitenkinimo gaidos darbą: įprastai prikišti prie visokių skaitinių minčių ar formos, šia proga jokio priekaišto nesurdavau Maceinos adresu. Lyg kas mane būtų braukš iš įsivaizduoto arklio asilų padaręs. Tik atsiminęs, kad yra daug pašauktų, bet mažai išrinktų vertėjų, pragiedrėjau. Ar daug turime tokių, kurie būtų bene penketo sričių — filosofijos, teologijos, Sventraščio, lingvistikos ir literatūros žinovai?

Atsiimsiu kitą kartą.

III

Nuolat rusenanti mūsų literatūrinės kritikos židinėlių neperseniausiai jautriai pakurstė a.a. prof. Jonas Grinius, išleidęs poros tomų veikalą "Veidai ir problemos lietuvių literatūroje". Pratyško žiežirbos su jausmais; prikiro prie jo "svetimiųjų", atsirado vienas ar pusantro asmens ir iš "savųjų", kurie ėmė taršyti velionies palikimą. Suprantama, pirmiesiems atstovauja liberalai — mūsų "kairė", antriesiems — konservatoriai, "dešinė".

Tai naujiena. Panašiai pokario metais reakciją sukėlė rašytojo V. Ramono "Kryžiai". Tada liberalai pasijuto įžeisti romane atskleistos krikščioniškos ir liberalinės pasaulėžiūrų sandūros. Tuo metu literatūrinė (grožinė, formalinė) veikalo vertė liko primiršta, o ideologija iškelta į pagrindinę kritikų plotmę. Dabar kritikas Grinius, atmetęs rašytojo A. Škėmos "Baltos drobės" ideologiją, buvo pagrindiniai pakaltintas tų pačių liberalų, kad nesivadovauja esetineis matmenimis. Atmintis trumpa. Bet kas gi yra tikrasis grožinės literatūros matmuo?

Visi žinome, kad teologas, ėmęs vadovauti ekonominei įmonei, greičiausia ją prives-tų prie bankroto. Taip pat ir ekonomistas, pasiūloves mokyti teologijos, vargiai nuvestų į dangų savo klausytojus. Toks jau yra daugumos atvejis dės-nis. Tad galima (gal ir reiki-a) sutikti su graikų klasikos filo-sofais ir su literatūros specia-listais iš "kairės" ir iš "dešinės", jog, kartojant Maceinos žodžius, tiesos, gėrio (moralė, dorovė) ir grožio (estetika)

ANTANAS MUSTEIKIS

matmenys turi būti vyriausi savose srityse. Šis dėsnius pilnai galioja teorinėje plotmėje. Praktikoje tačiau šie dalykai yra vienas su kitu taip susiję, kad pvz. aštri amoralybė ar melas meno kūrinį gali išskirti bei atimesti estetinio matmens svorį to kūrinio vertinime. Tai liečia išimtinis atvejus, kurių pavyzdžius dabar mums teks pasekti.

IV

Sakysime, freudinis romanistas, susižavėjęs visais psichoanalizės kūrėjo teiginiais, bando atvaizduoti tą žmogaus brendimo laikotarpį, kai vaikas, nepagadintas civilizacijos poreikių, su dideliu apetitu valgo, tarp kitko, ir savo paties atmatas. Rašytojas gali tai meniškiausiai atvaizduoti, bet aš abejoju, ar eilinis skaitytojas pajus to meno grožį bei malonų skonį savo gomury. Vadinasi, "grynai" estetiškas matmuo vargiai čia taikytinas.

Vėl įsivaizduokime, kad rašytojas meniškai atvaizduoja Karolio Mansono tipo žudiką, kuris, užmušęs savo auką, pakyla į ekstazę. Autorius jam gali suteikti ir ideologinį pamušalą — troškimą apvalyti žmoniją nuo erkių, į kurių tarpą jis įrikiuoja filmų žvaigždes. Autoriaus talentas gali būti toks įtaigus, toks stiprus, kad skaitytojas ima pats trokšti žudiko džiaugsmą, ekstazę pergyventi natūraliausiu būdu — nužudant naują auką... Ar šioje būklėje kritiko moralinis matmuo nepri-valėtų būti svarbesnis už esteti-ninį?

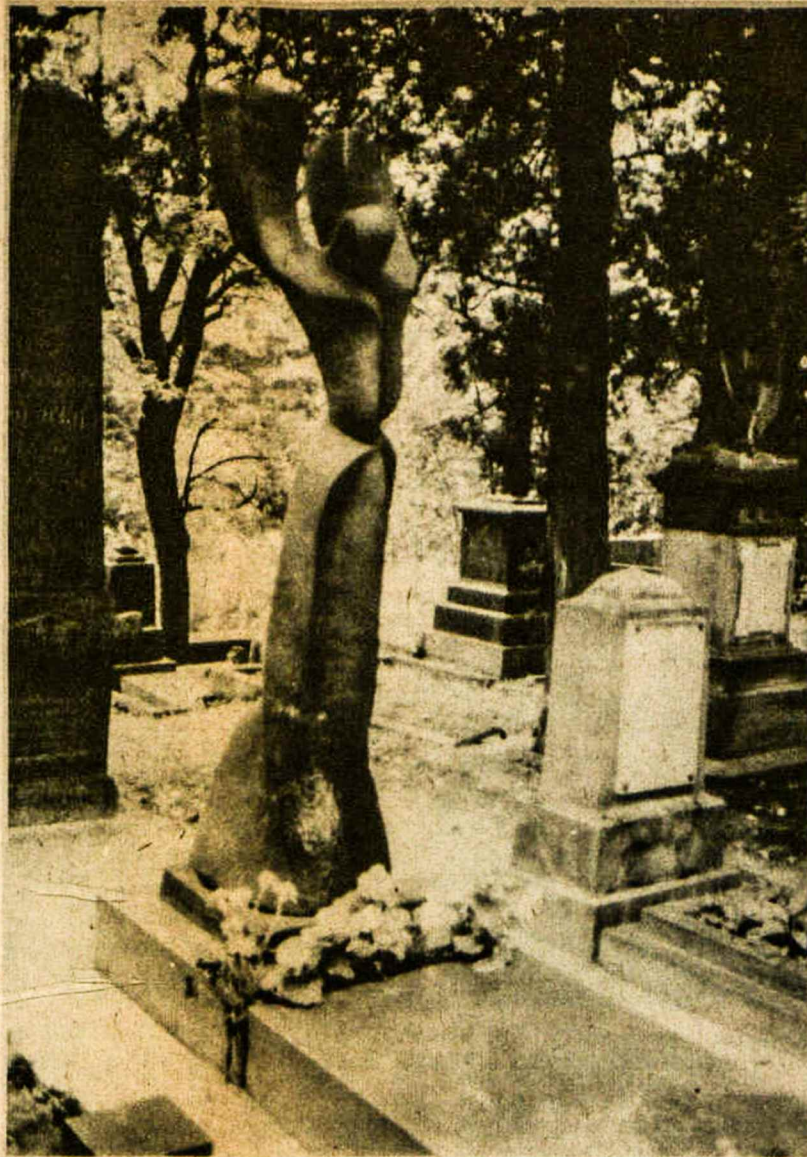
Paimkime dar vieną pavyzdį iš dabartinės literatūros okupuotoje Lietuvoje. Įsivaizduokime romaną, kurio herojus, atkritęs į ligą, prisimena pokario lietuvių tautos kovą prieš rusišką okupantą, kai jis, tada savanoris sribas, žudė nekaltus žmones, arba, ezipiškaiariant, "liaudies priešus". Romano autorius vis dėlto nenuskurdina laisvės kovotojų, o kažkuria proga leidžia jiems išpažinti savo tėvynės meilę, mindžiojamą svetimųjų, savo religiją ir kt. Bet šitos rašymas, jog lietuviai kovojo prieš įsiveržėlius rusus, o ne prieš savus "buržujus", yra, formaliai žvelgiant, komunistinės valstybinės pašlapietės išdavimas. (Kaip visiemis "žinoma", draugas Stalinas ar partija "klaidų nedaro").

Tą netikėtą tiesos properšą pasigavęs išleisvė kritikas, nors ir pamini tradicinę romanisto duoklę režimui, pasaksta estetinei žavesy. Jisai juk laikosi krašto kritikų (bei universitetų) priimtoms taisyklės kūrybą vertinti estetiniu požiūriu. O išleisvė skaitytojas (ar jo atžalos), išsiskaitęs į kritiko mintis, kone apstulbsta: džiaugsmo jausmai liejasi per kraštus. Žiū, koks talentas tas okupuotas rašytojas! Toksai ir nepakenčiamose sąlygose neužgožiamas! Nenužudomas! Va, kokio šaunaus romanisto esama! Tasai juk sugeba apgauti ne tik oficialių, nepažįstamą cenzorių, bet ir savąją, "vidinį"! Matyt, tie partiniai visai kvaili, nemokšos! Ir niekas juk to rašytojo patrioto nepasiuntė molio plūkti į kokį Sibirėlį?

O kai paimi ir rankas tą romaną ir pasitikrini kritiko užsimintą duoklę režimui, atrandi, kad visas tas tariamai tiesą atveršias romanai yra sukirptas ir susiūtas pagal "socialistinio realizmo" normas, t.y. pilnas melo ir tikrovės klastojimo, o taip pat ir plepalų apie "socialinį teisingumą". Paklausi: o kas ta tiesos properša iš autentiškų partizanų lūpų? Ir atrandi kad tai tik lašelinės medaus pilnė deguto katilė. Dar daugiau: kas gi nežino, kad sunkiai sirdamas herojus visokių klaidėjų pripaisto!.. Štai tau ir išdavos — estetiniu matmeniu pasikliaujant savoje srityje!

Manau, kad šie pavyzdžiai, nors ir įsivaizduoti, yra tikroviški ir įrodo, kad nevisada galima ar būtina vadovautis geromis taisyklėmis. Kaikada išimties yra rishėsnės nei taisyklės. Ar tai nepateisina, žiūrint pro "kairės" ir "dešinės" akinus, išskirtinųjų "Kryžių" ir "Baltos drobės" atbalsių?

(Bus daugiau)

Rašytojo VINCO MYKOLAIČIO-PUTINO kapas ir paminklas Rasų kapinėse Vilniuje. Mirė 1967 m. birželio 7 d., palaidotas birželio 9 d.

FILMŲ PASAULYJE

"Aštuonkojė"

ALGIRDAS GUSTAITIS

Nuotykių veikalai visad traukia skaitytojus. Anglų rašytojo Ian L. Flemingo (1908-1964) nuotykių knygos išverstos į daugelį kalbų, parduota daug milijonų egzempliorių. Jos vaizduoja žvalgybos agento James Bond 007 veiklą.

Filmų gamintojai sugalvojo bandyti nufilmuoti 007 nuotykių kinos seriją XVII š. rėmose. Gražuolė "Octopussy" — vienintelė moteris, dalyvaujanti antrame "007" filme. Švedijoje gimusi Maud Adams yra aktorė pirmą kartą matyto šio serijinio filmo veikale "The Man With the Golden Gun" 1974 m. Ji kalba švediskai, prancūziškai, vokiškai, itališkai, angliskai. Gimė Lulea, Švedijoje, 1945 vasario 12 d. Vaidino su James Caan filme "Rollerball", su Peter Fon-da — "Killer Force" ir kt.

Roger Moore — pagrindinis paskutiniųjų "007" filmų artistas. Paskutiniuose filmuose patrauklus, įtikinantis. Vaidino 1973 m. "Live and Let Die", 1974 m. "The Man With the Golden Gun", 1977 m. "The Spy Who Loved Me", 1979 m. "Moonraker" ir 1981 m. "For Your Eyes Only". Jo tėvas buvo policininkas Londone. Gimė Stockwell, Anglijoje.

Nuostabius skridimus Kuboje atliko antrininkas (stunt man) Corkey Parnof, vartojto mažiausią sprausminį lėktuvą, kurio sparnai tikiai 17 pėdų; gali skristi 260 mylių per valandą, pakilti iki 30.000 pėdų.

Režisiorius Albert R. Broccoli jau pagamino 13 "007" filmų. Jo gabumai ir talentas anglų agentą James Bond, arba 007, pasaulyje padarė legendiniu. Turi keturis vaikus, kurių Michael Wilson yra vyriausias šio filmo režisiorius.

Švedijoje gimusi Kristina Wayborn filme vaidina Magdą. Ji puiki sportininkė, 100 metrų nubėga per 11.3 sekundes, sunkumų kilnojimo ir rankų laužimo čempionė, greitųjų automobilių lenktyniautoja, laukinių gyvulių treniruotoja, modernių drabužių projektuotoja. Amerikiečių televizijos buvo pakviesta vaidinti Gretą Garbo.

Louis Jourdan — žinomas Prancūzijos aktorius, vaidinęs filmuose "The Paradise Case", "Madame Bovary", "Three Coins in the Fountain", "Gigi". Filme "Octopussy" vaidina Afganistano princą.

Kabir Bedi — mairštas indietis su angliu. Jo atvaizdas puošia daugelis madų žurnalų. Vaidino Hitchcock "The Paradise Case" ir kt.

Filmas "Octopussy" malonus žiūrėti ir neturi kokių nors pasimetėliškių ar nedorų vaizdų.

nė bombą išsprogdinimui anglų kariuomenės sandėlių. 007 atranda, nors vaikas, šaudomas bolševikinių karių.

Filmui "007" seka vienas kitą. Šisai nemažiau įdomus, gal net įdomesnis už ankstesnius.

Aktorai

Indijoje filmuota puikiose Udaipur apylinkėse ir XVII š. rėmose. Gražuolė "Octopussy" — vienintelė moteris, dalyvaujanti antrame "007" filme. Švedijoje gimusi Maud Adams yra aktorė pirmą kartą matyto šio serijinio filmo veikale "The Man With the Golden Gun" 1974 m. Ji kalba švediskai, prancūziškai, vokiškai, itališkai, angliskai. Gimė Lulea, Švedijoje, 1945 vasario 12 d. Vaidino su James Caan filme "Rollerball", su Peter Fon-da — "Killer Force" ir kt.

Roger Moore — pagrindinis paskutiniųjų "007" filmų artistas. Paskutiniuose filmuose patrauklus, įtikinantis. Vaidino 1973 m. "Live and Let Die", 1974 m. "The Man With the Golden Gun", 1977 m. "The Spy Who Loved Me", 1979 m. "Moonraker" ir 1981 m. "For Your Eyes Only". Jo tėvas buvo policininkas Londone. Gimė Stockwell, Anglijoje.

Nuostabius skridimus Kuboje atliko antrininkas (stunt man) Corkey Parnof, vartojto mažiausią sprausminį lėktuvą, kurio sparnai tikiai 17 pėdų; gali skristi 260 mylių per valandą, pakilti iki 30.000 pėdų.

Režisiorius Albert R. Broccoli jau pagamino 13 "007" filmų. Jo gabumai ir talentas anglų agentą James Bond, arba 007, pasaulyje padarė legendiniu. Turi keturis vaikus, kurių Michael Wilson yra vyriausias šio filmo režisiorius.

Švedijoje gimusi Kristina Wayborn filme vaidina Magdą. Ji puiki sportininkė, 100 metrų nubėga per 11.3 sekundes, sunkumų kilnojimo ir rankų laužimo čempionė, greitųjų automobilių lenktyniautoja, laukinių gyvulių treniruotoja, modernių drabužių projektuotoja. Amerikiečių televizijos buvo pakviesta vaidinti Gretą Garbo.

Louis Jourdan — žinomas Prancūzijos aktorius, vaidinęs filmuose "The Paradise Case", "Madame Bovary", "Three Coins in the Fountain", "Gigi". Filme "Octopussy" vaidina Afganistano princą.

Kabir Bedi — mairštas indietis su angliu. Jo atvaizdas puošia daugelis madų žurnalų. Vaidino Hitchcock "The Paradise Case" ir kt.

Filmas "Octopussy" malonus žiūrėti ir neturi kokių nors pasimetėliškių ar nedorų vaizdų.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Lietuviškoji "Galerija" Čikagoje, įsteigta fotomenininko kun. A. Kezio, SJ, persikėlė į dervines patalpas, 226 W. Superior St., ir ten iširikiavo į didžiasias Čikagos meno galerijas. Naujose patalpose buvo surengta pirmoji "Galerijos" dailininkų paroda. Jais vadinami dailininkai, jau dalyvavę parodose senojoje "Galerijoje", būtent: Linda Beresnevičiūtė, Zita Sodeikienė, Marija Strasevičiūtė, Vytautas O. Virkau, Romas Viesulas, Paulius Martinkus, Arthur Lerner, Klaus Steinbender ir Daniel Wroblewski. Parodon taigpi buvo įjungti trys nauji "Galerijos" nariai — Jan Brud, John Michler ir Jan Mikšytė. Jie yra abstraktaus meno atstovai: J. Michler — skulptorius, J. Brud ir J. Mikšytė — tapytojai.

Jaunųjų dailininkų paroda birželio 24 — liepos 8 d. d. Ilinojaus universiteto dailės, architektūros ir miestų planavimo rūmose suorganizavo Birutė Šontaitė. Dalyvauti buvo kviečiami 18-35 metų amžiaus kūrėjai, atstovaujantys tapybai, akvarelei, litografijai, keramikai, pašybai ir fotografijai. Darbus šiai parodai iš atsiųstų skaidrių atrinko B. Šontaitė ir dail. V. Virkau. Parodon išjungė 25 jaunojo atstovai, jai atsiuntę apie 500 darbų. Jaunimo kongreso rengėjų komiteto pirm. V. Abariūtė jiems tarė padėkos žodį.

Su Pasaulio Lietuvių Dienų pradžia Čikagoje buvo susietas literatūros vakaras birželio 25 d. didžiojoje Jaunimo Centro salėje. Susirinkusius dalyvius D. Gotceitaitė supažindino su trijų literatūrinį žanrų atstovais: poezijos — K. Bradūnu, dramos — A. Landsbergiu, beletristikos — B. Pūkelevičiute. K. Bradūnas skaitė eilėraščių ciklą "Prie alsuojančios žemės", ištraukas apie M. K. Čiurlionį, K. Donelaitį ir Giediną iš ankstesnių savo rinkinių. Įdomiai praskambėjo eilėraščių iš spaudai ruošiamos naujos knygos "Priešais", papildantys ištraukėles iš Sv. Jono Evangelijos ir "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos". A. Landsbergis vakaro programon išjungė ištrauką iš JAV LB kultūros tarybos premiją laimėjusios komedijos "Onos veidas", kurios antrinis pavadinimas yra "Sonata kanalizacijos vamzdžiams". B. Pūkelevičiūtė buvo pasirinkusi ištraukas iš "Aštuonių lapų" ir "Devinto lapo" romanų su atitinkamais komentarais. Tris rašytojus JAV LB kultūros tarybos vardu pasveikino pirm. I. Bublinskis.

Dr. V. Kudirkos šaulių kuopa gegužės 14 d. Maironio parke, Worcester, Mass., surengė sol. Daivos Mongirdaitės, lyrinio soprano, koncertą. Jis buvo pradėtas J. Gruodžio "Burtais", "Rūta", "Agounėlėmis", arijomis iš Č. Gounod operos "Faustas", iš Operių — J. Strausso "Čigonų barono" ir "Šikšnosparnio", G. Gershwinio "Porgy and Bess". Antroje koncerto dalyje skambėjo — V. Klovos "Pilėnų" arja, B. Budrino "Išau pavasaris", J. Metrikenės "Dainos, muzika ir gėlės". Koncertas užbaigtas F. Lehara, R. Frimlio, S. Rombergo operėčių ištraukomis. Sol. D. Mongirdaitė akompanavo iš Bostono atvykęs pianistas Saulius Cibas, jau baigęs medicinos studijas ir tapęs gydytoju.

Pasaulio lietuvių dailininkų darbų paroda birželio 25 — liepos 10 d. d. M. K. Čiurlionio galerijoje Jaunimo Centre susilaukė apie 50 dalyvių iš JAV, Kanados, Australijos, Urugvajaus, Izraelio, Suomijos, Šveicarijos, Prancūzijos ir Britanijos. Parodon jie įjungė su 82 kūriniiais. Jos atidaryme kalbėjo M. K. Čiurlionio galerijos direktorė V. Alknenė ir globos komiteto pirm. kun. J. Vaišnys, SJ. Scenon buvo iškvietti parodon atvykę dailininkai — P. Aleksa, A. Algiminas, V. Balukienė, V. Eivaitė, M. Gaizutienė, E. Marčiulionienė, R. Mozoliuskas, B. Murinas, A. Stanevičius, M. Stankūnienė, V. Švabienė, A. Valeška ir V. Vizgirda. Neatvykusių, bet savo darbus atsiuntusių dailininkų grupę sudarė — M. Ambrozaitienė, J. Bakis, J. Baukas, A. Cibulski-Valderė, L. Cibulski-del Arca, A. Dargis, A. Dorelytė-Estol, P. Gailius, L. Houtari, V. Ignas, V. Kasiulis, L. Kraucevičiūtė, E. Kubos, P. Lapė, J. Peterienė, I. Pocienė, S. Rozinas, Z. Sodeikienė, G. Stanulitis, A. Sutkuvienė, A. Tamoliūsis, L. Urbonas, R. Viesulas ir Ž. Mikšys.

Ukmergės rajono literatų šventė jau tapo tradicine. Tradiciniu laikytinas ir literatūrinis puslapis "Gimtosios Žemės" laikraštys, kuriame kartą per mėnesį spausdinama rajono literatų kūryba. Šiemetinė šventė buvo pradėta Lyduokiu ir S. Nėries kolchozuose, užbaigta literatūros vakaru Ukmergės parke. Savo eilėraščius skaitė ir šventin pakviesti svečiai — kauniečiai D. Teišerskytė, D. Kajokas, E. Žiemiys, vilnietis A. Maldonis, Lietuvos Rašytojų Sąjungos valdybos pirmininkas.

Poetė Salomėja Nėris 1934-36 m. dirbo Panevėžio gimnazijoje, kuri dabar vadinama II-ja vidurine mokykla. Jos patalpose neseniai atidarytas S. Nėries muzėjus, turintis apie 500 roduinių, atspindinčių poetės gyvenimą, pedagoginę ir literatūrinę veiklą Panevėžyje. Muzėjui skirtą S. Nėries biustą sukūrė skulptorius J. Narušis.

Vilniaus filharmonija užbaigė koncertų ciklą, skirtą 150-tosioms J. Brahmo gimimo metinėms. Baigiamieji koncerte jo valsus, vengrų šokių atliko fortepijonininkas Liuda ir Kęstutis Grybauskai, "Naujosios meilės dainas" — solistai R. Maciūtė, G. Jasiūnaitė, A. Ciplys ir V. Bakula. Šiam savo kūriniui J. Brahmas yra panaudojęs W. Goethės ir A. Daumerio eilėraščius.

Pedagoginiame Vilniaus institute buvo surengtas fiziko simpoziumas "Kūnų judėjimo problemos bendrojoje reliatyvumo teorijoje". Šiems tyrimams Sovietų Sąjungoje vadovauja vilniško instituto fizikos katedra su prof. K. Pyragu.

Lietuvos Architektų Sąjungos valdyba Kaune įvykusiame posėdyje nagrinėjo miestų architektūros savitumus. Apie Kauno architektūrą bei ateities planus kalbėjo J. Minkevičius. Buvo pasisakyta už savitą architektūrinį kiekvieno Lietuvos miesto veidą, įsiekant naujų išraiškos būdų, sudarant geresnę sąlygą žmonėms dirbti bei ilsėtis.

Kompoz. Justino Bašinsko amžiaus šiesiasdešimtmetis paminėtas specialiu jo kūrinių koncertu gegužės 21 d. Vilniaus filharmonijos salėje. Sukaktuvininkas yra daugelio populiarių dainų autorius, kamerinės bei simfoninės muzikos kūrėjas. Pianistai L. Grybauskienė ir K. Grybauskas atliko jau anksčiau į savo repertuarą įtrauktą J. Bašinsko "Sonatą" fortepijonui keturiomis rankomis. Vokalinio ciklo "Ruduo", sukurtu V. Karaliaus žodžiais, programon įsijungė sol. D. Sadauskas su pianistu E. Giniu. Įdomi buvo J. Bašinsko "Sonata" smuikui ir fortepijonui, skirta velionies kompoz. B. Dvarionio atminimui, atlikta smuikininko R. Katiliaus ir pianistės L. Lobkovo. Sukaktuvinin koncertan J. Bašinskas įjungė du naujus savo kūrinius — kantatą "Motinos ramos" E. Meilėlaičio tekstu ir simfoniją "Verpetuose". Kantatą atliko Vilniaus filharmonijos sopranas R. Maciūtė, birbynininkas A. Smolskus, Vilniaus konservatorijos merginų choras ir simfoninio filharmonijos orkestro styginių grupė, simfoniją — J. Domarko diriguojamas simfoninis Vilniaus filharmonijos orkestras.

Liaudiškos muzikos festivalis "Skamba skamba kankliai", ketvirtą kartą surengtas Vilniuje birželio 11-12 d. d., susilaukė gausių dalyvių ir žiūrovų. Jame šįkart dalyvavo net trylika muzikinių grupių iš Vilniaus miesto, dvi — iš Kašiadorių ir Jurbarko rajonų. Niekas neįsijungė iš Kauno, Klaipėdos bei kitų Lietuvos miestų. Tad iš tikrųjų tradicinis festivalis tampa beveik vienu vilniečių renginiu. Festivalis susilaukė ir svečių — "Resinos" ansamblio iš Joensaus miesto Suomijoje, kuoklininkų ansamblio "Teiksmas" ir ansamblio "Saviesi" iš Rygos, folklorinio ansamblio "Levonicha" iš Minsko srities, liaudies instrumentų orkestro iš Polocko. Festivalis buvo pradėtas eitynėmis Vilniaus senamiestyje, koncertai rengiami Vilniaus universiteto aktų salėje, universiteto kiemeliuose, Gedimino kalnė, kaikiuros gatvėse. Baigiamieji koncertas vakarone įvyko didžiajame Vilniaus universiteto kieme. Kiekvienas ansamblis šiam koncertui atliko tik po du kūrinius, neleidžiančius susidaryti bendro viso festivalio įspūdį. Prie jo neprisiėjo ir atskirų vietnetų koncertai net aštuoniose vietose tuo pačiu laiku, išskleidę žiūrovus.

V. Kst.

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. • Telefonai: 532-3400
M6H 1A8 • 532-3414

AKTYVAI virš 22 milijono dolerių

KASOS VALANDOS:		MOKA UŽ:	
Pirmadieniai	10 - 3	90 dienų termin. indėlius	8 1/2 %
Antradieniai	10 - 3	180-185 d. termin. ind.	8 1/2 %
Trečiadieniai	10 - 3	term. indėlius 1 metų	9 %
Ketvirtadieniai	10 - 8	term. indėlius 2 metų	9 1/2 %
Pentadieniai	10 - 8	term. indėlius 3 metų	10 %
Šeštadieniai	9 - 1	pensijų s-ta	7 1/2 %
Sekmadeniai	9.30 - 1	spec. taup. s-ta	7 1/2 %
		taupomąją s-ta	6 %
		depozitų-čekių s-ta	6 %

DUODA PASKOLAS:
asmenines nuo 12 %
mortgičius nuo 10 1/2 % - 12 1/2 %

ANAPILYJE skyrius veikia sekmad. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.

Duodame asm. paskolas iki \$50,000 ir mortgičius iki \$100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybes pagal santaupų dydį iki \$2,000 ir asm. paskolas iki \$10,000. Pardudame pinigines perlaides (money orders) ir kelionės čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairius sąskaitas. MŪSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SAŽINGAS PATARNAVIMAS

STEPHAN'S FURS

406 Roncesvalles Ave. • Telefonas 536-5936 ir
2239 Bloor Street West. • Telefonas 762-7775
Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės.
Prilimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

ED. KONDRATAS, siuvėjas

1113 Dundas St. W., Toronto, Ont. M6J 1W9 Tel. 533-5454

HOMETARIO

Real Estate Ltd. Insurance Brokers
Pilnas patarnavimas nuosavybių srityje. Pasibaigę namų arba automobilio drauda? Prieš mokėdami, patikrinkite (mūsų kainas. Prašykite — "Ted" tel. 531-3506 171 Roncesvalles Ave, Toronto, Ont.

MARGIS DRUG STORE

JOHN V. MARGIS, Phm. B.
408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944
PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
VAISTAI, KOSMETIKOS PREKĖS IR KT.
NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS
MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTVUVA (KOMPIUTER)

PROGRESS

REAL ESTATE LTD. REALTOR
1072 Bloor St. W.
Perkant ar parduodant nekilnojamoj nuosavybę visada
Jums sąžiningai patarnaus A. Bliūdžius
Telefonai: 534-9286 • namų 537-2291

AUTORITE SALES & SERVICE

1636 Dundas Street West, Toronto, Ontario M6K 2M4 Telefonas 531-1331

BLOOR AUTORITE GARAGE

296 Brock Avenue (Tarp Dundas ir College) Telefonas 531-1305
★ Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical Fitness Certification)
★ Sąžiningas ir patikimas patarnavimas. ★ Visi automobilio mechanikai
★ Taisymai. ★ Sniginės ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F. ★ GOODRICH, RADIAL ir kt. Savininkas FRANK PETITT

PARKSIDE MEAT MARKET

335 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario Telefonas 535-1258

- Turime lietuviškų skilandžių, sūrių ir kitų maisto gaminių
- Užsakymai priimami telefonu • Nemokamas pristatymas •

P. ir T. SERVICE CENTRE GARAŽAS

(2537 Wharton Glen Ave., Mississauga, L4X 2A8, tel. 279-4371)
Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kello 1 mylia, sukiti kairėn prie pirmųjų šviesų (I pietus) Wharton Way.
Sąžiningai atliekame visus automobilių mechaniskus pataisymus.
Savininkai: Tom Thompson ir J. Tamošiūnas

BALTIC EXPORTING CO.

Siuntiniai į Baltijos kraštus ir Sov. Sąjungą
• Turime įvairių medžiagų ir kitų prekių, tinkamų siuntimui
Darbo valandos: 9 v.r. — 5 v.p.p., šeštadieniai 9 v.r. — 4.30 v.p.p.;
trečiadieniai uždaryta. Birželio, liepos, rugpjūčio mėnesiais — nuo
pirmadienio iki penktadienio 9 v.r. — 5 v.p.p.; šeštadieniai uždaryta.
482 Roncesvalles Ave., Telefonas Savininkai
Toronto, Ont. M6R 2N5 531-3098 S. ir F. Janavičiai

TIM'S AUTO BODY LTD.

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas bei dažymas (bake oven) ir visi mechaniniai taisymai. Parduodu varotus automobilius.
24-28 Howard Park Ave. (arti Dundas St. W.) FILTOS BROS
Toronto, Ont., M6R 1V5 Telefonai 533-8451, 533-8452

Kanados lietuvių bičiulis W. BOYTCHUK "Vilniaus" paviljone Toronte su "Vilniaus" vicekaraite A. SENDŽIKAITIENE. Nuotr. B. Tarvydo

KANADOS (VYKIAI)

Socialistų partijos konferencija

Kanados NDP socialistų partija specialia konferencija Reginoje paminėjo savo veiklos penkiasdešimtmetį. Partija buvo įsteigta taip pat Reginoje 1933 m. specialiu manifestu, paruoštu Toronto universiteto istoriko F. Underhillio. Ekonominės depresijos metais posūkis į socializmą daug kam atrodė viliojantis. Tačiau Kanados socialistai kažkodėl vengė ir vis tebevengia pasivadinti socialistų partija. Pirmiausia jai buvo pasirinktas CCF (Cooperative Commonwealth Federation) pavadinimas, vėliau pakeistas į dabartinį NDP (New Democratic Party). Sukaktuvėms skirtas suvažiavimas nebuvo linksmas, nes partijoje jaučiamas susiskaldymas, kurį atnešė dabartinio vado E. Broadbento parama liberalams konstitucijos reikaluose ir 1981 m. naktos sutarčiai su Alberta. Tuo labiausiai buvo nepatenkinti vakarinių provincijų socialistai. Pasiūsiusys yra ir kairysis partijos sparnas, E. Broadbentą kaltinantis perdidele posūkiu į politikos centrą. Partijos populiarumas yra nukritęs iki 15%.

E. Broadbentams socialistams vadovauja jau aštuoneri metai, bet Kanados politikoje socialistams vis dar tenka labai nežymi trečioji vieta. Naujo vado rinkimų begi buvo atsakyta. Tik Toronto universiteto studentas J. Bacheris pasiskelbė savo kandidatūrą, pasiūgijusi komedija. Nuo žurnalistų jis pasislėpė prausykloje, apsigalvojo ir, išsigančęs savo išsišokimo, kandidatūrą atšaukė. Vadu vėl entuziastiškai bei balsavimu patvirtintas E. Broadbentas. Senasis partijos parlamentaras T. Douglas patarė pagrindinį dėmesį skirti sveikatos draudimui, branduoliniam nusiginklaviui ir kovai su nedarbu. E. Broadbentas pritarė šiam pasiūlymui, nors jis partijai nedaug tepadės sekančiuose parlamento rinkimuose. Sveikatos drauda jau yra įgyvendintas faktas. Jos išlaikymu bei apsaugojimu daugiau už socialistus rūpinasi dabartinė liberalų vyriausybė, ypač sveikatos ministeris M. Begin. Branduoliniame nusiginklaviu jokių įtakos neturima Maskvai. Be reikalo puolamas tik Vašingtonas, sudarant įspūdį, kad Kanados socialistai yra Maskvos bei jos politikos rėmėjai. Rimtesnei socialistų kovai su nedarbu kenkia perdidelis partijos ryšys su darbo unijomis, rėmimas peraugusių atlyginimų, pabranginančių gaminių, pristabdanciu jų pardavimu. Tai baigiasi ne darbų didinimu, bet jų kritimu. Viešosios nuomonės tyrimo duomenys rodo, kad net 50% kanadiečių, nusivylusių liberalais, dabar remia ne socialistus, o konservatorius.

Konferencijoje buvo patvirtinta ir socialistams žalinga rezoliucija. Pvz. priimta rezoliucija, smerkianti Manibotos vyriausybę, kuri nori uždaryti nelegalią dr. H. Morgentalerio abortų kliniką Winnipege. Juk ta provincija dabar yra vienintelė visoje Kanadoje, kurią valdo socialistai. Nenaudinga buvo ir kita rezoliucija, įpareigojanti suvalstybinti vieną didžiųjų Kanados bankų, kai socialistų partija laimės Kanados parlamento rinkimus ir sudarys savo vyriausybę. Esą tada toks bankas taptų tokia atspara, kokia dabar yra liberalų įsteigta valstybinė naftos bendrovė "Petro-Canada". Suvalstybintas bankas atneštų palūkanų sumažinimą paskoloms, paramą ekonomikai. Šypsodamiesi kritikai primena socialistams, kad už suvalstybinto banko šėrus reikėtų sumokėti du ar tris bilijonus dolerių, kai didžiausias bankas Kanadoje dabar turi tik mėnesinį \$40 milijonų pelną. Tai tik menkas lašelės pajamų ekonominiams reikalams pagerinti, juoba, kai banko suvalstybinimas pareikalautų bilijonų dolerių. "Petro-Canada" bendrovė lig šiol nesurado nė vieno naftos šaltinio, tik įsigijo tinklą stočių benziniui parduoti. Benzino kainos yra augstesnės nei JAV, nes jį vartojančios kanadiečiai vis dar moka specialų papildą Otavai "Petro-Canada" skoloms padengti.

Maskvoje lankėsi 20 Kanados gydytojų grupė, vadovaujama torontiečio F. Sommerso, pasivadinusio skambiu vardu — "Kanados gydytojai, siekiantys socialinio atsakingumo". Iš tikrųjų tai grupei terūpėjo taikos reikalai, ryšių užmegimas su taikos šalininkais Maskvoje. Kanadiečius Krem-

Skautų veikla

• Sukaktuvė "Aušros" stovyklos registratoriaus pranešimu iki birželio 24 d. užsiregistravo 614 stovyklautojų. Pavėlavusių registruotis tikimasi turėti gerą šimtinę; taigi iš viso bus per 700.

• Liepos 16-17 d.d. organizuojama išvyka į "Woodland Trails" stovyklavietę, kur bus statomi didieji vartai, vėliavų stiebai ir kiti bendriniai įrengimai.

• "Skautų Aido" 60 metų sukakties proga Toronto Lietuvių Namai paskyrė \$150. "Sk. Aido" remimu uoliai rūpinasi S. B. Abromaitienė.

• Užjaučiame J. A. Kuncaičių šeimą, staiga netekus dukrytės jūr. skautės a.a. Laimutės Č. S.

liuje priėmė Sovietų Taikos Komitetas, vadovaujamas sekr. G. Lokšino. Pokalbyje įvyko nemalonūs susikirtimai, kai dr. F. Sommersas palietė disidentus — A. Ščaranskį ir dr. A. Sacharovą bei neoficialiai veikiančias taikos grupes, negalėdamas suprasti jų persekiojimų. Įtūžęs G. Lokšinas pareikalavo, kad jis' nesikištų į vidinius Sovietų Sąjungos reikalus, neminėti "išdavių" pavardžių. Tas susikirtimas atvėrė akis dr. F. Sommersui. Grįžęs Torontan, jis pareiškė spaudos atstovams, kad Sovietų Taikos Komitetas yra aiškioje kompartijos ir valdžios kontrolėje, nors oficialiai kalbama apie nepriklausomą veiklą. Komitetas tėra propagandinis kompartijos įrankis.

Kompartinės propagandos neišvengė ir grupė iš Sovietų Sąjungos atsiųstų dvasiškių, vadovaujama ukrainiečių ortodoksų arkiv. Agafangelo iš Vinitso arkivyskupijos. Spaudos konferencijoje Montrealyje jis buvo paklaustas apie sistemingą religijos persekiojimą Sovietų Sąjungoje, kurį liudija iš ten ištremti religiniai ir politiniai disidentai. Arkiv. Agafangelas atsakė: "Aš nežinau nė vieno žmogaus, kuris būtų suimtas ir uždarytas kalėjime dėl savo religinių įsitikinimų. Asmenys, skleidžiantys tokius kaltinimus, yra pardavę savo gerą krikščionišką vardą. Jų laukia Dievo bausmė už padarytą nusikaltimą..." Net ir baptistų kun. L. Tkačenka ėmė ginti konstituciją, užtikrinančią religijos laisvę. Paklaustas apie baptistų veiklą G. Vinsą, ilgai kankintą kalėjimuose ir 1979 m. ištremtą į JAV, kun. L. Tkačenka aiškino, kad G. Vinsas bausmės susilaukęs už slapto pamaldas, pasisavinimą iš parapijiečių surinktų pinigų, nors dirbęs inžinierium ir gavęs algą. Sovietinių dvasiškių grupė pasijuto nesmagiai, kai jai buvo įteikta Kestono kolegijos Britanijoje išleista 53 psl. knygutė anglų kalba "Krikščionys kaliniai Sovietų Sąjungoje 1977 m." Tai faktais ir net nuotraukomis grįstas už religiją nukentėjusių dvasiškių ir pasauliečių sąrašas.

• Ar lanko tavo namus "Tėviškės Žiburiai"? Metinė prenumerata naujam skaitytojui — tik \$12

Aušra — žaidynių meisteris

Aušros vyrų krepšinio komanda tapo II-jų Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynių Čikagoje meisteriu. Jaunių A klasės ir moterų krepšinio komandos laimėjo III vietas

Birželio 26 d. po iškilmingo žaidynių atidarymo prie 110 C temperatūros Aušros vyrų laimėjo prieš gerai žaidžiančią Klevelando Žaibo komandą 91:60. Birželio 27 d. laimėjo antras rungtynes prieš Detroito Kovą II 74:41. (Šios abiejų rungtynės buvo pradinių ratas). Baigmes žaidimuose Aušra pakliuvo į I atranką. Pirmas rungtynes žaidė prieš Klevelando Žaibą. Aušros komanda išėjo nepilnos sudėties — be Jim Zoet. Abi komandos rinko tašką po taško ir stengėsi kontroliuoti savo lentą. Antro kėlinio pabaigoje Aušros komanda jau buvo pilnos sudėties ir nugalėjo Žaibą 52:51. Liepos 1 d. Aušra žaidė prieš Lituaniką ir parodė komandos susizaidimą, puikų gynybą (V. Gataveckas ir S. Arlauskas). Aušra kontroliavo savo lentą ir vyravo aikštėje. R. Underio teko sunkus uždavinys, kurį jis atliko pasigerėtinai, būtent, dengė Barių — vieną stipriausių Lituanikos žaidėjų.

Abi komandos gerai išnaudojo savo augstuosius žaidėjus. Aušros žaidėjai išnaudojo baudas ir padidino krepšį skaičių, kurį išlaikė iki rungtynių pabaigos. Rungtynes baigė 78:74 ir pateko į baigmę prieš Detroito Kovą (Detroitas nugalėjo Čikagos Nerį 87:77).

Aušra — Detroito Kovas

Rungtynių komentatorius A. Višockas gausiam žiūrovam pristatė abi komandas. Nuo rungtynių

pradžios iki pabaigos Aušros komanda vyravo aikštėje. Pirmą puslaikį Aušra baigė savo naudai 38:23.

Aušros komanda sužaidė tikrą komandinį žaidimą ir laimėjo baigmines rungtynes 77:67.

Aušros komandoje žaidė: R. Underys, S. Žulys, R. Kakevičius, V. Gataveckas, V. Dementavičius, E. Norkus, K. Bartusevičius, S. Arlauskas, C. Dziuba, A. Baziliauskas, Jim Zoet. Komandos treneriai — S. Ignatavičius ir R. Underys.

Aušros jaunieji sužaidė labai gerai, puolimas ir gynybas buvo be priekaištų, bet dėl ūgio nepajėgė kontroliuoti savo lentos. Pirmas rungtynes Aušros jaunieji laimėjo prieš Lituaniką 55:53, antras rungtynes pralaimėjo prieš Detroito Kovą 67:58. Del III — IV vietas žaidė prieš Niujorko LAK, kurias laimėjo 80:64 ir tuo užsitikrino III v. Aušros komandoje žaidė: L. Balaišis, C. Šturmars, J. Malloy, R. Galikowskis, R. Tanulis, M. Erstonas, R. Sysakas, V. Balaišis, A. Nausedas. Jaunių komandos treneriai — R. Miečius ir B. Wilkinsons.

Aušros moterų krepšinio komanda sudaryta iš jaunesnio amžiaus mergaičių bei moterų, kurioms dar trūkstama patyrimo. Šios rungtynės Čikagoje joms buvo pirmosios, todėl turėjo pasitenktinti III vieta. Jų treneriai — E. Punksys ir B. Wilkinsons.

Komandoje žaidė: V. Punkrienė,

Taupyk ir skolinkis

Pirmutiniame ir didžiausiam
TORONTO LIETUVIŲ
KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

MOKA:

8 1/2 % už 90 dienų term. indėl.
8 1/2 % už 6 mėn. term. indėlius
8 3/4 % už 1 m. term. indėlius
9 % už 2 m. term. indėlius
9 1/2 % už 3 m. term. indėlius
10 % už pensijų planą
9 % už namų planą
7 1/2 % už specialią taup. s-tą
7 1/2 % už taupymo s-tas
6 % už čekių s-tas (dep.)

IMA:

už asmenines paskolas nuo 12%
už nekilnojamojo turto paskolas (mortgages):
su nekilniamuoju nuosimčiu
1 metų 10 3/4 %
2 metų 11 1/2 %
3 metų 12 1/2 %
(fixed rate)
su keičiamu nuosimčiu
1, 2 ar 3 metų 10 1/2 %
(variable rate)

AKTYVAI virš 34 milijono dolerių

Asmenines paskolas duodame iki \$50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaučių dydys, bet neduogiau \$2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginių perlaides, kelionės čekiai (American Express). Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrių mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniai, antradieniai ir trečiadieniai — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniai ir penktadieniai — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniai — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniai uždaryti).

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario
Telefonai: 532-8723 ir 532-1149 M6P 1A6

AL

GARBENS REALTOR

Telefonas 489-1543

22 Hedgewood Rd., Willowdale, Ontario M2L 1L5
ALFONSAS GARBENIS, savininkas, dirbantis šioje srityje virš 30 metų, sąžiningai patarnaus nekilnojamojo turto reikaluose

A. W. GARBENS REAL ESTATE INC.

Telefonas 773-6480

77 Kennedy St. West, Aurora, Ontario L4G 2L6.

Minėto Garbenio sūnus ALFONSAS, jn., specializuojasi nekilnojamojo turto įkainavime (Capital Gains), investicijose, mortgičių parūpinime ir kituose nekilnojamos nuosavybės reikaluose

A. E. LePAGE

Daiva T. Dalinda, B.A.

Kanados didžiausios namų pirkimo ir pardavimo įstaigos atstovė Jums sąžiningai patarnaus!

* Nemokamas namo įkainojimas *

(Istaiga priešais Toronto Lietuvių Namus)

1566 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6P 1A4

Tel. 537-3431
Namų 769-9424

AUTOMOTIVE FIBER

AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.

Savininkas — RICHARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD,
Etobicoke, Ont. M8W 3R3 Telefonas 252-8863

Steve Ignatavičius, B.A., B.PHE, B.Ed.

patarnauja investicijų ir šėrų srityje.

Jis atstovauja bendrovei Housser & Co. Ltd. (įsteigta 1917 m.), kuri yra narė The Toronto Stock Exchange, The Investment Dealers Association of Canada. Duodama nuolaida už patarnavimą iki 80% T.S.E. ir T.C.O. tranzakcijose.

Skambinkite lietuviškai telefonu 364-0264, ext. 16 Toronte

Greitas ir tikslus patarnavimas!

DRAUDA

gyvybės, automobilių, gaisro atveju, nuomininkų turto, verslo

Juozas-Eimis Ramas

Tel. 364-5081, namų 766-5857

Allstate

Simpson's, 176 Yonge St., Toronto, Ont., M5C 2L7 (Queen & Yonge)

Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

II. Pašauskaitė, D. Olekaitė, D. Olekaitė, S. Undery, R. Malinauskaitė, D. Simonavičiūtė, L. Simonavičiūtė, I. Čuplinskaitė, R. Baliūnaitė, L. Stanulytė.
Aušros lengvatlečiai žaidynėse pirmavo — laimėjo daug medalių. Jų treneris — Algis Malinauskas, padedamas B. Wilkinsono ir dukros Rasos.
Ir šį kartą Aušros klubo sportininkai neapvylė savo globėjų bei rėmėjų, kurie prisidėjo prie šios

puikios ir labai sunkios išvykos. Dekojame Tėvams pranciškonams, A. Kartavičiams, L. Matukams, "Paramos" ir Prisikėlimo par. bankams, Lietuvių Namams, Kanados Lietuvių Fondui ir visiems mus parėmusiems. Nuosirdi padėka priklauso ir klubo rėmėjų būrelio pirmininkui E. Šekiui, kuris daug prisidėjo prie išvykos lėšų organizavimo.

K. Šapočkinas, Aušros klubo pirmininkas

TAISYTI NIETIKSLUMAI

Dėkoju už mano straipsnių išspausdinimą bei suredagavimą. Prašyčiau ištaisyti pastebėtus netikslumus.

1. "TŽ" 1983 m. 17 nr. (str. nr. 2) 3 psl. antros skilties pirmos pastraipos 19-26 eilutės skaityti taip: "Kacas neseniai buvo sovietų valdžios numylėtinis, G. Savicko ir mano tiesioginis viršininkas... Tuose ryšiuose nematau nieko nuodėmingo". Toliau, kaip tekste.

2. "TŽ" 19 nr. (str. nr. 4) 2 psl. pirmos skilties ketvirtos pastraipos 31 eilutė skaityti taip: "...katorgininkas Paškonis". Toliau, kaip tekste.

3. "TŽ" 20 nr. (str. nr. 5) 5 psl. pirmos skilties trečios pastraipos 7-8 eilutės skaityti taip:

Popiežius vyks...

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Pranešime iš Varšuvos sakoma, kad Sov. Sąjungoje yra 7 milijonai katalikų. Jų dauguma yra susitelkę šiaurės vakaruose, ypač Baltijos respublikose, vakarinėje Gudijoje ir Ukrainoje, kuri prieš II D. karą priklausė Lenkijai. Išskyrus Lenkiją, niekur katalikybės nesanti taip giliai įaugusi tautos tradicijai, kaip Lietuvoje. Ten katalikų esama apie 80%, o 70% santuokų yra tikrinamos, gi vaikų krikštai siekia 90%.

Nei iš Vatikano, nei iš lietuviškų šaltinių kol kas nėra jokių tiesioginių žinių apie Šv. Tėvo užmojų aplankyti Lietuvą. Yra žinoma tik tai, kad 1984 m. Lietuvoje ir išėjimo rengiamasi plačiai minėti šv. Kazimiero 500 metų sukaktį. Šv. Tėvo kelionė Lietuvos ta proga būtų nepaprastai reikšmingas mostas visai lietuvių tautai. M.

"...nėra paprasta (lengviau — po etatu masinimo "sumažinimo") ...". Toliau, kaip tekste.

Rudenį turėčiau parašyti apie Austrijos reikalus, kurie mane bendražmogiškąja prasme skaudžiai palietė.

K. Ėringis

KLAIDINGA PATAISA

Noriu pridėti savo pastabas dėl inž. Lelio pataisymo "L. Enciklopedijos". Jis rašo "TŽ" 1983 m. sausio 27 d. laidoje, kad gen. št. plk. Lankoronskis nuo 1927 m. buvo kariniu atstovu Paryžiuje. Esą nuo 1927 m. visą laiką iki mirties išbuvo tose pareigose. Aš esu tar-navęs ju vadovautame pulke (6 pėst. Pilėnų kunigaikščio Margio) nuo 1934 m. balandžio iki 1937 m. rudens. Tą rudenį jis išvyko į Paryžių karo atstovo pareigoms. Man žinoma, kad jis 1926 — 1929 m. laikotarpį buvo Briuselyje, kur studijavo belgų karo akademijoje. Ar tik nebus p. Lelis klaidingai atitaisęs "LE" klaidų?

V. Kačergius

Red. pastaba. Pasiteiravus Lietuvos pasiuntinybėje Vašingtone, sužinota, kad gen. št. plk. J. Lankoronskis buvo kariniu Lietuvoje atstovu (attache) Paryžiuje ir Briuselyje nuo 1937 m. rudens ir juo išbuvo iki mirties. Prieš plk. J. Lankoronskį kariniu atstovu Paryžiuje buvo gen. Z. Gerulaitis nuo 1934 iki 1937 m. Informaciją apie plk. J. Lankoronskį "Lietuvių Enciklopedijos" XIV tomui paruošė bei redagavo adv. L. Šmulskytis ir plk. K. Ališauskas, remdamiesi duomenimis, gautais iš gen. št. plk. J. Lankoronskio.

DAŽYTOJAS-DEKORATORIUS

su 30 metų patirtimi. Atlieka išorės ir vidaus dažymo bei popieravimo darbus. Skambinti vakarais po 6 v. 769-7044 Toronte, KAROLIS ABROMAITIS

Siuntiniai

Svarbios žinios siunčiantiems siuntinius į Lietuvą

"Save-o-way" siuntinių įstaiga siūlo jums pigiausią ir greičiausią siuntinių pristatymą į Lietuvą. Mūsų persiuntimo įstaiga patarnauja siunčiant siuntinius į visas Rytų Europos valstybes, įskaitant Lietuvą.

Pavyzdžiai:

10 kg. siuntinys ne oro paštu: persiuntimas — pristatymo laikas 9-10 savaitių	\$27.00
10 kg ekspres siuntinys ne oro paštu: persiuntimas — pristatymo laikas 4-5 savaitės	\$47.00
10 kg. siuntinys oro paštu: pristatymo laikas — iki 3 savaitių	\$59.00

Prašome išidėmėti:

- * didžiausias svoris — 10 kg
- * tik naujos prekės
- * laikomasi eksperto ir maito taisyklių, nustatytų Sov. Sąjungos įstatymų
- * multas apmokamas Sov. Sąjungoje

Mūsų įstaigos bei atstovybės:

ST. CATHARINES St. Joseph Bakery, 53 Facer St. Tel. 937-5132	DELHI Alex Bozek, R.R. 1, Delhi, Ont. Tel. 582-1058
BRANTFORD Polonaise Deli, 39 Market St. Tel. 753-7550	OAKVILLE White Oak Deli, 149 Lakeshore Rd. E. Tel. 844-9521
OSHAWA Danyluk Lucky Dollar, 329 Adelaide Ave. E. Tel. 579-0529	TORONTO Save-O-Way Parcel Service, 337 Roncesvalles Ave. Tel. 532-3042
LONDON Fine European Deli, 680 Dundas St. E. Tel. 432-4904	HAMILTON Save-O-Way Parcel Service, 747 Barton St. E. Tel. 544-3603

FRANK BARAUSKAS LTD., REALTOR
3828 BLOOR ST. W., ISLINGTON, ONTARIO M9B 1K8
NAUJAS TELEFONAS: (416) 232-1111

- * nuosavybių įvertinimas
- * priežiūra ligos ar nelaimių atveju
- * palikimų nuosavybių tvarkymas
- * patarimai perkant ar parduodant

DRAUDA

MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskellūnas)

Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814

2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403

Toronto, Ontario M8V 1C6

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS

• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

"ALL THE CHOICE IN THE WORLD"

Toronto Maironio mokyklos ir augštesniųjų lietuviščių kursų abiturientai išvykoje dailininkų TAMOŠAIČIŲ sodyboje prie Kingstono, Ontario. Išvykoje dalyvavo ir jų mokytojai

Maironio mokykla Tamošaičių sodyboje

LIUDA ŠILEIKIENĖ

Birželio 19 d. buvo suruošta baigiesiems Maironio mokyklos X sk. ir lietuviščių kursų išvyka į dail. Tamošaičių sodybą bei 1000 salų.

Išnuotomame autobuse susėdo jaunimas, mokytojai ir mūsų mokyklos fotografas R. Pranaitis. Mokyklos vedėja G. Paulionienė suskaičiavo, kiek autobuse yra "galvų", ir išjudėjome lyg į pasakų šalį.

Autobuse kartas nuo karto nuskamba linksmas juokas. G. Paulionienė praneša kad turime daug sumuštinių ir gėrimų. V. Pečiulis padeda atidarinėti dėžes su gėrimais ir šaldytuvą su sumušiniais...

Autobuse valandos slinko greitai. Va, jau ir Kingstonas, nebetoli Tamošaičių sodyba. Kelias tiesiai veda į St. Lawrence upę. Štai ir Tamošaičių sodyba, paženklinata žirgeliais.

Kieme plevėsuoja Lietuvos ir Kanados vėliavos, o prie vartų ir patys šeimininkai. Kieme du pagrindiniai pastatai: gyvenamas namas ir antras pastatas — tai jų meno galerija bei audykla. Abu pastatai ir kiemas papuošti lietuviškais ornamentais, koplytėlėmis, dievukais.

A. Tamošaitis kviečia mus į galeriją-audyklą. Tai meno studija

— jo paveikslų galerija. Apatiniame aukšte kambarių sienos nuklotos kilimais, austais A. Tamošaitienės. Kiekvienas kilimas kalba apie Lietuvą: Lietuvos kaimas, lietuviškas, gintaro pilis, saulėlydis, saulėtekis ir t.t. Kituose kambariuose — juostos, lietuviškos leles, staklės.

A. Tamošaitis papasakojo apie kilimų audimo techniką. Tamošaičių kilimai yra audžiami pagal jų sukurtą piešinį — paveikslą. Siūlus A. Tamošaitienė užsako net iš kitos provincijos, bet juos ji pati nudažo įvairiausiomis spalvomis. A. Tamošaitis paminėjo, kad buvo atvykę iš Otavos filmuotojai ir padarė liaudies meno filmą, kuris buvo rodomas televizijoje.

A. Tamošaitis priminė, kad prieš 37 metus ten, kur dabar yra jų meno galerija-audykla, buvo sūrių gamykla. Subankrotavus sūrių gamyklai, įsikūrė p.p. Tamošaitiai. Tai buvo ir Kanados spaudoje paminėta: "Sūrio gamykla tapo liaudies meno galerija".

Susipažinę su meno galerija-audykla, buvome pakviesti į gyvenamą namą kavutei. Vaisi-nomės A. Tamošaitienės iškeptais pyragais, kuriuos ji vadina ragaišiu, medum, sūriu ir kitais skanumynais.

Gyvenamajame name atsispindi

Lietuvos kaimas — viename kambariame yra rankšluosčių kabinas, lentyna su išmargintais mediniais šaukštais, siūlams verpti ratelis.

Pasišnekučiai, užkandę vėl grįžome į meno galeriją-audyklą pamatyti filmo, paruošto Tamošaičių sodyboje ir įkalbėto H. Nagio. Filmas vaizduoja A. Tamošaitienės darbus, pradedant siūlų dažymu, jų džiovinimu, kilimų audimu, lėlių tautiniais drabužiais apgimimu, kraičio skrynja. Filmas užbaigiamas keliais tautiniais šokiais.

Paliekame audyklą — jau laikas mums važiuoti prie St. Lawrence upės. Kieme sutinkame grupę šeštadienines mokyklos moki-nių ir mokytojų iš Hamiltono. Visi kartu nusifotografuojame. Turime palikti šią svetvietę ir įdomią sodybą. Tamošaičiai su šypsena palydi mus iki vartų. Mojuojame jiems sudiev. Staiga kyla jausmas, lyg norėtume prašyti Augščiausioji: "Viešpatie, laikyk Tamošaičius dar daugelį metų, kad mūsų jaunimas galėtų atvykti, pamatyti, pajusti, išgirsti ir suprasti Lietuvos liaudies meną, pajusti tautinę dvasią ir ją perduoti savo vaikams". Nė viena knyga nepadarys tokio įspūdžio, kokį palieka apsilankymas Tamošaičių sodyboje.

Riedame keliu prie St. Lawrence upės. Prieplaukoje jau matosi garlaisvis. Jame išsisklaido būreliais kur kam patinka, per du augštus. Jaučiasi dvelkimas drėgno upės vėjelio nors pati upė gana rami. Upėje lyg būtų tyčia kas pribarstęs salų, salelių, mažų ir gana didelių. Salos apaugusios vešliais miškais. Matyti puikių vilų, o vienoje saloje buvo bandyta statyti pilis, kuri, mirus savininkui, liko nepabaigta.

Apie praplaukiamas vietoves duodama informacija anglų ir prancūzų kalbomis. Plaukiame Kanados puse, vėliau įsukame ir į St. Lawrence upės dalį, kuri priklauso JAV. Į pabaigą vėl įsukame į Kanados vandenį. Plaukiame pro salas, jau mažiau turinčias vilų, jau lyg ir daugiau natūralios salos, dar nevisos apgyventos.

Trys valandos prabėgo labai greitai. Mes ir vėl autobuse. Vedėja suskaito, ar visos "galvos" ir praneša, kad vakarieniausime Kingstone. Iki susiradome Kingstone mums tinkamas valgyklas, teko apsukti gana daug gatvių, bet tuo pačiu ir susipažinti su gana gražiu Kingstone miestu. Pietums paskirta viena valanda.

Ir vėl į autobusą. Grįžtame į Torontą. Pravažiuojame Kingstone universitetą (apie žymesnes vietas pranešinėja Nausėdas), karo mokyklos rūmus, net ir niūrų Kingstone kalėjimą, apsupat mūro siena ir geležimis užtrauktomis durimis.

Autobusas skuba per kaimus, miestelius. Jau matosi Toronto žiburiai. Grįžtame į sustojimo aikštę. Tamsi naktis. Aikštėje matosi laukiančių tėvų automobiliai.

Diena buvo ilgoka, bet įspūdinga ir mūsų jaunimui bus ilgai įsimintina.

Pianino technikas

A. BRIČKUS

gali sutvarkyti jūsų turimus pianinus, pagelbėti juos perkant arba parduodant.

Skambinti 255-9924 Toronte.

Visais keliu

reikalais kreiptis:

V. BAČENAS

tel. 533-3531

nuo 11 v.r. iki 7 v.v.

MONTREALIŲ

(Atkelta iš 10-to psl.)

Mišias atnašavo Lietuvos Kankinių par. klebonas kun. J. Staškevičius, jaunojo pusbrolio, iš Mississaugos, Ont., ir kun. St. Kulbis, SJ. Mišioms tarnavo Romukas Otto ir jaunosios pusbrolio Vytukas Šipelis. Jungtinių apeigas atliko ir šiltą bei prasmingą pamokslą pasakė kun. J. Staškevičius.

Po pamaldų visi svečiai persikėlė į vaišių salę — "La Pierre Buffet". Čia svečiai buvo vaišinami mažais užkandėliais bei punčė.

Vestuvinei palydai atvažias į salę, jaunuosius sutiko su vynu, duona ir druska abiejų šeimų tėvai: Ina ir Algis Kličiūnai, Danutė ir Bronius Staškevičiai. Algis Kličiūnas pasveikino visus svečius ir paprašė kun. St. Kulbį palaiminti valgius. Orkestras prie kiekvieno stalo grojo pageidautą muziką.

Baigiantis vakarienei, jaunosios motina tarė jauniems labai šiltą ir jautrų žodį. Toliau programą perėmė Rasa Lukoševičiūtė, kuri perskaitė telegramą iš Sveicarijos ir sveikinimą iš JAV. Sveikino jaunosios krikšto tėvas dėdė Vitalis Šipelis savo ir žmonos dr. Aldonos bei šeimos vardu. Montrealio Lietuvių Jaunimo Ansamblio "Gintaras" vardu sveikino jų vadovai: Silvija Akstinaitė-Staškevičienė ir Rimas Piečaitis, įteikdami lietuvišką koplytėlę. Br. Staškevičius džiaugėsi, priimdamas tokią mielą marčią į savo šeimą.

Jaunasis savo jaunos šeimos vardu padėkojo visiems šių vaišių

dalyviams, ypač I. ir A. Kličiūnams, išauuginusiems "gražiausią, geriausią, gabiausią moterį visame pasaulyje".

Penkių asmenų orkestrui grojant, 200 dalyvių šoko ir džiaugėsi lietuviškomis vestuvėmis.

Įpusėjus balui, buvo bandoma pakarti piršlį melagį dr. P. Lukoševičių, bet jį išgelbėjo juosta aprišdama jaunoji, tikėdamasi gražaus gyvenimo ateityje.

Pabaigoje jaunieji su savo palyda pašoko "Rezginėle", po kurios Asta buvo jau aprišta nuometu ir įrašyta į moterų giminę. Po "vartelių" jaunavedžiai atsiveikino su visais.

Jaunieji, apdovanoti gražiomis dovanomis, išskrido į Meksiką dviejų savičių atostogų. N. K.

Patarimas

Kai jūsų vaikas nustoja klausinėti iš kur atėjo ir pradeda nebesakyti kur išeina — nenusigąskite. Savo šeimoje susilaukėte jaunuolio.

Bob Hope Rusijoje

— Rusijos viešbučiuose yra televizoriai kiekvienam kambariui, tačiau ten ne tu į juos žiūri, bet jie žiūri į tave...

• Vaikai pradeda subręsti, kai dukteris ima dažyti lūpas, o sūnus — dažus šluostyti.

Lietuviška baldų

dirbtuvė Toronte

Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. LUBYS. Tel. 638-3171, 663-9096

A & L Windows

Savininkai — Algis ir Lenis Žilvyčiai

Esamus langus pakeičiame šiluminiais (thermal) langais dvigubo ar trigubo storumo stiklo. Taip pat įdedame aliumines duris 2" ir aliuminius išorinius langus (storm windows) (vairios rūšies ir spalvos, pagamintus pagal užsakymą. Nemokamas įkainojimas.

Lietuviams 10% nuolaida Skambinti telefonu

(416) 545-6556 Hamiltone,

Toronte ir apylinkėse

A.E. LEPAGE

REAL ESTATE SERVICES

PERKATE

AR

PARDUODATE NAMUS?

SKAMBINKITE

BIRUTEI GRIGAITYTEI-SPUDIENEI

3630 Lawrence Ave. East
Scarborough, Ont. M1G 1P6

431-5462
445-9469

Advokatas

PETRAS K. ŠIMONĖLIS,

B.A. M.L.S. LL.B

3031 Bloor St. W., Suite 200

prie Royal York

Toronto, Ontario M8X 1C5

Telefonai:

įstaigos (416) 231-4138

namų 848-0234

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS,

B.Sc., LL.B

2 Jane St., Suite 303

Toronto, Ontario M6S 4W3

Bloor ir Jane gatvių kampas

Telefonai:

įstaigos (416) 762-7393

namų 233-0303

DRESHER

INSURANCE & REAL ESTATE BROKERS

233-3334 — 231-2661 — 231-6226

3830 B Bloor Street West • Islington, Ontario M9B 1K8

Lietuvių kalba patarnauja — V. DRESERIS ir A. MIKSIENE
Darbo valandos: 9 v.r. - 7 v.v., šeštadieniais - 9 v.r.-12 v.p.p., Narys "Better Business" Biuro

INSURANCE

* Namų — Gyvybės
* Automobilių
* Komerciniai

533-1121 Walter Dauginis 822-8480

Insurance Agency Ltd.

1613 Bloor Street West • Toronto • Ontario

1983 metų EKSKURSIJOS VILNIUS arba VILNIUS ir kiti Europos miestai

Rugpjūčio 11 Rugsėjo 1 Rugsėjo 29

Galima važiuoti 8 dienom arba ilgesniam laikui grupėje arba paskirai. Grupės birželio 30 ir rugsėjo 1 lydesiu aš pats: norintiems galėsiu nupirkti automobilius. Smulkesnių žinių teirautis čia žemiau nurodytu adresu ir telefonu.

V. BAČENAS

All Seasons Travel, B.D.

Registration No. 0009239

1551 Bloor Street West,

Toronto, Ontario M6P 1A5

Visais keliu

reikalais kreiptis:

V. BAČENAS

tel. 533-3531

nuo 11 v.r. iki 7 v.v.

